

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**ANTON ÇEHOV'UN "MARTI"
OYUNUNDA KARAKTER ÇÖZÜMLEMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

BURÇ GÜRAY DİNÇOL

İSTANBUL, 2009

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLERİ OYUNCULUK PROGRAMI

**ANTON ÇEHOV'UN "MARTI" OYUNUNDA
KARAKTER ÇÖZÜMLEMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

BURÇ GÜRAY DİNÇOL

Tez Danışmanı : ZURAB SİKHARULİDZE

İSTANBUL, 2009

ÖZET

ANTON ÇEHOV'UN "MARTI" OYUNUNDA KARAKTER ÇÖZÜMLEMESİ

Dinçol, Burç Güray

Sosyal Bilimler Enstitüsü İleri Oyunculuk Programı

Tez Danışmanı : Zurab Skhaluridze

Mayıs, 2009, 68 sayfa

Anton Çehov'un 'Martı' adlı eseri, bir rolün yaratım sürecini ortaya koymak amacıyla yönelik olarak yapılan, yapılması gereken ön çalışmalara iyi örnek teşkil edeceği düşüncesiyle seçilmiştir.Çalışma kapsamında oyunculuk anlamında karakterin iyi yorumlanabilmesi için yazar, dönem, eserin fabeli (iskeleti), ideası (ana fikri), türü, konusu, otobiyografi çıkarılması, karakterin büyük isteği ve amacı konuları, ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anton Çehov, Martı, Sorin

ABSTRACT

CHARACTER ANALYSIS FOR THE PLAY “THE SEAGULL” BY ANTON ÇEHOV

Dinçol, Burç Güray

Advanced Acting Graduate Program

Supervisor: Zurab Skhaluridze

May, 2009, 68 pages

Anton Çehov’s play "The Seagull" was selected with the consideration of this particular play being well model to the preliminary studies and what needs to be done towards putting a play on a stage. In order to better interpret the character of this play in the sense of acting, topics such as time period, framework, idea, type and subject of the play, writer, characters enthusiasm, dream and writing an autobiography were studied in details.

Keywords : Anton Çehov, The Seagull, Sorin

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	1
2. OYUN METNİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	2
2.1 YAZAR.....	2
2.2 DÖNEM RUSYASI.....	4
2.3 DÖNEM TİYATROSU.....	5
2.4 OYUNUN FABELİ.....	7
2.4.1 Perdelere göre Oyundaki Büyük Olaylar.....	8
2.4.2 Karakterler.....	10
2.5 ESERİN İDEASI (ANA FİKRİ).....	10
2.6 ESERİN KONUSU.....	10
2.7 ESERİN TÜRÜ.....	11
3. KARAKTER ÇALIŞMALARI.....	12
3.1 KARAKTERİN OLUŞTURULMASINDA YAPILAN	
İNCELEMELER	12
3.1.1. Martı'da İletişimsizlik Unsuru.....	12
3.1.2. Martı'da Zaman ve Uzam.....	12
3.2 KARAKTERİN İNCELENMESİ VE OTOBİYOGRAFİ	14
3.3 ROLÜN BÜYÜK İSTEĞİ VE AMACI.....	14
3.4 OLAYLARIN SIRALANMASI.....	15
3.4.1. Birinci Perde.....	15
3.4.2. İkinci Perde	17
3.4.3. Üçüncü Perde.....	18
3.4.4. Dördüncü Perde.....	18
3.5. OLAYLARDA AMAÇ VE İSTEKLER.....	19
3.5.1. Birinci Perde.....	19
3.5.2. İkinci Perde.....	21
3.5.3. Üçüncü Perde.....	22
3.5.4. Dördüncü Perde.....	22

4. ROLÜN YORUMU (İÇERİK ve BİÇİM).....	24
5. SONUÇ.....	26
KAYNAKÇA.....	27
EKLER.....	29
Ek1- Oyun Teksti	30

1. GİRİŞ

Rus ve Dünya Edebiyatının en büyük kalemlerinden biridir Anton Pavloviç Çehov. O, büyüklüğünü değişimin eşiğindeki ülkesini ve insanlarını olabildiğine yalın bir dille anlatabilmesine, çok katmanlı; psikolojisi olanca derinliğiyle işlenmiş karakterlerine ve hepsinin ötesinde 'hayat' kadar gerçek ve basit olay örgülerine borçludur.

'Martı' eseri, yok olmanın eşiğindeki bir sınıfın (burjuvazi) bireylerinin zamana yayılmış gündelik öykülerini anlatır aslında. Yazılan her karakter, belirli bir sınıfın seçilmiş temsilcileri oldukları gibi, kendi çağlarının tanığı ve kendi gerçekliklerini yaşayan birer öznedir. Her birinin ayrı hikayesi, amacı ve var oluş sorunsalı vardır. Bu yapıyla karakterleri canlandıracak olan oyuncuya büyük bir oyun alanı ve çalışma şansı verir Çehov karakterleri. Hayat kadar gerçek olanın peşindeki oyuncu bunu 'sanatlı' bir biçimde nasıl icra edebilir? Çehov oyunları, aktör için bu soruyla savaşımlı gerektirir. Basit ve gündelik dış aksiyonlarla olabildiğine derin yazılmış karakterlerin iç aksiyonlarına ulaşmak ve 'an' ları seyirciyle birlikte her temsilde yeniden var etmek için gerekli olan bütün verili bilgileri barındırır Çehov'un tiyatrosu. Bu yönüyle de gerek eğitim aşamasında gerekse profesyonel yaşamda bir aktörün olmazsa olmaz oyunculuk deneyimlerinden biridir bir Çehov karakteri üstüne çalışmak.

2. OYUN METNİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. YAZAR

ANTON ÇEHOV (1860-1904)

Anton Pavloviç Çehov, 17 Ocak 1860'ta Azak Denizi kıyısında, vaktiyle önemli bir ticaret merkezi olan Taganrog'da doğdu. Büyükbaba Yegor Mihailoviç Çehov, Rusya'daki toprak reformundan yirmi yıl önce kendisi ve ailesinin özgürlüğünü 3500 ruble karşılığında satın almış bir toprak kölesiydi. Baba Pavel Egoroviç Çehov ise, şarkı söylemek, keman çalmak ve resim yapmak gibi meziyetleri olan bir tüccardı. Aşırı dindar ve baskıcı olması sebebiyle çocuklarına katı bir ahlaki eğitim uyguladı. Çocukluk yıllarını, babasının zoruyla dükkanda çalışarak ya da kilise korosunda ilahiler okuyarak geçiren Anton Çehov'un en büyük destekçisi, yumuşak kalpli ve alçakgönüllü annesi Evgeniya Yakovlevna oldu. Annesine çok bağlı olan yazar, yakınlarının söylediğine göre, ilk öyküsünü annesinin doğum günü için gereken parayı toplamak için yazdı. Anne ve babasıyla ilgili duygularını ileriki yıllarda şu sözlerle ifade etti: "Yeteneğimiz babadan, ruhumuz ise annemizden gelir." Dükkanda oturmak, kilisede ilahi söylemek zorunda değildi. Bu zamanını yazmaya ve okumaya ayırıyordu. Ayrıca artık hayata ve sosyal çevresine daha eleştirel bir gözle bakabiliyordu.

Anton Çehov, tahsiline Taganrog'da Yunan Dini Okulu'nda başladı (1867). Ertesi yıl Eski Yunanca ile Latince dillerinin okutulduğu bir liseye geçti. Babasının iflas edip aileyle birlikte Moskova'ya taşınması üzerine, geçimini tek başına sağlamak zorunda kaldı. Okulu bitirdikten sonra Moskova Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne girdi. Üniversite yıllarında çeşitli dergilerde "Antoşa Çehonte" takma adıyla kısa mizah yazıları yazdı. Bu yazılardaki "kısalık", zamanla bilinçli bir sanatsal tercih halini aldı. Çehov'un bu dönemde yazdığı yazılar birer zorunluluktaki; çünkü içinde bulunduğu çevre çıkarıcı, ikiyüzlü ve gericiydi. Bu durum onun edebi kişiliğini köstekliyordu; ancak para kazanmak zorundaydı. Tüm bunlara yazdığı derginin sahibinin sürekli mizah yazıları istemesi ve sansürün eklenmesi Çehov'u iyice zorlar hale geldi. Bu ortamdan kendini sıyırmaya çalışıyordu. 1888'te ilk öykü kitabı Melpomena Masalları yayımlandı. 1888'de yayımladığı üçüncü öykü kitabı Alacakaranlıkta ile Rus Bilimler Akademisi tarafından Puşkin Ödülü'ne layık görüldü. Üniversiteyi bitirdikten sonra

doktorluk yapmaya başlayan Çehov, bu süre zarfında pek çok öykü ve tiyatro oyunu yazdı. "Cerrahlık", "Cansız Ceset", "Kaçak" adlı hikayelerini bu dönemde yazdı. Hekimlik çok vaktini aldığından yazmasına engel olmaya başlayınca hekimlikten vazgeçip yazarlığa yöneldi. Yazarlığında hekimliğinin izleri net biçimde görülebilir. Pek çok kimse onun Çarlık Rusyasını anlatışını, bir doktorun hastalığı teşhis edişine benzetir. Bu dönemde Çehov, yazmış olduğu öykülerle, Rus edebiyatında "kısa öykü" türünün öncüsü olarak kabul edildi. Tolstoy onu şu sözlerle selamladı: Ne kadar mükemmel bir dil! Hiçbirimiz, ne Dostoyevski, ne Turgenyev, ne de ben bu şekilde yazabiliriz.

İlk göz ağrısı olan tiyatrodaki ise kimi zaman başarılı kimi zaman da başarısız görüldü. 1887'de "Alacakaranlıkta" adlı öykü kitabıyla Rus Akademisi tarafından verilen Puşkin ödülünü kazandı. Aynı yıl ilk büyük tiyatro oyunu "İvanov", Moskova'daki Korsch Tiyatrosunda sergilendi. Ünlü öyküsü "6. Koğuş" 1892'da yayınlandı. Aynı yıl kolera salgını olan bölgelerde doktor olarak aktif rol oynadı. Merkez Rusya'da bir Melikhov adını verdiği bir malikane satın alarak taşındı ve yaşamında "Melihova dönemi" denilen yeni bir dönem başladı. Bu dönemde yaratıcılığının zirvesine ulaştı. Sürekli kendisini ziyaret gelen dostlarını malikanede ağırladı. 1894 yılının bir bölümünü yurtdışında geçirdi. Bu arada vereme yakalandı, tedavi için Kırım'a geçti. 1895'te "Martı" oyununun ilk versiyonunu yazdı. "Sakhalin Adası"nı yayınladı. Tolstoy ile tanıştı. Oyunun St. Petersburg'daki ilk gösterimi başarısızlıkla sonuçlandı. 1897'de Köylüler adlı uzun öyküsünü yayınlattı. 1898'de Sanat tiyatrosunu Stanislavski ile birlikte kuran Nemiroviç-Dantçenko Martı'yı sahnelemek için Çehov'dan izin istedi, bu arada Çehov, ileride evleneceği aktris Olga Knipper'le tanıştı. Martı oyunu büyük başarı elde etti. 1899'da Vanya Dayı'nın ilk gösterimi yapıldı, Toplu Yapıtlarının ilk cildi yayımlandı. 1901'de Üç Kızkardeş sahnelendi; Çehov, Kafkasya seyahatinden sonra bir ev yaptırdığı Yalta'ya döndü ve Olga Knipper ile evlendi. Yalta'da devrin büyük yazarlarının ve sanatçıların ziyaret ettiği yazar en çok Tolstoy'la ve Gorki'yle görüşüyordu.

Çehov'u artık okuyucunun her türü seviyordu. Eleştirmenler de onun sanat gücünü kabul etmişlerdi; ama yazarı karamsar olmakla eleştiriyorlardı. Çehov'sa karamsarlığı bütün ömrü boyunca reddetti. Hayatına böylesine ilgi gösteren insan karamsar olamazdı. Stanislavski de bu iddiayı kesinlikle reddederek şöyle diyordu: "Anton Pavloviç gördüğüm en büyük iyimserdir." Çehov'un hayat sevgisini kendisine ruhça en yakın kahramanı, "Vanya Dayı"daki

Astrov, güzel ifade ediyor. Hayatından memnun olup olmadığı sorusuna şu karşılığı veriyor: "Genel olarak hayatı severim; ama bizim hayatımıza, taşra hayatına, Rus hayatına, esnaf hayatına tahammül edemem, ruhumun bütün gücüyle hor görürüm."

Son yıllarında, sağlık durumu gittikçe bozulmaktaydı. Doktorlarının tavsiyesiyle Almanya Bodenwagler'e taşındı. 2 Temmuz 1904'te Almanya'nın Badenweiler tatil köyünde, ailesinden ve dostlarından uzakta hayata veda etti.

2.2. DÖNEM RUSYASI

19.yy. sonları ve 20. yy. başları Rusya'sını anlatmak için Marksizm'den bahsetmemiz gerekir.1789 Fransız ihtilali her ne kadar özgürlük, eşitlik, sınıfsız toplum görüşlerini savunsa da paranın hakimiyeti söz konusuydu. Toplumda (ekonomik anlamda) kapitalist burjuvazi üstün konumdaydı. Sanayi devriminin gelişmesiyle oluşan yeni bir sınıfta söz konusuydu, Proleterya. Bu sınıf emeği temsil ediyordu ve burjuvazi tarafından sömürülmekteydi. Sosyalist akım böylece doğar, toplumdaki adaletsizliğe, sömürüye, eşitsizliğe tepkidir. Bu öğretisi Karl Marx ve Friedrich Engels tarafından bilimsel temeller üzerine oturtulur. Onların bu öğretilerine "diyalektik maddecilik" adı verilir ve Marksizm olarak anılır. Marksizm maddeci, diyalektik, hümanist bir dünya görüşüdür. Marx ve Engels'i diyalektik anlayışa götüren 19.yy. ortalarına dek süren dönemde doğa bilimlerindeki büyük ilerlemelerin diyalektiği doğrulaması ve onun nesnel bir temele dayandığını kanıtlamasıydı. Marx ve Engels'a göre burjuvazi, proleterya çatışması insanlık tarihinde son sınıf çatışmasıdır. Ve proleteryanın burjuvaziyi devirip, toplumu sınıfsız hale getirmesiyle bütün tarihi kaplamış olan sınıf çatışmaları dönemi de sona erecektir.

Rusya'nın batılılaşmasıyla yer yer zora başvurarak gerçekleştirilen Büyük Petro'nun da etkisiyle 18.yy.da, soylular ve burjuvazi temel olarak Fransız toplumunu örnek almıştır. Kentlerin emekçi halkı ile köyler bu yaşayışın ve değişikliğin dışındaydılar. Yaşayıştaki bu değişikliklerin yanı sıra Batı sanat ve edebiyatı da Rusya'ya girer. Özellikle Aydınlanma Çağının eserleri gözdedir. İktisadi alanda da Batı etkisindeki fabrikaları görürüz. Ancak ekonomik canlanmayı sağlayan bu yapılanmada ulaştırma araçları ve sermaye birikimi eksikti. Bu sorun da Batıya borçlanarak halledildi. Sosyal sorunlar keskinlik kazandıkça

reform yanlıları gözlerini Batı'ya çevirir. Sosyal eleştiri ve ütopyacı sosyalizm çok geçmeden çıkagelir. İşte bu dönemde bu düşünce hareketleri Marksizm'in Rusya'ya girmesiyle açıklık kazanır. Plekhanof tarafından ilk Marksist kuruluşun temelleri atılır. İşçi hareketleri de gelişmekte, çeşitli bölgelerde örgütlenmekteydi. Bütün bu hareketleri Lenin birleştirir. 1903'te Lenin'in açıkladığı parti anlayışı doktrini açık, devrimci ve merkezci bir örgüte sahip sert disiplinli bir partidir. Bu anlayış kongrede çoğunlukla kabul edildiği için bu anlayışta olanlara (Bolşevik=çoğunluk) Bolşevikler denir. Martı'nın yazıldığı dönemde Rusya'nın toplumsal, siyasal görünümü böyleydi.

2.3. DÖNEM TİYATROSU

Dönem tiyatrosunu inceleyecek olduğumuzda Romantik Tiyatro akımının terk edilip Modern Tiyatronun temellerinin atıldığı bir kesit karşımıza çıkar. Çehov, Gerçekçi Tiyatroya getirdiği öznel bakış açısıyla Modern Tiyatronun öncü yazarlarından biri olarak kabul edilebilir. Romantik Tiyatro, sıradan insan ve sorunlarına yönelerek modern tiyatronun öncülü olmakla birlikte; yaşamdan kopukluğu, toplum sorunlarına ilgisizliği, hastalıklı bulunan duygusallığı ve yapaylığıyla eleştirilmeye başlanmıştı. Bunu yaparken de düşsel olanı, fantastik olanı sahneye taşıyan Romantik Tiyatro; imge, simge, alegori, benzetme gibi şiir sanatının dolaylı anlatım olanaklarından faydalanır. V.Hugo, tiyatronun yoksulluk, hastalık ve yozlaşmanın da gösterileceği, çirkin, acıklı ve hayvansal olanında kendine yer bulabileceği bir sanat olması gerektiğini savunur. Zola, ölüm döşeğindeki dram sanatına taze kan gerektiğini savunarak şöyle der 'Artık romantiklerin tarihi kahramanlık öyküleri, dramaları, zırhlar, zehirler, gizli kapılar seyirciyi ilgilendirmiyor. Artık yapıtlarımızı gerçeklere dayandırma vakti geldi. Çiğ, çıplak, olduğu gibi gerçek, deneysel ve bilimsel gerçek sergilenmeli. Önemli olan, gerçek çevresi içinde incelenecek olan, insan sorunudur. Masal yok, yaşam vardır. Sahne, geçmiş dönem tiyatrolarının süprüntülerinden temizlenmelidir. Dram, kaçınılmaz olarak modern ve gerçekçi olacaktır.'Alexandre Dumas Fils'se 'Oyunlarımızda kullandığımız dil seyircinin her gün kullandığı dildir. Onların duygularını ele alırız. Oyunda yer alan kişiler de seyircinin ta kendisidir.Seyirci, içinde bulunulan durumu, tutkuları hemen anlar. Bunları anlaması için okulda, işyerinde bir ön hazırlık yapmasına gerek yoktur. Görecek gözü, duyacak kulağı olsun yeter. Anton Çehov, 'Tek bir kötü adam, tek bir melek portresi yapmadım(yalnız soytarı

çizmekten kendimi alamadım). Kimseyi suçlamadım, kimseyi aklamadım, iyi mi oldu bilmiyorum' diye yazar Kiselev'e mektuplarında.

Romantizmde başkaldırı, bireysel bir atılımken ve bireyi öznel değerlendirirken, eleştirel gerçekçiliğin ilk adımı atılmış, modern tiyatro bu açılımı toplum eleştirisine çevirmiştir. Bunu yaparken Modern Tiyatro, seyircide illüzyon yaratmayı amaçlar. Seyirci, gördüklerine inanmazsa; acı, kaçınılmaz ve bilimsel olan gerçeğin sunulması ve seyirciyi düşündürme çabası işe yaramaz.

Dünyada baş gösteren değişimde şüphesiz Romantizmin yetersizliğini ve yeni bir arayışı ortaya çıkarmıştır. Endüstrileşme ve güçlenen kapitalizm modern tiyatronun varoluş alanını da belirlemiştir. Dönemin başlıca gelişmeleri: Makine Endüstrisinin Gelişimi, Buharlı Makinelerin ortaya çıkışı, Kanal ve ticaret yollarının açılışı. Sermaye gereksinimi ve bankacılığın hızlanması. Büyük firmalarla birlikte rekabetin ortaya çıkışı dolayısıyla çıkar ve kazanç kaygısının artışı. El tezgahlarının kapanması, köyden kente göç. Düşük ücretlerin ve yoksulluğun ortaya çıkışı ve toplumsal sınıfların netleşmesi. Sonuçta savaşılabilen güçlüler ve ezenlerle, savaşamayıp ezilenlerin ortaya çıkışı en net haliyle bu dönemde ortaya çıkmıştır. Tüm bu gelişmeler sebebiyle dram sanatı da, yaşam savaşını tüm gerçekliğiyle kendine konu almıştır. İlk defa bu dönem düşünürleri tarafından 'Çevresine yazgılı insan' kavramı ortaya atılmıştır. Bu kavramı açacak olursak: İnsan kalıtımla gelen bireysel özelliklere, gövde ve ruh yapısına, toplumsal ortamına, bu ortamın ekonomik koşullarına, töresel değer yargılarına tutukludur. İnsan, varlığını sürdürmek için çetin bir savaş vermeli; bu savaş içinde ne kadar cesur olursa olsun kaybedeceğinin de farkında olmalıdır. Bu düşünce biçimi birey odaklı eleştirel bakış açısının da ilk tohumlarını atmıştır. Dramatik olan zaten bireyin yaşamını sürdürmek için verdiği savaşın kendisidir. Yine bu dönemde August Comte'un ortaya attığı Pozitivizm, yalnızca gözlenen ve yaşanan gerçeğin bilinebilir olduğunu ve ruh yerine maddenin önemini vurgular. Yine Darwin türlerin kökeni, Freud psikolojideki tezleriyle tiyatroyu da etkilemiştir. İki bilim adamı da toplumdaki amaçsız savaşın insanı hayvandan çok ta farklı kılmadığını vurgular. Sonuç olarak yeni koşulların ve çelişkilerin kışkıracıdaki insan Ibsen, Strindberg, Çehov gibi yazarların ana malzemesini oluşturur.

Tiyatroda bilimsel gözlem, yine bu dönemde ortaya çıkmıştır. Yazar bir incelemeci gibi deneği bir ortama koyar, ortamın koşullarını belirler ve deneğin bu ortamda nasıl davranacağını gözlemler. Denek, akışa bırakılır ve yazar sonuç saptamasında nesnelliği koruyarak olanı kabul eder. Büyük yazarlar kendi çağlarının barometrelerini gösteren en duyarlı barometrelerdir. 'Dün ile bugün arasında korkunç bir uçurum açıldı' der Henrik İbsen. Yazar yalnızca saptayan değil çağını yaratan bir ozandır aynı zamanda. Dönem yazarları, Burjuva toplum bireylerinin yanılsamalarını, nevroz ve ruhsal çalkantılarını katmanlı bir biçimde ortaya koymuşlardır. Bireyin, burjuva toplumunun dış yüzüyle iç yüzü arasındaki karşıtlığın yol açtığı çelişkilerin üstesinden gelemeyişini incelemişlerdir. Hegel, Kierkegard, Niestche gibi yazarların tezleri modern tragedyaya yansdı. Adı geçen düşünürler, Rönesans'ın didaktik kalıbının ötesinde Modern dünyada hayatın trajik durumundan bahsederler ve dönemin tiyatro yazarlarını derinden etkilerler. Kierkegard, insanın kendine empoze edilen şablonları kırmasının müthiş ihtiyacından bahsederek kısaca 'insanın durumunu' tragedyaya olarak tanımlamaya başlar. Hegel'se insanı insandan ve insanı kendinden ayıran güçlere karşı koymanın gerekliliğine işaret eder. Tüm bu düşünceler modern tiyatro yazınının tetikleyicisi olur ve Çehov böyle bir dönemin en yaratıcı temsilcilerinden biri olarak karşımıza çıkar. Yaklaşan Bolşevik Devriminin öncülü olan tüm toplumsal değişimler Çehov oyunlarının fonunda kendini korurken, yok olmaya yüz tutan burjuvazinin son temsilcileriye, Çehov oyunlarında en yalın ve gerçek halleriyle temsil edilirler.

2.4. OYUNUN FABELİ

- i)** Arkadina ve Trigorin'in Sorin Çiftliğine gelişleri.
- ii)** Treplev'in kendini vuruşuna kadar yaşananlar.
- iii)** Sorin'in hastalığı sebebiyle Arkadina ve Trigorin'in çiftliği yeniden ziyaret etmeleri.
- iv)** Oyun sonunda Treplev'in kendini vurması.

2.4.1. Perdelere göre Oyundaki Büyük Olaylar

Birinci Perde ;

Pyotr Nikolayaviç Sorin'in ünlü bir oyuncu olan kardeşi İrina Nikolayevna Arkadina ve yeni sevgilisi Boris Alekseyeviç Trigorin kısa bir tatil için Sorin Çiftliğine gelir. Malikânenede yaşayanlar, Arkadina'nın oğlu Konstantin Treplev'in yazdığı ve yönettiği oyunu seyrederek.

"Oyun içinde oyun"da komşu malikânenede oturan Nina adındaki genç kız "dünyanın ruhunu" oynar. Arkadina, Konstantin'in yeni bir teatral biçim yaratmaya çalıştığı bu oyunu saçma ve anlaşılmaz bularak güler. Küçük düşen Konstantin buna çok kızar ve oyunun sahnelendiği göl kenarını terk eder.

İkinci Perde ;

Birkaç gün sonrasında bir öğleden sonra Arkadina, Maşa, Nina, Dorn ve Sorin'in eski güzel günlerden söz ettikleri bir konuşmanın ardından Arkadina Şamrayev ile kavga eder ve oradan derhal ayrılmaya karar verir. Grup ayrıldıktan sonra, Konstantin Nina'ya vurduğu martıyı getirir. Nina bu hediye nedeniyle tedirgin olur. Konstantin Trigorin'in yaklaştığını görünce, kıskançlıkla orayı terkeder. Nina Trigorinle sohbetinde ondan bir yazarın hayatının nasıl olduğunu anlatmasını ister. Trigorin bunun kolay bir hayat olmadığını söyler. Nina aktristlerin hayatlarının da zor olduğunu bildiğini, ama yine de aktris olmayı her şeyden çok istediğini anlatır. Trigorin, Konstantin'in vurduğu martıyı görünce, bunu bir kısa öykünün konusu olarak nasıl kullanabileceğini anlatır. Bu arada Arkadina Trigorin'e fikrini değiştirdiğini, çiftlikten hemen ayrılmayacaklarını söyler. Trigorin gittikten sonra, onun şöhreti ve alçakgönüllülüğünden büyülenmiş olan Nina hayranlıkla haykırır: "Bir düş bu".

Üçüncü Perde ;

Üçüncü perde, Arkadina ve Trigorin'in gitmeye karar verdikleri gün, malikânenin içinde geçer. İki perde arasında Konstantin başına ateş ederek intihara kalkışmış, ancak kurşun yalnızca kafatasını sıyırmıştır. Trigorin, yemek odasında Maşa'yla Konstantinin kendini vurma girişimini konuşur. Maşa ise ona kendi sıkıntılarını anlatır. Nina gelince Maşa yemek odasından çıkar. Nina Trigorin'e kendini hatırlatacak bir madalyon hediye eder. Trigorin'i gitmeden önce son bir kez görebilmek için yalvarır ancak, gelenler olduğunu fark ederek çıkar. Arkadina ve peşinden sağlığı hâlâ kötüye gitmekte olan Sorin girer. Trigorin eşyalarını

toplamaya devam etmek için gider. Arkadina ile Sorin arasında küçük bir tartışma olur .Sorin Arkadina'dan Trepleve daha anlayışlı davranmasını ve ona maddi destek vermesini rica eder. Arkadina bu isteği kesin bir dille reddeder Yaşanan tartışmanın üstüne Sorin üzüntüyle bayılır. Medvedenko ve Treplev yemek odasından gelen sesleri işiterek gelirler Medvedenko Sorin'in yürümesine yardım ederek onu yemek odasından çıkartır. Konstantin annesinden başındaki bandajı değiştirmesini ister. Arkadina bandajı yenilerken Konstantin Trigorin'i kötüler ve bir tartışma daha yaşanır. Trigorin'in gelmesiyle Konstantin ağlayarak odayı terk eder Trigorin Arkadina'ya malikânedeki bir süre daha kalıp kalamayacaklarını sorar. Trigorin, Nina'ya aşık olduğunu, Arkadina'dan ayrılmak istediğini söyler. Yaşanan tartışmadan sonra Arkadina, Trigorini Moskova'ya dönmeye ikna olana dek onu pohpohlar, hoşuna gidecek şeyler söyler. Arkadina çıktıktan sonra, son kez hoşçakal demek için Nina gelir. Trigorin'e, anne babasının karşı çıkmasına rağmen aktris olmak için kaçacağını söyler. Tutkuyla öpüşürler ve Moskova'da yeniden buluşmak üzere plan yaparlar.

Dördüncü Perde ;

İki yıl sonraki kış, Konstantin'in çalışma odasında geçer. Maşa sonunda Medvedenko'nun evlenme teklifini kabul etmiş ve iki çocukları olmuştur, ancak hâlâ karşılıksız şekilde Konstantin'i sevmektedir. Maşa, Dorn, Polina, Sorin ve Treplev geçen iki yılda neler olduğundan söz ederler Treplev, Nina ve Trigorin'in bir süre Moskova'da birlikte yaşamış olduğunu, sonunda Trigorinin onu terkederek Arkadina'ya geri döndüğünü anlatır. Nina aktrist olarak asla gerçek başarıyı yakalayamamıştır ve küçük bir tiyatro grubuyla turnededir. Konstantin'in bazı kısa öyküleri basılmıştır ancak, giderek artan bir depresyondadır. Sorin'in sağlığı iyice kötüleşmiştir ve malikânedekiler onun son günlerine yetişmesi için Arkadina'ya telgraf çekmiştir. Arkadina ve Trigorin malikaneye gelir. Herkes, bingo oynamak için Konstantin'in odasına geçer. Konstantin onlara katılmaz ve masasında yazma çalışmalarını sürdürür. Grup akşam yemeği için odadan ayrılınca Nina arka kapıdan girer ve Konstantin'e son iki yılda yaşadıklarını anlatır. Kendisini Konstantin'in vurduğu martıyla karşılaştırır ve "Ben bir aktristim." der. Trigorin'le çocuklarının ölümünden sonra ikinci sınıf bir tiyatro topluluğuyla turneye çıkmak zorunda kaldığını söyler. Konstantin kalmasını rica eder ancak, Arkadina Trigorin'in seslerini işiten Nina geldiği gibi sessizce ayrılır. Konstantin umutsuzca yazdıklarını yırtar ve sessizce odayı terk eder. Grup yeniden gelerek oyuna devam eder. Ansızın sahne dışından bir silah sesi duyulur. Dorn ne olduğuna bakmaya çıkar. Geri

döndüğünde Trigorin'i bir kenara çeker ve Arkadina'yı biraz uzaklaştırmasını, Konstantin'in az önce kendisini vurduğunu söyler.

2.4.2. Karakterler

- i) İrina Nikolayevna Arkadina - bir aktrist
- ii) Konstantin Gavriloviç Treplev - Madam Arkadina'nın oyun yazarı oğlu
- iii) Pyotr Nikolayeviç Sorin - Arkadina'nın erkek kardeşi
- iv) Nina Mihalayeviç Zareçnaya - zengin bir çiftlik sahibinin kızı
- v) İlya Afanasyeviç Şamrayev - emekli üsteğmen, Sorin'in malikânesinin kahyası
- vi) Polina Andreyevna - Şamrayev'in karısı
- vii) Maşa - Şamrayev ile Polina'nın kızları
- viii) Boris Alekseyeviç Trigorin - ünlü bir yazar
- ix) Yevgeni Sergeyviç Dorn - doktor
- x) Semyon Semyonoviç Medvedenko - öğretmen
- xi) Yakov - işçi
- xii) Aşçı

2.5. ESERİN İDEASI (ANA FİKRİ)

Bireyin, sadece kendi dünyasına hapis bir pencereden ve sadece kendi merkezinden yaşamı anlamlandırması, paylaşması, üretken olabilmesi ve ezeli yalnızlığını yok edebilmesi mümkün değildir. (Yaşanılan ev, bahçe ve çiftlik, hem mutluluk veren koruyucu çevre, hem de ötelere ulaşılmasını engelleyen kısıtlayıcı çemberdir. Birey, bu çemberin dışına çıkabilmek için doğru eylemi belirlemeli ve harekete geçmelidir.)

2.6. ESERİN KONUSU

Eserin konusu, bireyin; sosyal şartlar ve bireysel arzuların çatışması nedeniyle kendini yetersiz hissetmesi ve kendi var oluşunu anlamlandıramayışı. Bireyin, tercihleri ve eylemleri her ne olursa olsun bunalıma sürüklenmeye ve yaşamak istediği hayatı yaşayamadan ölmeye mahkum oluşudur.

2.7. ESERİN TÜRÜ

Çehov, Martı eserini bir komedy olarak adlandırır. Genel kanının ve sahne yorumlarının birçoğunu aksine oyunun bir komedi olduğunu her fırsatta vurgular. Oyun klasik bir dramın tüm malzemelerine sahipse de karakterler arasındaki kimi diyalogların ve durumların gülünçlüğü dikkate değerdir ve sahneye koyulma aşamasında oyunun bu yönünden faydalanılmalıdır.

3. KARAKTER ÇALIŞMALARI

3.1. KARAKTERİN OLUŞTURULMASINDA YAPILAN İNCELEMELER

3.1.1. Martı'da İletişimsizlik Unsuru

Eserde bir çiftlikte bulunan orta ve aydın tabakaya mensup insanların yaşayış tarzı anlatılmaktadır. Çehov bu konuyu ele alarak bu iki tabakanın yaşamış olduğu üretimsiz hayatı eleştirmektedir. Çehov eserinde karakterler arasındaki iletişimsizliği ana unsur şeklinde kullanarak bu üretimsiz yaşayışın karakterler üzerine daha çok yerleştiğini göstermektedir. Ayrıca başta Treplev ve Arkadina olmak üzere, tüm kahramanların günlük hayatta aralarındaki uyumsuzluğu ve anlaşmazlığı okuyucuya gösterebilmek için de iletişimsizlik unsurunu kullanmaktadır. Oyunun nerdeyse tüm karakterleri diyalog içindeymiş gibi görünse de kendi monologlarını yapmaktadırlar.

3.1.2. Martı'da Zaman ve Uzam

Çehov'un oyunlarının tümü incelendiğinde dikkat çekici bir diğer unsur; oyun kişilerinin zaman ve uzama tutsaklığıdır. Sevda Şener'in 'Anton Çehov'un Oyunlarında Zaman ve Uzam' başlıklı makalesi bu durumu detaylı bir biçimde incelemiştir: Anton Çehov'un altı uzun oyunu, yazılış sırası ile, Platonov, İvanov, Martı, Vanya Dayı, Üç Kız Kardeş, Vişne Bahçesi, tematik yapıları ve bu yapının temel taşları olan zaman ve uzam koordinatlarının işlevsel durumları bakımından benzeşirler. Bu oyunlar uzam ve zaman açılarından incelendiğinde şöyle bir genellemeye gidilebilmektedir: Oyun kişilerinin eylemlerini ateşleyen dürtülerin başında, buldukları yerden uzaklaşmak ve büyük kentlere gitmek isteği gelir. Bu kişiler, aynı zamanda içinde buldukları zaman süresinin de öncesinde, ya da sonrasında yaşamış olmayı özlerler. İçinde buldukları uzam ve zaman parçasına kısırılmışlık duygusu bunalımlarının kaynağıdır. Ne var ki, kısırıldıkları yer ve zaman, onların aynı zamanda son yaşama şanslarının bulunduğu dilimdir. Uzaklaşma isteği ile dışarıdaki tehlike korkusu çelişir. Yaşanılan ev, bahçe ve çiftlik, hem mutluluk veren

koruyucu çevre, hem de ötelere ulaşılmasını engelleyen kısıtlayıcı çemberdir. Oyun kişileri bu çevreye sevgiyle bağlıdır ve bu çevreden koparılmaktan korkarlar, hem de bu çemberi aşabilecek güçleri olmasını isterler. Aynı biçimde, yaşanan ömür süresi onlara verilmiş tek fırsattır. Bu sürenin çabuk geçmiş olmasına, yaşlanmalarına üzürlüdür. Fakat bu sürenin gerisini ve ilerisini içeren büyük zaman dilimine taşabilmeyi, bu dilimde yer alan değişim sürecini yaşamış, anlamış ve ona ayak uydurmuş olmayı özlerler. Uzam konusunda da, zaman konusunda da bir darlık, bir sıkışmışlık, bir tıkanma yanında, düşlerde yaşanan bir genişlik, bir açılma görülür. Oyun kişilerinin dramı, bu zaman ve uzam arasında bocalamaktan doğar.

Anton Çehov'un zaman ve uzam yerlemleri ile iletmiş bu ikilem, oyunların ortak temasına ışık tutar: Çehov'un insanları, büyük bir toplumsal değişimin içinde yaşayan, fakat kendi kısa yaşam süreleri içinde bu büyük süreci ne anlamaya, ne de ona ayak uydurmaya gücü yetmeyen insanlardır. Bu güçsüzlüğün bilinci içinde acı çekerler. Bir şeyler deneyerek, örneğin yazarak, tiyatro yaparak, örnek çiftçilik yaparak, okuyarak, bol bol da aşık olup düş kurarak önlerindeki eşiği atlamaya çalışırlar. Oyunların öyküsü, oyun kişilerinin bu eşiği atlama çabasının sonuçsuz kaldığı noktada biter. Anton Çehov, ustaca bir düzenlemeyle oyun kişilerinin ve onlarla bir yanılsama içinde özdeşlik kuran seyircinin, ikili bir zaman ve uzam bilinci içine girmelerini sağlamış, iki zaman ve iki uzam arasına sıkışma durumunu bir tıkanma noktasına kadar daraltarak bir aşamama ve anlayamama bunalımını üretmiştir. Oyunların ortak teması, Çarlık Rusya'sında, XIX. yy. sonlarında, soylu kökenli aydın kesimin bir değişim döneminde takılıp kalma sorunu üzerinde odaklanır. Bu tema, başka ülkelerde ve başka dönemlerde yaşayan ve benzer bir umarsızlık duygusuna kapılan insanların ilgisini ve duygudaşlığını uyuracak biçimde sunulmuştur. Anton Çehov'un oyunları, içinde buldukları ve düşledikleri uzam ve zaman halkalarının bilincinde olan, fakat onları dar bir zaman dilimine ve dar bir uzam çemberine tutuklayan koşulları aşamayan, bu güçsüzlüğün dramını yaşayan insanların ortak sorununu dile getirir. Oyunlarda yer alan hareket, bir eylem olmaktan çok bir bocalamadır ve başka koşullar altında bocalayanların umarsızlık duygusunu deşecek biçimde ele alınmıştır. (Şener 1983, s.4)

Tüm bu bilgiler ışığında 'Sorin' karakteri üzerine çalışılırken; yaşadığı çiftlik hayatına kendini mahkum etmiş, düşlediği, özlemini çektiği hayatı bir türlü yaşayamamış bir adamın çiftlikle ve ait olduğu olduğu sınıfın yok olmaya yüz tutan değişimiyle olan çatışması oyuncu için en temel malzemelerden biri olmuştur. Tüm 'Martı' karakterleri gibi Sorin'in de yaşadığı

zaman ve mekanda sıkışıp kalmış, eylemsizleşmiş ve kendini hayatın akışına bırakmış bir tavrı vardır.

3.2. KARAKTERİN İNCELENMESİ VE OTOBİYOGRAFİSİ

Piyotr Nikoleyeviç Sorin, olayların geçtiği çiftliğin sahibidir. Arkadina'nın abisi. Treplevin dayısıdır. Burjuvazi olarak adlandırabileceğimiz bir sınıfın değişimin eşiğindeki temsilcilerindendir. Toprak sahibi, aydın, soylu kökenli bir devlet memurudur. Adalet bakanlığından emekli olmuş ve günlerini şehirde yaşamış olduğu yirmi sekiz yılın, hatıraların özlemiyle geçirmektedir. Hiç evlenmemiştir. Gençliğinde yazar olmak istemiş ama olamamıştır. Oyunun ilk üç perdesinde altmış yaşında son perde de ise altmış iki yaşındadır. Romatizmal rahatsızlıkları ve astım hastalığı vardır ve sürekli olarak bu hastalıklardan şikayet etmektedir. Zengin bir hayat sürüyormuş gibi görünmekle birlikte Bolşevik Devrimi öncesinde yoksullaşmaya başlamış ve eski heybetli günlerinden uzaklaşmış, yaşından daha ihtiyarlamış bir soyludur. Emrinde çalışan insanların üstündeki otoritesini yitirmiştir. Çiftlik kahyası Şamrayev bile onun talimatlarını dinlemez., Hapis hayatı yaşadığını düşündüğü çiftlik evini bırakıp hep şehre gitmekten bahsedip bunun için herhangi bir eyleme geçmemektedir. Kardeşi ve yeğenini sevmekte, içten içe Arkadinaya Treplev'e destek olmadığı için kırılmaktadır. Treplevi anlamak için çabalasa da aralarındaki kuşak farkı ve Sorine çökmüş olan eylemsiz ruh hali bu çabaları sonuçsuz bırakmaktadır. Özetle yaşadığı çiftlikte ölümü bekleyen, günleri geçmişe öykünmekle geçen, bugün yaşadığı hayattan kopuk ve mutsuz, oyunun hikayesi en dramatik olan karakterlerinden biridir.

3.3. RÖLÜN BÜYÜK İSTEĞİ VE ÜSTÜN AMACI

Rolün büyük isteği, kendini var ettiği, bürokrasinin içinde saygın bir memur olarak kabul gördüğü şehre dönebilmek.

Rolün üstün amacı, şehirde yaşamak için gerekli olan imkanları yaratmak, şartları her ne olursa olsun oluşturmak. Her gün çiftlikte yaşadığı hayatın anlamsızlığını kanıtlama çabası.

3.4. OLAYLARIN SIRALANMASI

3.4.1. Birinci Perde

1. Sorin, Yeğeni Treplev’le birlikte Treplev’in yazmış olduğu oyunun sergileneceği göl kenarına gelir.

2. Yeğenine köy hayatının onu miskinleştirdiğini, yorgunluğunu ve bu yaşantıdan artık ne kadar sıkıldığını anlatır. Köy hayatının sürekli uykusunu getirdiğinden yakınıır.

3. Maşa’ya havlayan köpeğin çözdürölmesini babasına iletmesini rica eder.

4. Maşa bu isteği geri çevirir. Sorin, emekli olduğu ve gidecek yeri olmadığı için köye tahammöl etmesi gerektiğini oysaki köyde hiçbir zaman gönlünce yaşayamadığını Treplev’e anlatır.

5. Sorin, Treplev’e gençlik günlerinden beri dış görünüşünün özensiz olduğunu, bunun hayatının trajedisi olduğunu ve kadınların onu hiçbir zaman beğenmediklerini anlatır. Kız kardeşinin neden keyifsiz olduğunu sorar.

6. Treplev, annesinin Nina’yı kıskandığını, oyununa ve onun yaptığı her şeye tahammölsüz olduğunu anlatır. Sorinse bu durumu rededer.

7. Treplev, annesine olan tepkisini anlatmaya devam eder. Ona öfkeliidir. Yaşantısına, sanata bakış açısına. Oyunculukla kurduğu egoist ilişkiye tepkisini Sorin’e tüm bunları kafasına çok taktığını ortada abartılacak bir şey olmadığını anlatır.

8. Treplev, Sorin’e tiyatronun artık değişmesi gerektiğini, geleneksel yapının artık demode olduğunu; Annesiyle çatışmasının temelinde onun geleneksel olana bağıyla kendinin yenilikçi bakış açısının farkı olduğunu anlatır. Sorinse bu durumu ‘Tiyatrosuz yapamayız’ diyerek geçiştirir.

9. Treplev, konuşmasına devam eder. Artık tiyatronun yeni biçimlere gereksinim duyduğunu, annesinin sosyetik yaşamını ve yeni yazar sevgilisiyle yaşadığı hayatı anlamsız bulduğunu; o hayata bir türlü adapte olamayacağını anlatır. Sanat camiası içinde sırf Arkadina'nın oğlu olduğu için kabul gören biri olduğunu belirtir. Sorinse konuyu değiştirerek kız kardeşinin yeni sevgilisini sorar Treplev'e. Onu anlamakta sıkıntı yaşadığını belirtir.

10. Treplev, Sorin'e Trigorin'in yetenekli ama bir Tolstoy ya da Zola olmadığını anlatır Sorin'e. Sorin, kendi iç dünyasına dönerek iki şeyi tutkuyla istediğinden bahseder. Evlenmek ve yazar olmak. İkisini de gerçekleştirememiştir. 'Küçük bir yazar bile olmak fena olmazdı' der.

11. Nina girer. Heyecan içindedir. Evden kaçıp gelmiştir. Treplev onu büyük bir aşkla karşılar. Sorin'se onun ağlamış olduğunu fark eder. Nedenini sorar.

12. Sorin, oyunun başlamasına çok az kaldığı için herkesi çağırmak için çıkarken bir şarkı mırıldanır. Aklına eski bir anısı gelir. Şarkı söylemesiyle alay eden bir arkadaşının hikayesini kısaca anlatır.

13. Tüm çiftlik ahalisi Treplev'in yazmış olduğu oyunu izlemek üzere göl kıyısına kurulmuş olan sahneye gelir. Treplev, oyunu 'Uyutun bizleri uyutun ki iki yüz bin yıl sonra olacakları görelim!' sözleriyle başlatır. Sorin'se 'İki yüz bin yıl sonra hiçbir şey olmayacak ' der.

14. Oyun oynanmaya başlar. Arkadina oyun daha devam ederken sesli bir biçimde oyunu eleştirmeye ve alay etmeye başlar. Buna çok sinirlenen Treplev, oyunu keserek göl kenarını terk eder. Duruma üzülen Sorin Arkadina'yı sakinleştirmeye ve Treplev'in iyi niyetle yazmış olduğu oyununun annesi tarafından beğenilmesinin ne kadar önemli olduğunu kardeşine anlatmaya çalışır.

15. Oyun kesildikten sonra İrina tüm olanları büyük ustalıkla unutturarak Nina'yı Trigorinle tanıştırır. Nina ailesinden izinsiz çiftliğe geldiği için biran önce dönmek ister. Sorin, biraz

daha kalması için onu ikna etmeye çalışır. Ama Nina ağlamaklı olup gider. Bunun üstüne Sorin’de daha fazla orada kalmak istemez. Nemli hava sebebiyle bacakları da sızlamaktadır.

3.4.2. İkinci Perde

16. Arkadina, Maşa, Dorn bahçede oturmaktadırlar. Sorin ve Nina gelirler. Sorin Nina’nın bütün günü onlarla geçireceği için ne kadar mutlu olduğunu anlatır.

17. Konuşmalar devam ederken Sorin uyuyakalır. Arkadina tarafından uyandırılır. Sorin, uyuyakaldığını reddeder.

18. Arkadina, Sorine sağlığına hiç dikkat etmediğini söyler. Sorin’se tedavi olmak istediğini ama doktor’un bunun için hiçbir şey yapmadığını söyler. Doktor altmış yaşında neyi tedavi edebileceğini sorar. Dorn ve Arkadina yapılması gerekenler hakkında konuşmaya başlarlar. Medvedenko’nun sigarayı bırakması nasihatini Sorin, saçma bulduğunu ifade eder.

19. Sorin’in Medvedenko’ya tepkisi üzerine Dorn, içki ve sigara hakkında bir nutuk atar. Sorinse doktorun kendisini anlamadığını, hayatı boyunca keyif içinde yaşadığını oysa kendinin hayatın nimetlerinden hiç faydalanmadığını, sigara, içki gibi keyif veren alışkanlıklarının da bu yüzden olduğunu anlatır.

20. Şamrayev ve Polina gelirler. Şamrayev Arkadina’nın şehre gitmek için at istediğini ancak bunun mümkün olmadığını söyler. Aralarında bir tartışma yaşanır. Sorin her ikisini de yumuşatmaya çalışsa da başarılı olamaz. Şamrayev, istifa ettiğini söyleyerek öfkeyle bahçeyi terk eder. Ardından İrina bir daha buralara adımını atmayacağını söyleyerek gider.

21. Öfkeyle çıkan Şamrayev’in ardından Sorin, sinirlenerek bağırır. Bir yandan da kardeşinin gönlünü nasıl alacağını düşünmektedir

22. Sorin, kızkardeşini çiftlikte kalmaya, Şamrayev’i ise kahyalıktan ayrılmamaya ikna etmesi gerektiğine karar verir.

3.4.3. Üçüncü Perde

23.Arkadina, Trigorinle şehre gitmeye karar vermiştir. Sorin'se onların gitmesine engel olmaya çalışır. En azından onlarla birlikte kente gelmek istemektedir. Arkadina ise bu isteği görmezden gelir.

24.Sorin çiftlikte kalmaktansa şehre inmek istediğini ısrarla belirtir.

25.Sorin, İrina'yı hiç değilse Treplev'i anlamak konusunda ikna etmeye ve onu anlayışla karşılaması gerektiğini çok zor zamanlar geçirdiğini anlatmaya çalışır.

26.Bu sebeple Treplev için İrina'dan para ister.

27.Arkadina para veremeyeceğini kesin bir dille belirtir. Sorin'de parası olmadığını tüm varlığının çiftlik işlerinde harcanıp gittiğini.Bu çiftlikte bile sözünün geçmez olduğundan yakınır.

28.Arkadina Trepleve verecek parası olmadığını son bir kez vurgular. Sorin'in başı döner ve bayılır.

3.4.4. Dördüncü Perde

29.Dorn, Maşa, Polina ve Sorin Treplev'in çalışma odasında oturmaktadır. Sorin rahatsızlandığı için onu ziyarete gelen İrina ve Trigorin'i beklemektedirler. Sorin, kızkardeşinin çağırılmış olmasını hastalığının ciddi bir hal aldığına yorar.Kendisiyle ilgilenmediği için Dorn'a sitem eder.

30.Sorin, odadakilere Treplev'e bir öykü konusu bulduğunu, adının 'İstemiş olan adam ' olduğunu hayatta hedeflediği hiçbir şeyi yapamadığını anlatır.

31.Dorn, bu durumla da alay eder. Sorin'in hoşnutsuzluğunu eleştirir.Aralarında yine bir laf atışması başlar.

33.Dorn, Sorin'in altı üstü yirmibeş yıl Adalet Bakanlığında çalıştığını. Başka da bir şey yapmadığını, ölüm korkusunun onu bu kadar tedirgin etmesini anlayamadığını söyler. Sorinse çalıştığı sürenin yirmisekiz yıl olduğu konusunda Dorn'u uyarır.

34.Treplev girer. Sohbetin konusu Nina'ya gelir. Treplev, Nina'nın trajik hikayesini anlatır. Sorin bir zamanlar Nina'yı sevmiş olduğunu ağzından geçirir.

35.Arkadina ve Trigorin gelirler. Sohbetin ardından tombala oynanmaya başlanır. Sorin uyuyakalır.

3.5. OLAYLARDA AMAÇ VE İSTEKLER

3.5.1. Birinci Perde

1.Yeğenim Konstantin'in yazmış olduğu oyunun temsilini izlemeye gitmeliyim.

2.Sıkıldım köy yaşantısından, beni yavaş yavaş öldürüyor. Biran önce buradan gitmeli ve şehirdeki yaşamıma dönmeliyim. Uyumaktan başka ne yapabilirim ki?

3. Bir dakika huzur yok bana bu köyde, her geçen gün daha da tahammül edilmez oluyor.

4.Ne çare! Gidecek yerim yok. Burada kalamaya ve sesini bile kesemediğim bu köpeğe tahammül etmeye mecburum. Kendi çiftliğimde bile hiçbir şeyi değiştiremiyorum. Hiçbir şeye müdahale edebilme gücüm yok. Gel gör ki emekliyim artık ve burada yaşamaya mecburum. Her fırsatta kaçıp gittiğim bu köy artık yaşayabileceğim tek yer.

5.Belki de bu yüzden sevmedi kadınlar beni. Haklılarda. Hangi kadın bakar ki bana. Neler düşünüyorum? En iyisi konudan uzaklaşmak. Kızkardeşim bugün keyifsiz görünüyordu. Onu sorarak konuyu değiştirebilirim.

6.Neler diyor takip edemiyorum. Sahi neden beğenmedi kadınlar beni? Bu köyde ne yapıyorum?

7.Ne kadar çok takmış kafasına annesini. Sussa da şuracıkta biraz kestiriversem.

8.Neden bahsediyor anlayamıyorum. Oysa İrina'nın oyunları ne kadar güzeldir. Yüce bir sanatın yüce bir temsilcisidir o. Bu gençler ne yi değiştirmek istiyor bir türlü anlayamıyorum.

9.Zavallı çocuk! Hali gitgide bana benziyor. İrina'nın da bu adamla ne yapmak istediğini anlamıyorum. Bir türlü ısınamadım ona.

10.Boşa geçmiş bir ömür... Düşlediklerimin hiçbirini gerçekleştiremedim. Yapayalnız ölüp gideceğim. Şu yaşamış olduğum hayattansa, küçük bir yazar olmayı tercih ederdim.

11.Ahh gençlik. Ne kadar güzel ne kadar narin. Neden üzülür , ağlar böylesi bir güzellik?Kıyamam ben ona!

12.Yalnız bırakayım çocukları. Geçmiş günler ne güzeldi. Hatırlı yorumda nasılda şakalaşırdık arkadaşlarla, takılırdık birbirimize. Oysa burada zaman geçmek bilmiyor.

13.Hiçbir şey değişmiyor. Değişmeyecekte. Zaman hızla akıp gidiyor ama her şey aynı kalıyor.

14.Zavallı çocuk annesinden bir darbe daha yedi. Bana da hep böyle davrandı İrina, aynı onun gibi kalbimi kırdı hep. Artık bu duruma bir dur demeli.

15.Biraz daha kalsaydı keşke bu çiftlikte güzel olan tek şey o. Tek yaşam ışığı. Keşke gitmese. O zaman ben de gideyim. Burada yapacak hiçbir şey yok. Hep aynı konuşmalar. Hep aynı insanlar. Bacaklarımda sızlıyor. Ya yine hastalanırsam. Hemen eve gitmeli ve dinlenmeliyim.

Evet en iyisi gitmek buradan.

3.5.2. İkinci Perde

16. En azından bugün sıkılmayacağım burada, bu insanlarla. Nina, bütün gün bizimle. Tüm neşesi ve mutluluğuyla. Keşke hiç gitmese...

17.Yine içim geçmiş.Umarım fark etmemişlerdir.Yine uyuyakaldığım için benimle alay ederler yoksa.

18.Herkes her konuda fikir sahibi. Oysa beni anlamaya çalışan yok. Doktor bozuntusu rahatsızlıklarımı ciddiye almıyor bile. Şu öğretmene ne demeli? Sigara içmemeliymişim. Kime ne benim sigaramdan. Kimseler gerçekten önemsemiyor beni bu çiftlikte .Keşke tüm bunlar Nina gittikten sonra konuşulsaydı.

19.Kıskanıyorum onu. Ne güzel yaşamış. Hala ne kadar dinç ve yakışıklı görünüyor. Peki ya ben? Burada çürüyüp gidiyorum. Zaten tadını çıkaramadan geçip giden bir ömür, burada sona erecek. Bunun için bir şeyler yapmalıyım ama ne?

20.Bu iş uzamasa bari. Çekiniyorum İlya'dan .Korkutucu bir adam. Öbür tarafta İrina'nın diline düşmek var.Ne yapıp ne edip ortalığı yumuşatmalıyım.Hem daha otoriter olup kahyaya bu çiftliğin sahibinin kim olduğunu göstermeliyim.

21.Kesinlikle ipleri ele almanın vakti geldi. Bu adam kendini ne zannediyor? Ben bu çiftliğin sahibiyim . Ben ne dersem o olacak. Nina, beni korkak bir adam gibi görmemeli. Ona haddini bildirmeliyim. Her ne kadar Şamrayev'den çekinsem de!

22.Tüm huzurum kaçtı yine. Şamrayev, bu çiftlikten ayrılırsa işleri yürütmem imkansız hale gelir. İrinanın da gönlünü almalıyım. Çiftlikten ayağını kesmemeli, hem parası var onun belki destek olur bana.

3.5.3. Üçüncü Perde

23. Ne olursa olsun onlarla birlikte gitmeliyim yoksa burada delirebilirim.

24. Burada yavaş yavaş ölüyorum. Oysa şehir ne güzeldir şimdi. Onlarda gittikten sonra buralar hepten sessizleşecek. Ne olursa olsun gitmeliyim.

25. Treplev'in sonu da benim gibi olacak. Buralarda harcanıp gidecek. Onun için bir şeyler yapmalıyım muhakkak. Kendi gençliğimde yapamadıklarımı o yapabilmeli.

26. Biraz para verse çocuğa. Ona para verirse parası var demektir. Ham belki bana da para verebilir. Ben de belki şehre gidebilirim.

27. Benim de param yok. Olan da bu çiftliğe akıp gidiyor. Hem de bir hiç uğruna, kimsenin beni umursamadığı bu çiftliğe. Biraz para verse keşke bana.

28. Bıktım her şeyden, kimse beni dinlemiyor hiçbir yerde sözüm geçmiyor. Dayanamıyorum artık.

3.5.4. Dördüncü Perde

29. Vakit yaklaşıyor. İşini, gücünü, sosyetik hayatını bırakıp buraya gelmişse İrina, durumum çok ciddi. Gidiyorum. Oysa Doktor nasılda sapasağlam, nasıl da sağlıklı. Neydi benim günahım?

30. Treplev de benim gibi oldu işte. Düşlediği hiçbir şeyi yapamadı. Bizler, artık yalnızca bir öyküye konu olabiliriz.

31. Hala neden anlamak istemiyor bu adam beni? Kendi farkında değil mi ölümün ona da yakın olduğunun. Hem hepi topu birkaç yaş var aramızda, nasıl bu kadar rahat? Kıskanıyorum onu...

32. Yine başladı bilgiç konuşmalarına. Bir ömür verdim bu devlete ben. Tam yirmi sekiz yıl çalıştım. Sen ne yaptın? Gezdin, tozdun, gönül eğlendirdin. Dile kolay yirmi sekiz yıl. Ben ne yaptım yirmi sekiz yıl?

33. Demek o da solup gitti. Yaşam ne kadar anlamsız ve boş...

34. Hep aynı şey hiçbir şey değişmiyor. Uykuya yeniliyorum yine. Ne yapabilirim ki uyumaktan başka. Evet, uyumalı ve unutmalı.

4. ROLÜN YORUMU (İÇERİK-BİÇİM)

Oyun, ölü martı metaforuyla simgelenen ve sonradan içi doldurulan bir süs eşyasına dönüşen bir varoluş sorunun farklı karakterlerce betimlenişi üstüne kurulmaktadır. Gelişen olaylar, Sorin çiftliğinde yaşayan bu insanların, aslında hepsinin birer 'martı' olduğunu gösterecektir. Kırılğan, uçamayan, yalnızca gölün kıyısından çığlıkları duyulan martılar...

Oyunculuklarda tercih edilen üslup tamamen gerçekçi bir yapıya oturtulmuştur. Seyircinin 19. yüzyıl Rusya'sının karakterlerini görmesindenense bugün sokakta ya da hayatta karşılaşılabilecekleri herhangi bir insan hissi verebilecek bir empati sağlanmaya çalışıldı. Bu empati, çağdaştırmayla değil; oyunu zamansız- mekansız kendi uzamında ve zamanında kurgulayarak yapıldı. Seyirciyle çok yakın ama bir o kadar eleştirel bir bakış açısıyla arasına mesafe koyup tartabileceği bir ilişki yaratıldı. Tüm oyun kişilerinin narsistik kişilik özelliklerine yapılan vurgu, rolün yaratılmasında ve yorumlanmasında oyuncular için önemli bir beslenme kaynağı oldu. Sorin rolü yorumlanırken de karakterin 'Ben yaşamak istiyorum' derken herhangi bir eyleme geçmiyor oluşu, hastalığından sürekli yakınmaları ve ilgi çekme gayreti, yaşından daha yaşlı bir tavra sahip olması rol hazırlanırken üstünde durduğum önemli noktalardan oldu. Karakterin, ilgi odağı olmak adına yaşlılığını kendinin bile farkında olamayacağı ince bir çizgiyle vurgulamasına gayret edildi.

Dilde ağdalı konuşmaya çalışan ama sözcükleri ağzında geveleyen bir üslup tercih edildi. Yavaş ve yaşam ritmine uygun bir tempoyla konuşan karakterin her an uyuyacakmış ya da bayılacakmış hissini vermesi, çok yaşlı olmamasına rağmen oldukça yaşlıymış gibi görünmeye çabalaması arzulandı. Aslında her zaman bildiği gidecek yeri olmadığı gerçeğinden kaçan kendi eylemleri sonucunda kendini çiftliğe hapsetmiş olan Sorin etrafını yaşamak istediğini bir türlü dilediği gibi yaşayamadığını ve artık bunu değiştirmenin vaktinin geldiğine inandırmaya çalışsa da gerçeği içten içe bilmekte ve bu gerçekten kaçamamaktadır. Bu belirgin gerçekse hiçbir şey yapmadan hayatını değiştiremeyeceği ve Sorin'in de hiçbir şey yapmadığıdır.

Kostümde tercih edilen entari ve uyku başlığı, karakterin sürekli miskinliğine ve yaşam enerjisini kaybetmiş uykuya dönük isteğine önemli bir vurgu sağladı. Karakterin, sözleriyle taban tabana zıt bir kostüm taşıyor oluşu; görsel ve duygusal düzlemde bir çatışma yaratıyor, karakterin iç dünyasıyla, dışsal özellikleri arasındaysa bir köprü oluyordu. Yine aksesuar olarak seçilen battaniye ve küçük yastık karakterin bir uzvuymuşçasına her sahnede

bulunuyordu Bu da uyumanın ve kendini bırakmışlığın Sorin'in en temel özelliklerinden birisi olduğunu seyirciye hissettirmeyi amaçlıyordu. Kullanılan bastonsa kimi zaman unutulacak kimi zaman gerekmediği halde kullanılarak kimi zamanda gerektiği halde kullanılmayarak yaşlılığa ait bir sembol olduğu için önemle vurgulandı. Şehre inerkenki kıyafetiye uyku entarisinin üstüne almış olduğu nişanların itinayla ilişitirildiği bir ceketti. Öylesi özenli bir kıyafetin altına giyilen yine aynı uyku kıyafeti karakterin umutsuz durumuna bir vurgu olarak eklendi.

Kullanılan makyajda, yaşlı bir karakterin görselliğine hizmet etmektense oyunun tüm karakterleri gibi hiç yaşamıyormuş hissi veren soluk ve karanlık tonlar tercih edildi. Oyun dramaturgisinin bir sonucu olarak kostüm ve makyaj son derece gerçek dışı ve imgesel, oyunculuklarsa bir o kadar sade ve abartısız tercih edildi.

Karakterin slogan cümlesi dördüncü perde de ifade etmiş olduğu 'İstemiş olan adam...' cümlesiydi. Hayatta yapmak istediği, düşlediği hiçbir şeyi gerçekleştirememiş olan Sorin'in yaşlandığında bu durumu fark ediyor oluşu rolün traji-komik sınırlarını ortaya çıkartmıştır.

5. SONUÇ

Modern Tiyatro'nun öncü yazarlarından olan Anton Çehov'un herhangi bir oyunundan herhangi bir karakteri canlandırmak tüm oyuncular için en derinlikli tiyatro tecrübelerinden biridir kuşkusuz. Rolün yaratım sürecinde Çehov'un oyuncuya sağladığı katmanlar oyuncunun canlandırmakta olduğu karaktere ilişkin birçok ipucu barındırmakla birlikte birçok riski de beraberinde getirir. Oyuncunun, yazarın evrenini doğru kavrayarak abartısız bir üslupla yalın gerçeğin peşine düşmesi ve karakteri tüm boyutlarıyla sahneye taşınması elzemdir. Yaratım ve temsil süreci profesyonel oyuncu için karşılaşılabilecek en büyük oyunculuk deneyimlerinden bir olacaktır. Tez konusunu teşkil eden 'Martı' oyununda canlandırmış olduğum 'Sorin' karakterinin hazırlık ve icra sürecinde profesyonel oyunculuk kariyerimin en önemli deneyimlerinden biri olarak oyunculuk hayatımda özel bir yere sahip olmuştur.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Çalışlar, A.,1996. *Çehov ve Moskova Sanat Tiyatrosu*. Mitos Boyut Yayınları.
- Sonia, M., 2006. *Stanislavski Sistemi*. Bgst Yayınları.
- Stanislavski, K.,2002. *Bir Karakter Yaratmak*. Papirus Yayınları.
- Şener, S., 2003. *Dünden Bugüne Tiyatro Düşüncesi*. Dost Yayınları.
- Yüksel, A., 1997. *Yaşamın Kırılma Noktasında Dram Sanatı*. YKY Yayınları.

Sürelî Yayınlar

Şener, S., 1983. *Anton Çehov'un Oyunlarında Uzam ve Zaman*. Çağdaş Eleştiri Dergisi.

EKLER

EK 1- Oyun Teksti

KİŞİLER

İRİNA NİKOLAYEVNA ARKADİNA

(kocasının soyadıyla).

TREPLEVA

Aktris.

KONSTANTİN GAVRİLOVİÇ TREPLEV

Trepleva'nın oğlu, genç bir adam.

PYOTR NİKOLAYEVİÇ SORİN

İrina Nikolayevna'nın ağabeyi.

NİNA MİHAYLOVNA ZAREÇNAYA

Zengin bir çiftlik sahibinin genç kızı.

İLYA AFANASYEVİÇ ŞAMRAYEV

Emekli üsteğmen, Sorin çiftliğinin kâhyası.

POLİNA ANDREYEVNA

İlya Afanasyeviç'in karısı.

MÂŞA

Şamrayev'lerin genç kızları.

BORİS ALEKSEYEVİÇ TRİGORİN

Yazar.

YEVGENİ SERGEYEVİÇ DORN

Doktor.

SEMYON SEMYONOVİÇ MEDVEDENKO

Öğretmen.

YAKOV

İşçi.

AŞÇI

HİZMETÇİ KIZ.

Olay, Sorin'in çiftliğinde geçer. Üçüncü ve dördüncü perdeler arasında iki yıllık bir zaman vardır.

Birinci Perde

Sorin'in çiftliğinde bahçenin bir bölümü. İki yanı ağaçlı geniş bir yol gerideki göle doğru uzanır. Bir amatör tiyatro gösterisi için yapıldığı belli derme çatma bir sahne, gölün görünmesine engel olmaktadır. Sahnenin sağında, solunda fundalıklar. Birkaç iskemle ve küçük masa. Güneş az önce batmıştır. Amatör tiyatro gösterisi için hazırlanmış, sahnenin inik perdesinin arkasında Yakov ve öteki işçiler çalışmakta, çekiç ve öksürük sesleri işitilmektedir. Parkta bir gezintiden dönen Mâşa ve Medvedenko soldan gelirler.

MEDVEDENKO: Neden hep karalar giyersiniz siz?

MÂŞA: Hayatımın yasını tutuyorum. Mutsuzum.

MEDVEDENKO: Neden ama? (*Düşünceli*) Aklım ermiyor. Sağlığınız yerinde. Babanız zengin değil ama, durumu hiç de kötü sayılmaz. Bir de beni düşünün. Ayda topu topu yirmi üç ruble geçiyor elime, emeklilik kesintisi de caba, ama yine de yas tuttuğum yok.

(*Otururlar.*)

MÂŞA: Para... Ne önemi var paranın? İnsan yoksulken de mutlu olabilir.

MEDVEDENKO: Evet, teoride öyle... Ama işin pratiğinde nasıl oluyor bakın: Ben, annem, iki kız bir de erkek kardeşim topu topu yirmi üç rubleyle geçinmek zorundayız. İnsan dediğin yiyip içer, öyle değil mi? Sonra çay, şeker? Tütün? Çık bakalım işin içinden çıkabilirsen...

MÂŞA (*iç sahneye bakarak*): Gösterinin başlamasına az kaldı.

MEDVEDENKO: Evet. Zareçnaya oynayacak. Oyunun yazarı ise Konstanrin Gavriloviç. Birbirlerine aşıklar ve bugün gönülleri tek ve aynı sanatsal görüntüyü yaratmak arzusunda kaynaşacak. Bizim gönüllerimizde ise ortak dokunma noktaları yok. Oysa seviyorum sizi Mâşa. Hasretimden evde duramıyorum. Her gün altı verst yaya olarak buraya geliyor, aynı yolu yine yaya olarak gerisin geri dönüyorum da, soğuk bir umursamazlıktan başka bir şey göremiyorum sizde. Evet, anlıyorum tabi. Züğürtün tekiyim, elime bakan koca bir aile var... Kendi karnımı doyurmaktan aciz birinin ardından niye gitmeli ki...

MÂŞA: Saçma. (*Enfiye çeker.*) Aşkınız duygulandırıyor beni ama, karşılık veremiyorum, hepsi bu. (*Tabakayı uzatır.*) Buyurmaz mısınız?

MEDVEDENKO: İstemem.

(*Sessizlik...*)

MÂŞA: Ne boğucu hava. Bu gece sanırım fırtına patlar. Siz ya felsefe yapıyor, ya da yoksulluktan dem vuruyorsunuz. Size göre yoksulluktan daha büyük mutsuzluk olamaz. Ama bence paçavralar içinde dolanıp da bir dilim ekmeğe muhtaç olmaktan çok daha beter şeyler vardır... Fakat, sizin anlayacağınız bir şey değil bu...

(*Sağdan Sorin ve Treplev girerler.*)

SORİN (*bastonuna dayanarak*): Şu köy hayatı bir türlü sinmedi içime oğlum. Alışamayacağım buralara, belli bir şey bu. Dün saat onda kafayı vurup yattığımda, ya da bu sabah dokuzda kalktığımda hep aynı duygu vardı içimde: Sanki çok uzun süren bir uyku yüzünden beynim kafa tasıma yapışmış da falan filan... (*Güler.*) Öğle yemeğinden sonra da elimde olmaksızın yatıp uyudum yine, ama kafamın içi kazan gibi, vesselam...

TREPLEV: Doğru. Kentte oturmalsın sen dayı. (*Mâşa ve Medvedenko'yu görerek*) Hey, ne işiniz var burda sizin? Başladığı zaman çağırırlar. Ama şimdi gidin lütfen.

SORİN (*Mâşa'ya*): Marya İlyiniçna, ne olur babanıza söyleyin de çözdürsün şu köpeği. Uluyup duruyor. Kız kardeşim dün de gözünü kırpmadı sabaha kadar.

MÂŞA: Babamla kendiniz konuşursunuz. Benim işim değil. Beni mazur görün lütfen. (*Medvedenko'ya*) Gidelim!

MEDVEDENKO (*Treplev'e*): Başladığı zaman haberimiz olacak, değil mi?

(*Mâşa ve Medvedenko çıkarlar.*)

SORİN: Demek, it bütün gece uluyacak yine... Şu köyde hiçbir zaman gönlümce yaşayamadım gitti. Bir ay izin alıp geldiğim olurdu, hani dinlenirim filan diye. Ama burdaki saçmalıklarla canımdan bezer, daha ilk günden kaçıp gitmek isterdim. (*Güler.*) Her zaman zevk duyardım burdan ayrılırken... Gel gör ki, emekli oldum, gidecek yerim yok, vesselam... İster istemez burdayım...

YAKOV (*Treplev'e*): Biz göle yıkanmaya gidiyoruz Konstantin Gavrilîç.

TREPLEV: Olur. Ama on dakika sonra yerinizde olun. (*Saatine bakar.*) Nerdeyse başlıyoruz.

YAKOV: Baş üstüne. (*Çıkar.*)

TREPLEV (*iç sahneye göz atarak*): İşte sana en âlâsından tiyatro! Perde, birinci kulis, sonra ikincisi, sonra da açık alan. Dekor yok. Doğrudan doğruya gölü ve ufku görüyoruz. Perde tam tamına sekiz buçukta, ay doğarken açılacak.

SORİN: Harika.

TREPLEV: Tabi Zareçnaya gecikirse tüm etki yok olur. Gelmesi de gerek artık. Babasıyla üvey annesi baskı altında tutuyorlar kızını, evden çıkması hapisneden kaçmak kadar güç. (*Dayısının boyunbağını düzeltir.*) Traş olman gerekmez miydi, saçın sakalın birbirine karışmış....

SORİN (*sakalını tarayarak*): Hayatımın trajedisidir bu. Gençliğimde de böyleydi dış görünüşüm, sanki zil zurna sarhoşmuşum gibi filan. Kadınlar hiçbir zaman sevmедiler beni. (*Oturur.*) Kız kardeşimin keyfi neden bozuk bugün?

TREPLEV: Neden mi? Canı sıkılıyor. (*Sorin'in yanına oturur.*) Kıskanıyor. Oyunda kendisi değil de Zareçnaya oynayacak diye, bana da, gösteriye de, oyunuma da karşı. Tek satırını bilmeden, nefret ediyor oyunumdan.

SORİN (*güler*): Yok canım, nerden çıkarıyorsun...

TREPLEV: Şu küçük sahne kendisi değil de Zareçnaya başarı kazanacak diye, canı şimdiden sıkılmaya başladı bile. (*Saatine bakar.*) Psikolojik bir garabet örneğidir annem. Yeteneğinden hiç kuşku yok, akıllı bir kadındır: Kitap okurken gözyası dökebilir, Nekrasov'un tüm şiirlerini bir çırpıda ezbere okuyuverir sana, biri hasta oldu mu melek gibi titrer üstüne, ama bir başka aktristi övmeye gör yanında! Dünyayı başına yıklar alimallah! Sadece onu övmek, onun hakkında yazmak, *La dame aux camelias* ya da Hayatın Tütsüleri oyunlarındaki olağanüstü oyununa hayran kalmak zorundasındır. Tabi, burda köyde bu afyondan yoksun kaldığı için canı sıkılıyor, öfkeleniyor, hepimiz düşman görüyoruz gözüne, kabahatliyiz. Sonra, boş inançları vardır; yan yana üç mumun yakılmasından, on üç sayısından korkar. Üstelik de cimridir. Odesa'da, bankada yetmiş bin rublesi olduğunu pekâlâ biliyorum. Ama odünç para iste de göreyim, ağlayıp sızlanmaya başlar.

SORİN: Annenin oyunundan hoşlanmadığını takmışsın aklına, huysuzlanıp duruyorsun. Telaşa gerek yok,

annen tapıyor sana.

TREPLEV (*bir çiçeğin yapraklarını koparak*): Seviyor, sevmiyor, seviyor, sevmiyor, seviyor, sevmiyor... (*Güler.*) Gördün mü, annem sevmiyor beni. Bunda şaşacak bir şey de yok! Yaşamak istiyor o, âşık olunmak, açık, parlak renkli bluzlar giymek istiyor... Bense yirmi beş yaşına bastım, ona artık genç olmadığını anımsatıyorum böylece. Ben olmadığım da otuz iki yaşındadır, benim yanımdaysa kırk üçünde... İşte bunun için nefret ediyor benden. Bundan başka tiyatrodan hazetmediğimi de biliyor. O seviyor tiyatroyu, tiyatro yoluyla insanlığa, kutsal sanata hizmet ettiğini sanıyor. Ama bence bugünün tiyatrosu tutuculuktan, boş ve geri şeylerin savunuculuğundan başka bir şey değil. Perde kalkıp da o üç duvarlı odada, sahnenin yapay ışığında, o büyük yeteneklerin, kutsal sanatın yüce kişilerinin, insanların nasıl yiyip içtiğini, sevdiğini, yürüdüğünü, nasıl ceket giydiğini bize betimlediklerini gördüğümde; bayağı tablolar ve tümcelerle, ancak mankafaların işine yarayacak o küçük, basit ahlakı şırınga etmeye çalıştıklarını izlediğimde; binlerce değişik görüntü arkasında hep aynı bayağı şeyi ısıtıp ısıtıp sunduklarında; kabalığı ve bayağılığıyla üstüne bir karabasan gibi çöken Eyfel Kulesi'nden Maupassant'ın kaçması gibi, kaçıp gidiyorum ben de.

SORİN: Tiyatrosuz yapamayız.

TREPLEV: Yeni biçimlere gereksinim var. Yeni biçimler bulunamıyorsa eğer, hiçbir şey olmasın daha iyi. (*Saatine bakar.*) Annemi seviyorum, hem de çok. Fakat anlamsız bir yaşam sürdürüyor, adı ayyuka çıktı şu yazarla birlikte, gün geçmiyor ki gazetelerin dedikodu sayfalarında ondan söz edilmesin. Bu da bıktırdı beni. Bazen de sıradan bir ölümlünün bencilliğini duyuyorum içimde; annemin ünlü bir aktris olmasına üzülüyorum, herhangi bir kadın olsaydı daha mutlu olurum gibi geliyor bana. Kimi zaman ünlü kişilerle tepeleme dolu olurdu evimiz; aktörler, aktrisler, yazarlar... Aralarında hiçbir değeri bulunmayan bir ben olurum sadece, sırf onun oğlu olduğum için varlığına katlanılan... Dayı, insanı bundan daha çok ezen, bundan daha aptalca bir durum olabilir mi?.. Kimim ben? Neyim? Üniversitenin üçüncü sınıfından, hani derler ya, elde olmayan nedenlerle ayrılmak zorunda kalmış, yeteneksiz, meteliksiz, nüfus kağıdına göre de Kiev doğumlu, aşağı orta tabakadan biri... Gerçekten de, ünlü bir aktördü ama, Kiev'in aşağı orta tabakasındandı babam... Böyle işte... Annemin konuk salonunda tüm bu sanatçılar, yazarlar, yüce gönüllü ilgilerini bana yönelttiklerinde, bakışlarıyla hiçliğimi ölçüyorlarmış gibi gelir, düşüncelerini okur, alçalmışlığımın acısı altında ezilirdim.

SORİN: Hazır sözü açılmışken, şu yazar nasıl bir adam allasen? Anlamak güç. Susuyor hep.

TREPLEV: Akıllı, sade, biraz da melankolik biri. Efendi ve ölçülü. Kırkında bile değil daha, ama şimdiden ünlü ve gırtlığına kadar doymuş hayata... Yazdıklarına gelince... bilmem... nasıl söylemeli? Hoş ve ilginç... fakat Tolstoy ya da Zola'dan sonra Trigorin okumak istemiyor insan.

SORİN: Kim ne derse desin, yazarları severim doğrusu. Bir zamanlar iki şeyi tutkuyla istemiştin: Evlenmek ve yazar olmak. Fakat ne biri oldu ne öteki... Ya. Küçük bir yazar olmak bile fena olmasa gerek, vesselam...

TREPLEV (*kulak kabartarak*): Ayak sesleri duyuyorum... (*Dayısını kucaklar.*) Onsuz yaşayamam... Adımlarının sesleri bile ne kadar güzel... Çılgınca mutluyum. (*Sahneye girmekte olan Nina Zareçnaya'ya doğru hızla yürür.*) Büyüleyici peri, düşlerimin sevgilisi...

NİNA (*heyecanlı*): Geç kalmadım ya... Ha, geç kalmadım değil mi?..

TREPLEV (*ellerini öperek*): Hayır, hayır, hayır...

NİNA: Gün boyunca tedirginlik içinde kıvrandım durdum, ne korkunçtu Tanrım! Babam bırakmayacak diye ödüm kopuyordu... Bereket versin bir yere gittiler üvey annemle. Gök kızarıyor, ay doğdu doğacak, atı deli gibi surdüm... (*Güler.*) Öyle sevinçliyim ki şimdi. (*Sorin'in elini kuvvetle sıkar.*)

SORİN: Gözler... ağlamaktan kızarmışlar belli ki... Yok yok! iyi bir şey değil bu.

NİNA: Öyle... Nasıl soluk soluğayım baksanıza. Yanm saat sonra da döneceğim, acele etmem gerek. Yok, yok, ne olur bırakın da gideyim... Babam burda olduğumu bilmiyor.

TREPLEV: Hemen başlamalıyız zaten. Gidip herkese haber vereyim.

SORİN: Bu işi ben yaparım, olur biter. Hemen gidiyorum. (*Sağdan çıkarken bir şarkı mınldanır.*) "İki asker Fransa'ya dönerken..." (*Durup çevresine bakınır.*) Bir keresinde yine böyle şarkı söylüyordum da, bir savcı yarıdıcısı arkadaş "Sesiniz pek gür ekselans!" demişti. Sonra biraz düşünüp eklemişti: "Ama çirkin." (*Gülerek çıkar.*)

NİNA: Babamla karısı buraya gelmeme izin vermiyorlar. Burda bohem hayatı yaşıyormuş... Aktris olmamdan korkuyorlar... Benim gönlümse, tıpkı bir martı gibi, buraya, bu göle doğru akıyor... Yüreğim sizinle dopdolu... (*Çevreye bakınır.*)

TREPLEV: Yalnızız.

NİNA: Orda biri var gibi...

TREPLEV: Yok kimse.

(*Öpüşürler.*)

NİNA: Ne ağacı bu?

TREPLEV: Karaağaç.

NİNA: Neden kapkara öyle?

TREPLEV: Akşam oldu, her şey kararıyor. Yalvarırım erken gitmeyin.

NİNA: Olanaksız.

TREPLEV: Peki, ben size gelsem, Nina? Tüm gece boyunca, sabaha kadar bahçede durup pencerenize bakmak için.

NİNA: Olmaz, bekçi görür. Köpek de alışkın değil size, havlar.

TREPLEV: Seviyorum sizi.

NİNA: Şşş...

TREPLEV (*ayak sesleri duyarak*): Kim var orda? Siz misiniz Yakov?

YAKOV (*sahne gerisinden*): İyi bildiniz efendim.

TREPLEV: Yerlerinizi alın. Tam zamanıdır. Ay doğuyor.

NİNA: Gerçekten de.

TREPLEV: İspirto hazır mı? Kükürt de tamam, değil mi? Kızıl gözler görüldüğünde, kükürt kokusu yayılacak. (*Nina'ya*) Sahneye geçebilirsiniz, her şey tamam. Heyecanlı mısınız?

NİNA: Çok... Anneniz neyse, ondan çekinmiyorum, ama Trigorin de burda... Korkunç bir şey onun karşısında oynamak, utaniyorum da... Ünlü bir yazar... Genç mi?

TREPLEV: Evet.

NİNA: Olağanüstü güzellikte hikayeleri var!

TREPLEV (*soğuk*): Bilmem, okumadım.

NİNA: Sizin oyununuzda oynamak güç bir şey. Canlı kişiler yok.

TREPLEV: Canlı kişiler! Hayatı olduğu ya da olması gerektiği gibi değil, hayalimizde canlandırdığımız gibi betimlemek gerekir.

NİNA: Çok az hareket var oyununuzda, sadece okuma. Oysa bir oyunda bence mutlaka aşk olmalı... (*Birlikte sahne arkasına giderler.*)

(*Polina Andreyevna ve Dorn girerler.*)

POLİNA ANDREYEVNA: Hava nemleniyor. Gidip lastik çizmelerinizi giyin.

DORN: Ben yanıyorum.

POLİNA ANDREYEVNA: Hiç korumuyorsunuz kendinizi. İnatçılık ediyorsunuz. Bir doktor olarak nemli havanın size ne kadar zararlı olduğunu pekâlâ bilirsiniz de, amacınız bana acı çektirmek. Dün akşam da mahsustan oturdunuz terasta...

DORN (*bir şarkı mırıldanır*): "Söz etme, gençliğimi mahvettiğinden..."

POLİNA ANDREYEVNA: İrina Nikolayevna ile öyle tatlı sohbet ediyordunuz ki havanın soğuduğunu fark etmediniz bile... Doğru söyleyin, hoşlanıyorsunuz ondan, değil mi?

DORN: Yaşım elli beş.

POLİNA ANDREYEVNA: Boş lakırdı, erkekler için yaşlılık değildir ki bu. Kendinizi çok güzel korumuşsunuz, hala hoşuna gidiyorsunuz kadınların.

DORN: Peki, ne istiyorsunuz?

POLİNA ANDREYEVNA: Bir aktris gördünüz mü, hepiniz yerlere kapanmaya hazırsınız. Hepiniz!

DORN (*bir şarkı mırıldanır*): "İşte yeniden karşında senin..." Toplumda sanatçılara hayranlık duyuluyor, onlara sözgelimi, tüccarlara olduğundan daha başka türlü davranılıyorsa, eşyanın doğasına uygun bir şeydir bu. Bir çeşit idealizmdir.

POLİNA ANDREYEVNA: Kadınlar her zaman âşık oldular size, kucağınıza attılar kendilerini. Bu da mı idealizm?

DORN (*omuzlarını silkerek*): Ne var bunda? Kadınlarla gerçekten de çok iyi olmuştur ilişkilerim. Bende her şeyden önce becerikli bir hekimi sevdiler. On-on beş yıl kadar önce bütün bu il çevresinde, anımsayacaksınız, doğru dürüst tek doğum hekimi bendim. Sonra, her zaman dürüst olmuştumdur insan ilişkilerinde.

POLİNA ANDREYEVNA (*Dorn'un elini tutarak*): Canım benim!

DORN: Yavaş. Gelen var.

(*Sorin, kolunda Arkadina, yanlarında Trigorin, Şamrayev, Medvedenko ve Mâşa girerler.*)

ŞAMRAYEV: Onu 1873'te Poltava panayırı sırasındaki oyununda görecektiniz, ne harika kadındı! Şimdi bile heyecanlanıyorum düşünürken! Harika bir oyuncuydu! Ya komik Çadin, Pavel Semyoniç Çadin, onun nerde

olduğunu biliyor musunuz? Rasplyuyev rolünde onun gibisi yoktu, Sadovski'den bile üstündü, inanın hanımefendi. Kendisi acaba nerde şimdi?

ARKADİNA: Durmadan bir takım Nuh nebiden kalma şeyleri sorup duruyorsunuz. Nerden bileyim canım! (Oturur.)

ŞAMRAYEV (içini çekerek): Paşka Çadin! Ben öyle oyuncuyu nerden bulayım şimdi! Tiyatro çok şey yitirdi, İrina Nikolayevna. Eskiden güçlü meşe ağaçları vardı, şimdi karşımıza çıkanlar ise bildiğimiz kütük.

DORN: Büyük yıldızların azaldığı doğru, ama buna karşılık ortalama oyuncunun düzeyi çok yükseldi.

ŞAMRAYEV: Sizinle uzlaşmama olanak yok. Bununla birlikte, zevk sorunudur, tartışılmaz. *De gustibus aut bene, aut nihil.*

(*Treplev sahne arkasından bakar.*)

ARKADİNA: Sevgili oğlum, ne zaman başlıyor?

TREPLEV: Az sonra. Biraz sabretmenizi diliyorum.

ARKADİNA (*Hamlet'ten okur*): "Oğlum! Bakışlarımı ruhumun ta derinliklerine yönelttin sen ve ben orda öyle kanlı, öyle öldürücü yaralar gördüm ki, kurtuluş yok!"

TREPLEV (*Hamlet'ten*): "Öyleyse neden kötülüğe teslim ettin kendini, aşkı cinayetin uçurumunda aradın?"

(*Sahne gerisinden boru sesi gelir.*)

TREPLEV: Bayanlar baylar, başlıyoruz! Lütfen dikkat! (*Sessizlik...*) Başlıyorum. (*Bir değnekle yere vurur ve yüksek sesle konuşur.*) Sizler, ey geceleyn bu gölün üzerinde uçuşan eski zaman gölgeleri, saygıdeğer hayaller, uyutun bizleri, uyutun ki iki yüz bin yıl sonra olacakları görelim!

SORİN: İki yüz bin yıl sonra hiçbir şey olmayacak.

TREPLEV: Öyleyse bırakalım da bu hiçbir şeyi göstereyim bize.

ARKADİNA: Bırakalım. Biz uyuyoruz.

(*Perde kalkar. Göl gözler önüne serilir. Ufukta ay ve ışıklarının suda yansımaları. Nina Zareçnaya, tepeden turnağa ak giysiler içinde büyücek bir kaya üzerinde oturmaktadır.*)

NİNA: İnsanlar, aslanlar, kartallar ve keklikler, boynuzlu geyikler, kazlar, örümcekler, derin suların suskun balıkları, deniz yıldızları ve gözle görülmesi olanaksız varlıklar; tek sözcükle, tüm canlılar, tüm canlılar, tüm canlılar, yaşamlarının kederli çemberini tamamlayıp söndüler... Artık binlerce yüz yıldır yeryüzü tek bir canlı varlık taşıyor üzerinde ve bu zavallı ay boşu boşuna yakıyor fenerini. Çayırlarda çığırarak uyanan turna kuşları yok artık ve ıhlamur korularında mayıs böceklerinin vızıltıları işitilmiyor. Soğuk, soğuk, soğuk... Boşluk, boşluk, boşluk... Dehşet, dehşet, dehşet... (*Sessizlik...*) Tüm canlı yaratıkların vücutları toza dönüştü ve sonsuz madde onları taş, suya, buluta çevirdi ve hepsinin ruhları tek bir ruhta birleşti. Evrensel dünya ruhunda... O benim, ben... Büyük İskender'in ruhu da, Sezar'ınki de, Shakespeare'inki de, Napoleon'unki de ve sülüklerin en değersizinin ruhu da bendedir. İnsanların bilinçleri ve hayvanların içgüdüleri birleşip kaynaştılar bende ve ben her şeyi, her şeyi, her şeyi anımsıyor, tüm hayatları yeniden yaşıyorum kendimde...

(*Bataklik gazlarının alevleri görünür.*)

ARKADİNA (*yavaş sesle*): Dekadanca bir şey bu.

TREPLEV (*yalvarırcasına, sitemle*): Anne!

NİNA: Yalnızım, yapayalnız. Bir şey söylemek için yüzyılda bir açarım ağzımı ve sesim bu boşlukta kederle cımlar ve hiç kimselere ulaşmaz... Sizler de, ey solgun alevler, işitmiyorsunuz beni... Sabah öncesinde çamurlu bataklıktan yükselirsiniz siz ve tan vaktine kadar sürtüp durursunuz, düşüncesizce, iradesizce, hiçbir yaşam kıpırtısı taşımaksızın... Sonsuz maddenin babası şeytan, bir yaşam kıpırtısı doğar korkusuyla, taşlarda ve sularda olduğu gibi, her an sizlerin atomlarını da değiştirir ve durmaksızın değişirsiniz. Evrende sürekli ve değişmez olarak bir tek ruh kalır sadece. (*Sessizlik...*) Bomboş, derin bir kuyuya atılmış, bir tutsak gibi, nerdeyim, beni ne bekliyor, bilmiyorum. Fakat bir tek şey var bildiğim, çok iyi bildiğim: Maddi güçlerin yaratıcısı şeytanla amansız, acımasız kavgada, zafer mutlaka benim olacak ve sonuçta da madde ile ruh eşsiz bir uyumla birleşip kaynaşacak, bu ise Dünyasal İrade'nin egemenliği olacaktır. Fakat uzun, yavaş, binlerce yıllık bir sürecin sonrasında, hem ay, hem parlak Sirius, hem yeryüzü toza dönüştükten sonra gerçekleşecek bu... Ama o zamana kadar dehşet, dehşet... (*Sessizlik... Göl üzerinde iki kızıl ışık görünür.*) İşte, amansız düşmanım şeytan yaklaşıyor. . . Korkunç, kızıl gözlerini görüyorum onun...

ARKADİNA: Kükürt koktu. Bu da oyunun gereği mi?

TREPLEV: Evet.

ARKADİNA (*güler*): Anladım, efekt...

TREPLEV: Anne!

NİNA: İnsansız canı sıkılıyor onun...

POLİNA ANDREYEVNA (*Dorn'a*): Şapkanızı çıkardınız. Giyin, yoksa üşütürsünüz.

ARKADİNA: Doktor, sonsuz maddenin babası şeytana hürmeten çıkardı şapkasını.

TREPLEV (*öfkeyle bağırır*): Oyun bitti! Yeter! Perde!

ARKADİNA: Kızacak ne var canım?

TREPLEV: Yeter! Perde! İndirin perdeyi! (*Tepinir.*) Perde! (*Perde iner.*) Kabahat bende. Oyun yazmanın, sahneye çıkmanın çok az sayıda seçkin kişiye vergi olduğunu gözden kaçırdım. Tekelinizi bozdu!.. Bana... ben... (*Bir şeyler daha söylemek isterse de, elini sallar, soldan çıkar.*)

ARKADİNA: Nesi var bunun?

SORİN: İrina, bir delikanlının onuruyla oynanmaz böyle iki gözüm.

ARKADİNA: Canım, ne dedim şimdi ona ben?

SORİN: Kalbini kırdın.

ARKADİNA: Başta bunun bir şaka olduğunu söyleyen kendisiydi, ben de şaka gibi aldım işi.

SORİN: Ama ne olursa olsun...

ARKADİNA: Şimdi anlaşılıyor ki büyük bir sanat eseri yazmış! Bakın şu işe! Demek bütün bu düzenlemeler, kükürt kokutmalar, şaka için değil de sanatsal bir gösteri içinmiş... Bize nasıl oyun yazılacağını ve nasıl oynanacağını öğretmek istemiş. Ama, bir yerden sonra can sıkıcı bütün bunlar. Bana karşı, bu sürekli olarak tedirgin edici tavırları iğneli sözleri, bilmem ama, kimin olsa canını sıkır!

SORİN: Seni memnun etmek istedi...

ARKADİNA: Öyle mi? Peki, sıradan bir oyun seçmeyip de bizi bu dekadantça sayıklamayı dinlemek zorunda bırakmasına ne demeli? Şaka için olduktan sonra sayıklama dinlemeye de hazırım. Ama öyle değil bu. Yeni biçimler, sanatta yeni bir dönem iddiaları var burda. Aslındaysa, yeni biçim filan laf, huyu kötü, hepsi bu.

TRİGORİN: Herkes isteğine ve becerisine göre yazmakta özgürdür.

ARKADİNA: Varsın yazsın istediğini ve becerebildiğini, beni rahat bıraksın da...

DORN: Jüpiter, öfkelendin!

ARKADİNA: Jüpiter değilim ben, kadınım. (*Bir sigara yakar.*) Öfkelenmiş de değilim, sadece, gene bir insan böyle can sıkıcı şeylerle neden vakit öldürür diye üzülüyorum. Kalbini kırmak istememiştım.

MEDVEDENKO: Ruhun maddeden ayrılabilceği konusunda bir dayanağımız yok. Çünkü belki de, ruhun kendisi maddi atomların bir toplamıdır. (*Trigorin'e heyecanla*) Bakın, şu bizim öğretmenlerin hayatı üstüne bir oyun yazıp sahnede oynamak çok ilginç olurdu! Güç bir hayat bu, çok güç!

ARKADİNA: Diyecek yok... Ama oyunları da atomları da bir yana bırakalım şimdi. Ne güzel bir akşam! Bir yerlerde şarkı söyleniyor, işitiyor musunuz? (*Kulak kabartır.*) Ne kadar hoş!

POLİNA ANDREYEVNA: Öbür kıyıda söylüyorlar.

(*Sessizlik...*)

ARKADİNA (*Trigorin'e*): Yanıma otursanıza. On-on beş yıl kadar önce bu golün üstünde her gece müzik ve şarkı sesleri çınılardı. Şu gördüğünüz kıyıda altı malikâne vardır. Anımsıyorum da şimdi, o kahkahalan, cümbüşleri, ateş etmeleri, o bitmez tükenmez aşk ilişkilerini... O zamanlar bütün bu çevrelerin *jeune premieri* taptığı kişi, işte şu gördüğünüz (*Dorn'u gösterir*) doktor Yevgeni Sergeiç'ti. Şimdi de başını döndürebilir kadınların, ama o zamanlar karşı durulmaz bir çekiciliği vardı. Biliyor musunuz, rahat değil içim. Niye kırdım zavallı çocuğu sanki? (*Seslenir.*) Kostya! Oğlum! Kostya!

MÂŞA: Gidip arayayım onu.

ARKADİNA: Lütfen cancağızım.

MÂŞA (*Bağırarak soldan çıkar*): Konstantin Gavriloviç! Konstantin Gavriloviç neredesiniz! Konstantin Gavriloviç!

NİNA (*iç sahneden çıkararak*): Anlaşılan devam etmeyecek, çıkabilirim. Selamlar! (*Arkadina ve Polina Andreyevna ile öpüşürler.*)

SORİN: Tebrikler! Tebrikler!

ARKADİNA: Bravo! Bravo! Zevkle izledik. İnsanın böyle bir güzellik, böyle harika bir sesle köyde oturması gınahtır vallahi. Yetenek var sizde. Bakın, mutlaka sahneye çıkmalısınız siz!

NİNA: Ah, benim hayalimdir bu! (*içini çeker.*) Fakat bu hayal hiçbir zaman gerçekleşmeyecek.

ARKADİNA: Kim bilir? Size Trigorin'i takdim edeyim. Boris Alekseyeviç.

NİNA: Ne kadar sevindim. . . (*Utangaç, şaşkın*) Sizi hep okurum...

ARKADİNA (*Nina'yı yanına oturtarak*): Sıkılmayın cancağızım. Ünlüdür ama, burnu büyük değildir. Bakın, görüyor musunuz, o da sıkılıyor. . .

DORN: Şu perde kalkabilir artık değil mi, insanın ii kararıyor.

ŞAMRAYEV (*bağırır*): Yakov, Şu perdeyi kaldırıver aslanım!
(*Perde açılır.*)

NİNA (*Trigorin'e*): Tuhaf bir oyun, öyle değil mi?

TRİGORİN: Hiçbir Şey anlamadım. Ama yine de zevkle izledim. Öyle içten oynuyordunuz ki. Dekor da çok güzeldi. (*Sessizlik. . .*) Bu gölde balık bol olsa gerek.

NİNA: Öyledir.

TRİGORİN: Balık tutmaya bayılırım. Akşamüstü oturup da olta mantarının su üstünde kımıldanışını seyretmekten daha büyük bir keyif yoktur benim için.

NİNA: Ama ben bir kez yaratma zevkini tatmış olan kimse için başka bir zevk olamayacağını sanıyorum.

ARKADİNA (*güler*): Aman böyle Şeyler söylemeyin. İltifat edildiğinde neye uğradığını Őaşıyor ünkü.

ŞAMRAYEV: Anımsıyorum da Şimdi, bir gün Moskova'da operadayız... Ünlü bas Silva, en alt perdeden bir do sesi çıkardı sahnede. Balkondaki izleyiciler arasında, Şu rastlantıya bakın, bizim kilise korosundan bir bas oturuyor. Seninki ansızın, ŐaŐkınlıęımızı tasavvur edin, bir perde daha aşağıdan "Bravo Silva!" diye gürlemez mi... Bakın Şöyle: (*Alt perdeden bir basla*) "Bravo Silva!.." Tiyatro dondu kaldıydı...

(*Sessizlik...*)

DORN: Şeytan geçti.

NİNA: Gitmeliyim ben. HoŐca kalın.

ARKADİNA: Nereye? Böyle erkenden? Yo, bırakmayız sizi.

NİNA: Babam bekliyor.

ARKADİNA: Bu da nasıl bir adam böyle canım!.. (*Öpüşürler.*) Eh, ne gelir elden. Yazık doğrusu, sizden ayrılmak böyle...

NİNA: Burdan gitmenin benim için ne kadar güç olduğunu bilerseniz...

ARKADİNA: Bari birisi eŐlik etseydi size yavrucuğum...

NİNA (*ürkmüş*): Yo, yo, olmaz!

SORİN (*yalvarırcasına*): Kalın, ne olur!

NİNA: Olanaksız, Piyotr Nikolayeviç.

SORİN: Bir saatliğine, ne var ki bunda...

NİNA (*bir an düşünür, ağlamaklı*): Olanaksız! (*Sorin'le el sıkışır ve hızla çıkıp gider.*)

ARKADİNA: Talihsiz kız. Söylediklerine göre rahmetli annesi servetinin tümünü, son kuruŐuna kadar kocasına bırakmış. Adam da vasiyetnamesinde varını yoğunu ikinci karısına bıraktığı için, kızcağızın hiçbir Şeyi yok. Olacak iş değil doğrusu!

ŞAMRAYEV: Evet, hakkını teslim etmek gerekirse babacığın eşi az bulunur bir hayvandır.

SORİN (üşümüş ellerini ovuşturarak): Biz de gidelim artık dostlar, hava nemlendi. Bacaklarım sızlıyor.

ARKADİNA: Zaten bacakların tahtadan sanki, güçlkle sürüklüyorsun! Ne yapalım, gidelim bari zavallı ihtiyarcık... (Koluna girer.)

ŞAMRAYEV (karısına kolunu vererek): Madam...

SORİN: Köpek havlıyor yine... (Şamrayev'e) İlya Afanasyeviç, çok rica ederim çözdürün şu hayvanı.

ŞAMRAYEV: Olamaz Pyotr Nikolayeviç, ambara hırsız girmesinden korkarım. İçerde darı var. (Yanı sıra yürüyen Medvedenko'ya) Tam anlattığım gibi, bir perde daha aşağıdan, "Bravo Silva"... Hem de opera şarkıcısı değil de, sıradan bir kilise türkücüsü yapıyor bunu.

MEDVEDENKO: Bir kilise türkücüsünün maaşı ne kadardır?

(Dorn'dan başka herkes çıkar.)

DORN (yalnız): Ya hiçbir şey anlamıyorum bu işten, ya da aklımı kaçırdım, ama bu oyun hoşuma gitti benim... Söylemek istediği bir şeyler var... Bu kız yalnızlıktan söz ederken, sonra şeytanın kızıl gözleri görüldüğünde heyecandan ellerimin titrediğini hissettim... Taze, naif bir şeyler vardı... Hah, geliyor galiba. Ona oyunuyla ilgili birçok güzel şey söylemek geliyor içimden.

TREPLEV (girer): Kimse kalmamış.

DORN: Ben varım.

TREPLEV: Mâşonka dört dönüyor parkta, beni arıyor. Çekilmez yaratık!

DORN: Konstantin Gavriloviç, çok sevdim oyununuzu. Biraz tuhaf bir şey, sonra, sonunu da izleyemedik, ama yine de güçlü bir etki uyandırdı bende. Yetenekli bir insansınız siz, bırakmayın bu işin ardını.

(Treplev kuvvetle sıkarak Dorn'un elini ve tutkuyla kucaklar.)

DORN: Ne kadar da sinirlisiniz böyle! Gözlerden yaşlar fişkırdı fişkıracak... Bakın, ne diyeceğim: Konunuzu soyut düşünceler oluşturuyor. Öyle de olması gerekir. Çünkü bir sanat yapıtı mutlaka büyük bir düşünceyi dile getirmelidir. Ancak ciddi olan şey güzel olabilir. Ne kadar solgunsunuz!

TREPLEV: Demek yazmayı sürdürmeyelim sizce?

DORN: Evet... Fakat sadece önemli ve kalıcı olanı betimleyin. Biliyor musunuz, oldukça renkli bir ömür sürdüm ben. Hayatımdan hoşnutum. Fakat sanatçıların yaratıcılık anında duydukları o ruh yücelmesini duymuş olsaydım, öyle geliyor ki bana, maddi olan her şeyi küçümserdim ve ruhum kanatlanmışcasına yükselirdi.

TREPLEV: Özür dilerim, Zareçnaya nerde?

DORN: Bir şey daha söylemek istiyorum bakın: Bir yapıt açık, kesin, belirli bir düşünceyi içermelidir. Belirli bir amaç olmadan yola çıkarsanız, ya yolunuzu şaşırırsınız, ya da yeteneğiniz yok eder sizi.

TREPLEV (sabırsız): Zareçnaya nerde?

DORN: Evine döndü.

TREPLEV (*ümitsiz*): Ne yapmalı şimdi? Görmeliyim onu... Mutlaka görmeliyim... Gidiyorum oraya...

(*Mâşa girer.*)

DORN (*Treplev'e*): Biraz sakın olun dostum.

TREPLEV: Ne olursa olsun gideceğim oraya. Gitmeliyim.

MÂŞA: Konstantin Gavriloviç, anneniz sizi bekliyor evde. Çok merak ediyor.

TREPLEV: Arabaya binip gittiğimi söyleyin ona. Ve rica ediyorum hepinizden, beni rahat bırakın! Bırakın diyorum! Bırakın peşimi!

DORN: Fakat, fakat olmaz ki böyle yavrucuğum... iyi değil bu...

TREPLEV (*gözleri yaş içinde*): Hoşça kalın doktor. Teşekkür ederim size... (*Çıkar.*)

DORN (*içini çeker*): Ah gençlik, gençlik!

MÂŞA: Söyleyecek başka bir şey bulamadılar mı, gençlik, gençlik derler... (*Enfiye çeker.*)

DORN (*Mâşa'nın elinden tabakayı çekip alarak fundalıklara fırlatır*): İğrenç bir şey bu! (*Sessizlik...*) Müzik sesi geliyor evden. Gidelim hadi.

MÂŞA: Durun.

DORN: Ne var?

MÂŞA: Size söylemek istediğim bir şey var yine... Öyle konuşma isteğiyle dolu ki içim... (*Heyecanlanmıştır.*) Babamı sevmiyorum... ama yüreğimde size karşı sevgi var... Nedense tüm benliğimle bana yakın olduğunuzu hissediyorum... Bana yardım edin, yardım edin, yoksa bir aptallık yapacak, hayatımla oynayıp berbat edeceğim onu... Daha fazla dayanamayacağım artık.

DORN: Nedir, ne yardımı?

MÂŞA: Acı çekiyorum. Hiç kimse, hiç kimse farkında değil çektiğim ıstırapların! (*Başını Dorn'un göğsüne koyar yavaş sesle*): Konstantin'i seviyorum.

DORN: Hepiniz nasıl da çılgına dönmüşsünüz! Nasıl da! Ve ne kadar çok aşk var böyle... Ey büyüleyici göl... sensin nedeni bunların... (*Sevecen.*) Fakat ne yapabilirim ben çocuğum? Ne gelir elimden? Ne?

PERDE

İkinci Perde

Bir kroket alanı ve çiçek tarhları. Sağda, arka planda, büyük terasıyla ev; solda, güneşin parlak ışınları altında göl görünmektedir. Öğle vakti. Sıcak. Alanın bir köşesinde, yaşlı bir ıhlamur ağacının gölgesinde Arkadina, Dorn ve Mâşa bir bankta oturmaktadırlar. Dorn'un dizlerinde açık bir kitap vardır.

ARKADİNA (*Mâşa'ya*): Gelin, kalkıp yan yana duralım. (*Kalkıp yan yana dururlar*) Ha, şöyle... Şimdi, siz 22 yaşındasınız değil mi, bense hemen hemen iki katı... Yevgeni Sergeyiç, hangimiz daha genç görünüyoruz?

DORN: Elbette siz.

ARKADİNA: Gördünüz mü cancağızım... Neden ama? Ben çalışıyorum, hayatı duyarak yaşıyorum, her an hareketteyim, siz ise yerinizden kıvıldamıyor, yaşamıyorsunuz... Sonra bir de kuralım vardır benim: İleriye bakmamak... Ne yaşlılığı, ne de ölümü getiririm aklıma... Her şey olacağına varır.

MÂŞA: Benim içimdeyse, sanki çok, çok eskiden doğmuşum gibi bir duygu var... Hayatımı, bitmez tükenmez kuyruğu olan bir elbise gibi sürüklüyorum sırtımda... Çoğu kez de hiç bir yaşama isteği olmuyor içimde. (*Oturur.*) Tabi, saçma bütün bunlar. Silkinip canlanmam gerek.

DORN (*bir şarkıyı usuldan mırıldanır*): "Anlatın ona çiçeklerim..."

ARKADİNA: Sonra, bir İngiliz gibi de titizimdir. Ya , cancağızım, derler ya hani, kendimi bir an bile koyvermem. Saçım başım, giyim kuşamım her zaman *comme il faut*'dur... Hiç değilse şu parka çıkarken üstüme bir bluz giyinirsem, saç tuvaletimle de uğraşmasam, kıyamet mi kopar? Yo, hiç bir zaman bu izni vermem kendime! İşte böyle genç kalışımı, pasaklı ve rüküş olmayışımı, bazıları gibi kendimi salıvermeyişime borçluyum... (*Elleri kalçalarında dolanır.*) Bakın, piliç gibiyim! On beş yaşında kız rolüne bile çıkarım!

DORN: Pekala, ben devam edeyim. (*Kitabı alır.*) Tahılcı ile farelerde kalmıştık...

ARKADİNA: Evet farelerde... Okuyun. (*Oturur.*) Ya da verin ben okuyayım. Benim sıram. (*Kitabı alır, kaldıkları yeri arar bakışlarıyla.*) Fareler... Fareler... Hah, burası. (*Okur.*) "Ve hiç kuşku yok ki, sosyeteden insanlar için romancıları şımartmak ve onları kendi çevrelerine yaklaştırmak, tahılcının tahıl ambarında fare beslemesi kadar tehlikeli birşeydir. Ama yine de sevilip aranır romancılar. Bu nedenle, bir kadın, ele geçirmek amacıyla bir yazarı gözüne kestirdi mi, iltifatlarla, bin bir türlü güzel söz ve yaranmalarla kuşatır onu..." Hım, Fransızlarda bu böyledir belki, ama bizimle ilgisi yok. Bizde kadın, yazarı elde etmeden önce zil zurna aşık olur ona, bilmez misiniz? Uzağa gitmeye ne hacet, Trigorin'le beni alın yeter...

(Sorin bastonuna dayanarak, yanı sıra Nina gelirler. Arkalarından da Medvedenko tekerlekli bir iskemleyi iterek getirir.)

SORİN (*Çocuklarla konuşurken ki sevecen ses tonuyla*): Haa, demek öyle? Demek sevinçliyiz bugün? Keyfimiz yerinde demek?.. (*Kız kardeşine*) Bugün keyfimiz yerinde! Baba ile üvey anne üç günlüğüne Tvere'ye gittiler ve biz tam üç gün özgürüz!

NİNA (*Arkadina'nın yanına oturur ve kucaklar onu*): Öyle mutluyum ki! Tümüyle size aitim şimdi!

SORİN (*tekerlekli iskemlesine oturarak*): Pek de güzel bugün.

ARKADİNA: Hem de şık, çekici... Tatlım benim, akıllım! (*Nina'yı öper.*) Aman, çok övmeyelim , nazar değer. Boris Alekseyeviç nerde?

NİNA: Göl kıyısında balık avlıyor.

ARKADİNA: Nasıl da sıkılmaz bu işten! (*Okumayı sürdürmeye hazırlanır*)

NİNA: Ne okuyorsunuz?

ARKADİNA: Maupassant'ın *Su Üstünde*'si cancağızım. (*Birkaç satırı içinden okur.*) Eh bundan öteki, ne ilginç, ne de gerçek. (*Kitabı kapar*) İçim rahat değil. Söyleyin allahaşkına, nedir bu oğlumun hali? Canı sıkkın, yüzü gülmüyor. Göl kıyısında dolanıp duruyor, görüştüğümüz bile yok.

MÂŞA: Dertli. (*Nina'ya çekingen*) Ne olur, oyunundan bir şeyler okusanıza...

NİNA (*Omuz silkerek*): İstiyor musunuz gerçekten? Hiç ilginç bir yanı yok ki!

MÂŞA (*Heyacanını gizlemeye çalışarak*): Kendisi okuduğunda gözleri alevleniyor, yüzü bembeyaz kesiliyor. Sesi öyle güzel, öyle kederli oluyor ki! Hareketleri tıpkı bir şairinki gibi.

(*Sorin'in horultusu duyulur*)

DORN: iyi geceler!

ARKADİNA: Petruşa!

SORİN: Ha?

ARKADİNA: Uyuyor musun?

SORİN: Yooo!

(*Sessizlik...*)

ARKADİNA: Tedavin için gerekeni yapmıyorsun, doğru bir şey değil bu ağabey.

SORİN: Ben istiyorum tedavi olmayı, ama doktor istemiyor.

DORN: Altmış yaşında tedavi!

SORİN: İnsan altmışında da yaşamak ister.

DORN (*Bezgin*): Ya? Öyleyse valeryan damlası alın.

ARKADİNA: Bence kaplıcaya gitmeli.

DORN: Eh... Gidebilir... Gitmeye de bilir...

ARKADİNA: Gel de anla.

DORN: Anlamayacak bir şey yok. Çok açık.

(*Sessizlik...*)

MEDVEDENKO: Pyotr Nikolayeviç'in sigarayı bırakması gerekir.

SORİN: Saçma.

DORN: Hayır, saçma değil. İçki ve tütün kişiliğini yok ediyor insanın. Bir sigara ya da bir kadeh votkadan sonra artık Pyotr Nikolayeviç değilsiniz; Pyotr Nikolayeviç, artı birileri dahasınız. Kendi 'ben'iniz bulanıyor ve artık üçüncü bir kişi gibi algılamaya başlıyorsunuz kendinizi...

SORİN (*güler*): Sizin için yargılaması kolay. Keyifli bir ömür sürdünüz çünkü. Ya ben? Yirmi sekiz yıl Adalet Bakanlığında çalıştım, ama dünya yüzü görmedim, hayatın tadını çıkaramadım. Böyle bir insanın yaşamak isteyişinde şaşacak bir şey olmasa gerek, vesselam. Doymuşsunuz siz, dünya umrunuzda değil, bu yüzden felsefeye yatkınsınız, ama ben yaşamak istiyorum. İşte bu yüzden yemek sonrasında sert şaraplar içiyor, sigara tütürüyorum, filan. Hepsi bu...

DORN: Yaşamak ciddi bir şeydir, fakat altmışına gelip tedavi olmaya kalkışmak, gençlikte hayatın tadını çıkaramadım diye yakınmak, bağışlayın ama, hafifliktir.

MÂŞA (*kalkar*): Yemek vakti gelmiş olmalı... (*tembel tembel yürür*) Bacaklarım uyuşmuş... (*çıkır*)

DORN: Yemek öncesinde iki tek atacak.

SORİN: Zavallı kız. Mutlu değil, ne yapsın.

DORN: Boş sözler bunlar, ekselans.

SORİN: Doygun bir adam gibi yargıda bulunuyorsunuz.

ARKADİNA: Ah, şu köy hayatının sevimli can sıkıntısından daha sıkıcı ne olabilir? Sıcak, sessizlik, kimse parmağını kıpırdatmaz, boyuna felsefe yapar... Sizlerle olmak pek güzel bir şey dostlar, sözlerinizi dinlemek pek hoş, ama şimdi bir otel odasında rolümü ezberliyor olmak beni çok daha mutlu ederdi!

NİNA (*coşkulu*): Ne kadar doğru! Sizi anlıyorum!

SORİN: Şehirde yaşamak elbette çok güzel bir şey. Çalışma odanda oturursun, uşak önceden bildirmeden kimseyi içeri almaz, masanda telefonun... sokakta arabalar emrine hazır, filan...

DORN (*bir şarkı mırıldanır*): "Anlatın ona çiçeklerim..."

(*Şamrayev, arkasından Polina Andreyevna girerler*)

ŞAMRAYEV: Herkescikler burda! Günaydın! (*Arkadina'nın sonra Nina'nın elini öper.*) Sizi böyle iyi gördüğüme pek memnun oldum. (*Arkadina'ya*) Bugün karımla şehre gitmeye niyetliymişsiniz hanımefendi, doğru mu bu?

ARKADİNA: Evet, niyetim var.

ŞAMRAYEV: Hımm... Harika. Fakat ne ile gideceğinizi sorabilir miyim çok sayın hanımefendi? Çavdar kaldırılıyor bugün, işçilerin hepsi çalışıyor. Sonra, hangi atlarla gideceğinizi sorabilir miyim?

ARKADİNA: Hangi atlarla? Hangileriyle olacağını ben nerden bileyim!

SORİN: Arabanın atları var ya.

ŞAMRAYEV (*sinirlenerek*): Arabanın atları mı? Fakat arabanın atlarına hamutu nerden bulayım? Hamutu nerden bulayım? Şaşılacak şey! Akıl almaz şey! Çok yüce hanımefendi! Bağışlayın, yeteneğinizin hayranıyım, size hayatımın on yılını vermeye hazırım, ama at veremem!

ARKADİNA: Fakat ya zorunluysa gitmem, ne olacak? Tuhaf şey!

ŞAMRAYEV: Çok sayın hanımefendi! Sizin çiftlik yönetimi denilen şeyden haberiniz yok!

ARKADİNA (*parlar*): Hep aynı eski hikaye! Bugünden tezi yok, Moskova'ya dönüyorum ben de. Benim için köyden at kiralatın, yoksa istasyona yayan giderim!

ŞAMRAYEV(*parlar*): Ben de istifa ediyorum! Kendinize başka bir kahya bulun! (*çıkır*)

ARKADİNA: Her yaz aynı şey, her yaz hakarete uğruyorum burda! Bir daha ayağımı basmayacağım buraya! (*Soldan, göle girme yerinin bulunduğu varsayılan yönden çıkar, az sonra, elinde oltalar ve kova taşıyan Trigorin arkasında olmak üzere, eve girdiği görülür.*)

SORİN (*parlar*): Küstahlık bu! Bu kadarına dayanılmaz! Tahammül sınırını aştı artık, vesselam. Şimdi ne kadar at varsa getirteceğim buraya!

NİNA (*Polina Andreyevna 'ya*): İrina Nikolayevna'nın, böyle ünlü bir aktrisin isteğini yerine getirmemek, nasıl olur? Onun tüm istekleri, hatta kaprisleri, her türlü çiftlik yönetiminin üstünde değil midir?

POLİNA ANDREYEVNA (*çaresizlik içinde*): Ne yapabilirim ki ben? Kendinizi benim yerime koyun. Benim elimden ne gelir.

SORİN: (*Nina 'ya*) Gidip hepimiz yalvaralım kız kardeşime kalması için... Ha? (*Şamrayev'in çıktığı yöne bakarak*) Çekilmez herif! Zorba!

NİNA (*Sorin 'in kalkmasına engel olarak*): Oturun,oturun... Götürürüz sizi... (*Medvedenko 'yla birlikte koltuğu sürerler*) Of, ne korkunç bütün bunlar!..

SORİN: Evet, evet, korkunç... Fakat kahyalıktan ayrılmaz, şimdi konuşurum onunla...

(*Çıkarlar. Dorn ve Polina Andreyevna kalır sahnede.*)

DORN: Can sıkıcı şu insanlar. Kocanı yakasından tutup atmak gerekir aslında. Fakat şöyle bağlanacak iş: Pyotr Nikolayeviç moruğuyla saygıdeğer kız kardeşi gidip özür dileyenler ondan. Göreceksiniz bakın!

POLİNA ANDREYEVNA: Arabanın atlarını da tarlaya gönderdi. Gün geçmiyor ki böyle bir tatsızlık çıkmasın. Bilmeniz nasıl üzüyor beni bunlar! Hasta gibi oluyorum... Nasıl titriyorum bakın... Kabalıklarına dayanamıyorum artık onun. (*Yalvarır*) Yevgeni, canım benim, sevgilim, ne olur birlikte yaşayalım... Zamanımız geçiyor, genç değiliz artık, hiç değilse ömrümüzün son deminde, gizlisiz saklısız, yalansız yaşayalım...

(*Sessizlik...*)

DORN: Elli beş yaşındayım ben, yaşama tarzımı değiştirmem için çok geç.

POLİNA ANDREYEVNA: Beni neden reddettiğinizi biliyorum, yakınlık duyduğunuz başka kadınlar da var. Hepsisiyle birlikte yaşayamazsınız tabi. Anlıyorum. Özür dilerim... Başımızı ağrıttım...

(*Evin yakınında Nina görünür; çiçek toplamaktadır.*)

DORN: Yoo, dert değil.

POLİNA ANDREYEVNA: Kıskançlık yiyip bitiriyor beni. Tabi, doktorsunuz, kadınlardan kaçamazsınız. Anlıyorum...

DORN (*yaklaşan Nina 'ya*): Orda ne var ne yok?

NİNA: İrina Nikolayevna ağlıyor. Piyotr Nikolayeviç'in de astım krizi tuttu.

DORN (*kalkar*): Gidip valeryan damlası vereyim ikisine de.

NİNA (*çiçekleri verir ona*): Buyrun!

DORN: *Merci Bien!* (*Eve doğru gider.*)

POLİNA ANDREYEVNA (*arkasından giderken*): Ne hoş çiçekler! (*Evin yakınında, alçak sesle*) Verin şu çiçekleri bana! (*Alır, paralar, fırlatıp atar. Birlikte eve girerler*)

NİNA: (*yalnız*) Ünlü bir aktirisin hem de böyle saçma bir nedenle gözyaşı döktüğünü görmek ne tuhaf! Yığınların hayran olduğu, her gün gazetelerde kendisinden söz edilen, fotoğrafları satılan, yapıtları yabancı dillere çevrilen bir yazarın da, bütün gününü olta başında tüketip iki tatlı su kefali yakaladığında sevinmesi de garip değil mi? Ben bu ünlü kişilerin gururlu, yanlarına varılmaz kişiler olduklarını, kalabalıkları hor gördüklerini sanırdım. Soy sop tanınmışlığını, zenginliği her şeyden çok önemseyen sıradan insanlardan, ünleri ve adlarının göz kamaştırıcılığıyla bir çeşit öç aldıklarını düşünürdüm. Oysa onlar da ağlıyorlar, balık tutuyorlar, kağıt oynuyorlar, herkes gibi gülüyor, öfkeleniyorlar.

TREPLEV (*şapkasız, elinde bir tüfek ve vurulmuş bir martıyla girer*): Yalnız mısınız burada?

NİNA: Evet, yalnızım.

(*Treplev, Nina'nın ayakları dibine bırakır martıyı.*)

NİNA: Bu da ne demek oluyor?

TREPLEV: Bugün bu martıyı öldürmek alçaklığında bulundum. Onu ayaklarınızın dibine bırakıyorum.

NİNA: Neyiniz var sizin? (*Kaldırıp bakar martıya*)

TREPLEV (*bir sessizlikten sonra*): Yakında kendimi de böyle öldüreceğim.

NİNA: Sizi tanıyamıyorum.

TREPLEV: Doğru, ama ben de sizi tanıyamamaya başladıktan sonra. Bana karşı değiştiniz, bakışlarınız yabancı, varlığım sıkıyor sizi.

NİNA: Son zamanlarda çok alıngan oldunuz. Söyledikleriniz de anlaşılmasın bir takım şeyler, simgeler. Bakın işte, bu martı da bir simge olsa gerek, ama bağışlayın, anlamıyorum onu... (*Martıyı kaldırıp bankın üzerine koyar*) Sizi anlayabilmek için fazla basitim.

TREPLEV: Oyunumun öyle aptalca başarısızlığa uğradığı akşam başladı bu. Kadınlar başarısızlığı bağışlamazlar. Hepsini yaktım onun, hepsini, tek bir kırpıntı kalmamacasına. Ne kadar mutsuz olduğumu bilerseniz! Bana karşı bu soğukluğunuz öyle korkunç, öyle akıl almaz bir şey ki!.. Sanki bir gün kalkıp da bu gölün kurduğunu, ya da toprağın içine süzülüp gittiğini görüyormuşum gibi. Az önce beni anlayabilmek için fazla basit olduğunuzu söylediniz. Oh, ne var anlamayacak burada? Oyunum beğenilmedi, sanatımdan nefret ediliyor, beni sürüsüne bereket, sıradan, değersiz biri olarak görüyorsunuz... (*Aayağımı yere vurarak*) Ne kadar iyi anlıyorum bunu, nasıl anlıyorum! Beynime bir burğu gibi işleyen bu düşünceye de, kanımı bir yılan gibi emen gururuma da lanet olsun... (*Bir kitap okuyarak gelen Trigorin'i görür*) İşte gerçek yetenek geliyor: Yürüyüşü Hamlet gibi, elinde de kitapla! (*Oynar*) "Sözcükler... Sözcükler... Sözcükler..." Güneş henüz ulaşmadı size ama, gülümsüyorsunuz şimdiden, bakışlarınız onun ışınlarında erimeye başladı bile... Size engel olmayayım. (*Hızla çıkar*).

TRİGORİN: (*kitaba notlar alır*) Enfiye çeker, votka içer, hep karalar giyer, bir öğretmen onu seviyor...

NİNA: Günaydın Boris Alekseyeviç!

TRİGORİN: Günaydın. İşler birdenbire öyle karıştı ki, sanırım gidiyoruz bugün. Sizinle bir daha görüşebileceğimizi hiç sanmam. Çok yazık. Genç ve ilginç kızlar çok sık çıkmıyor karşıma. İnsan on sekiz- on dokuz yaşlarında nasıl hisseder kendini unuttum. Zihnimde canlandıramıyorum. Bu yüzden de hikayelerimde ve romanlarımda genç kız tipleri genellikle yapaydır. Aklınızdan geçenleri, nasıl bir insan olduğunuzu öğrenebilmek için, bir saatliğine olsun yerinizde olmak isterdim.

NİNA: Ben de sizin yerinizde olmak isterdim.

TRİGORİN: O da neden?

NİNA: Ünlü, yetenekli bir yazarın kendini nasıl hissettiğini öğrenmek için. Nasıl bir şey ünlülük duygusu? İnsan nasıl algılıyor onu?

TRİGORİN: Nasıl mı? Bilmem. Bunu düşünmedim hiç. (*Bir an düşünerek*) İkisinden biri: Ya siz ünümü büyütüyorsunuz gözünüzde, ya da ünlülük duygusu diye bir şey yok.

NİNA: Kendinizle ilgili yazıları okuduğunuzda da bir şey hissetmiyor musunuz?

TRİGORİN: Överlerse hoşuma gider, yerlerse birkaç gün canım sıkılır.

NİNA: Ne kadar olağanüstü bir dünyanız var! Bilseyiz nasıl gıpta ediyorum size! İnsanların yazgıları çok farklı birbirinden. Kimileri güçlkle sürüklerler can sıkıcı, silik varlıklarını. Hepsı birbirine benzer bu zavallıların. Mutsuzdurlar. Kimilerine ise, sizin gibilere örneğin, ki milyonda birdir bunlar, nasıl da ilginç, aydınlık, anlam dolu bir yaşam düşmüş... Mutlusunuz siz...

TRİGORİN: Ben mi? (*Omuzlarını silker*) Hımm... Bakın, ünden, mutluluktan, aydınlık bir yaşamdan filan söz ediyorsunuz ya, benim için bütün bu güzel sözler, bağışlayın, ağzıma sürmediğim bir marmelattan farksızdır. Siz çok genç ve çok iyisiniz.

NİNA: Hayatınız çok güzel sizin.

TRİGORİN: Fakat nedir güzel olan benim hayatımda? (*Saatine bakar*) Gidip yazmam gerek şimdi. Özür dilerim, zamanın yok... (*Güler*) Derler ya hani, tam can alıcı noktama dokundunuz... Heyecanlanmaya, biraz da kızmaya başladım. Fakat, konuşalım hadi... O çok güzel, aydınlık bulduğunuz hayatımdan söz edelim... Fakat, bilmem ki nerden başlamalı? (*biraz düşünür*) Bakın, insanın gece gündüz aklından çıkmayan bir takım saplantıları vardır. Sözgelimi, aya takmıştır kafasını. İşte benim de kendime göre böyle bir ay var kafamda. Bir düşünce yakamı bırakmaz hiç: Yazmam gerek, yazmam gerek, yazmam gerek diye tekrarlayıp dururum. Bir hikaye ya da romanı mı bitirdim, nedense hemen bir başkasını, sonra bir üçüncüsünü, onun arkasından da bir dördüncüsünü yazmak zorundayımdır... Konaklama yerlerinde dinlenmeksizin at değiştiren bir yolcu gibi durmaksızın yazarım, başka türlü davranmak da elimde değildir. Bunda güzel ya da aydınlık olan ne var, sorarım size? Of, ne saçma bir hayat bu! Alın işte sizinle birlikte olmaktan haz duyuyorum şu anda, ama bitmemiş bir hikaye ya da bir romanın beni beklediği düşüncesi de bir an bile çıkmıyor aklımdan. Gökyüzüne bakıp da, kuyruklu piyanoya benzeyen şu bulutun süzülüp gittiğini mi gördüm; hemen, bir hikayemin bir yerine gökyüzünden kuyruklu piyanoya benzeyen bir bulutun züzlüp gittiğini koymalıym diye düşünürüm. Vanilya çiçeği kokuyor değil mi? Hemen mim koyarım: "Ağdalı bir koku, çiçeği dul kadın giysisi renginde, bir yaz akşamı tasvirinde kullanılacak..." Sizin ağzınızdan ve kendi ağzımdan çıkan her sözcüğü kaptığım gibi, edebiyat dağarına tikiştiririm, bakarsın işe yarar. Bir çalışmayı bitirdiğimde, dinlenebilmek, havasından çıkmak için tiyatroya, ya da balık tutmaya koşarım. Ama hayır! Demir gülleye benzeyen birşey kafamın içinde yuvarlanmaya başlamıştır bile. Yeni bir konu masaya sürükler beni ve dinlenme fırsatı bulmadan bir kez daha yazmaya koyulurum. Ve bu böylece sürüp gider... Kendimden rahat yoktur bana. Ve tanımadığım birilerine bal vermek için kendi hayatımı yok ettiğimi, en güzel çiçeklerimin tozunu yağmaladığımı, çiçeklerin kendilerini de koparıp ayaklarımdın altında ezdiğimi hissederim. Şimdi, kaçık değil de ne derler bana? Yakınları, tanıdıkları, aklı yerinde bir insana davrandıkları gibi davranırlar mı böyle birine? "Şu ara ne var tezgahta? Bize ne armağan edeceksiniz acaba?" Hep aynı sorular, aynı tavırlar... Ve bana öyle geliyor ki artık, yakınlarımlın ilgileri, övgüleri, hayranlıkları, tüm bunlar, aldatıdan başka bir şey değil. Bir hastayı aldatır gibi aldatıyorlar beni. Hani bazen korkuyorum, Gogol'un Poprişçin'i gibi, bir arkamdan usulca yaklaşır, yakaladıkları gibi tımarhaneye

kapatacaklar diye... En güzel yıllarım olan gençlik yıllarımda, yazarlığa başladığım o yıllarda da yazmak sürekli bir ıstıraptı benim için. Küçük yazar, hele şans da yardım etmiyorsa, bir fazlalık gibi hisseder kendini. Beceriksiz, sakar, diken üstünde gibi tedirgindir. Karşı konulmaz bir güç, edebiyat ve sanat çevrelerine çeker onu. İnsanların gözlerine doğrudan doğruya ve cesurca bakmaya korkarak, silik ve ürkek, dolanıp durur oralarda. Parasız bir kumar düşününün korka korka kumar masalarına sokulması gibi. Okurlarımı tanımazdım, ama onları nedense hep, dost olmayan, kuşkucu birileri olarak canlandırırdım gözümde. Topluluktan korkardım, ürkütürdü beni ve ne zaman yeni bir oyunum sahnelenecek olsa, bana esmer seyirciler ona karşı düşmanca bir tavır alıyorlarmış, sarışınlarsa umursamıyorlarmış gibi gelirdi hep. Of, ne korkunçtu bütün bunlar! Ne ıstırap verici bir şeydi!

NİNA: Fakat böyle de olsa, esinlenme ve yaratma anlarının size mutluluk verdiği olmuyor mu hiç?

TRİGORİN: Evet, yazarken zevk duyuyorum. Düzelteleri okumak da hoş. Fakat yazdığım şey basılıp da çıktı mı, dayanılmaz bir sıkıntı oluyor benim için. Her şeyin baştan başa yapmacık ve yanlış olduğunu görüyorum. Bütün bunları keşke hiç yazmamış olsaydım diye düşünüyorum ve içimi karalar basıyor. (*Güler*) Topluluk okuyor sonra: "Hiç de fena değil sevimli... Sevimli ama Tolstoy nerde, bu nerde..." Ya da "Pek hoş, ama Turgenyev'in *Babalar ve Çocuklar*'ı daha güzeldi." Böylece, son nefesime kadar, her şey sevimli ve hoş olacak, daha fazla değil. Ölümünden sonra da tanıdıklar mezarımın yakınından geçerlerken, "Burda Trigorin yatıyor" diyecekler "İyi bir yazardı, ama Turgenyev kadar değil."

NİNA: Bağışlayın, söylediklerinizi anlamaya çalışmayacağım artık. Sizin başarı şımarıklığı, başka bir şey değil.

TRİGORİN: Hangi başarıdan söz ediyorsunuz? Kendimi hiç bir zaman sevmem. Bir yazar olarak hoşlanmam kendimden. Daha da kötüsü, kafam puslu gibi hep, çoğu kez ne yazdığımı farkında bile değilim... Bakın, şu gölü, ağaçları, gökyüzünü, doğayı seviyorum, hissediyorum, içimde bir tutku, karşı konulmaz yazma isteği uyandırıyorlar. Fakat sadece bir doğa betimcisi değilim ki ben, ülkemin yurttaşımı aynı zamanda. Yurdumu ve onun insanlarını seviyorum. Yazdıklarım da halktan, onun çektiği acılardan, geleceğinden, bilimden, insan haklarından ve daha bunlar gibi bir çok şeyden sözetmekle yükümlü olduğumu hissediyorum. Ve işte böylece çalاکalem herşeyden söz ediyorum, dört bir yandan sıkıştırıyorlar beni, kızıp öfkeleniyorlar ve ben köpeklerin kovaladığı küçük bir tilki gibi ordan oraya atıyorum kendimi... Hayat ve bilim ileriye doğru gitmekteyken, hep geri, geri kaldığımı hissediyorum, tıpkı istasyona geldiğinde az önce kalkmış olan trene yetişmesinin olanaksız olduğunu gören bir köylü gibi... Ve eninde sonunda, bir doğa betimcisinden başka bir şey olmadığını, geri kalan konularda iliklerime kadar sahte olduğumu hissediyorum...

NİNA: Çalışmaktan öyle bitkin düşmüşsünüz ki, kendi değerinizi kavramaya ne zamanınız ne de isteğiniz var. Kendinizden hoşnut olmayabilirsiniz, fakat başkaları için büyük ve güzelsiniz! Sizin gibi bir yazar olsam tüm yaşamımı sıradan insanlara adar, fakat aynı zamanda da mutluluklarının ancak benim düzeyime yükselmekte olduğunu bilirdim ve beni bir zafer arabasında taşırlardı...

TRİGORİN: Zafer arabası ha? Yoksa Agamemnon muyum ben, neyim?

(*Birlikte gülerler.*)

NİNA: Böyle bir mutluluk için, bir yazar ya da aktris olmanın mutluluğu uğruna, ailemin sevgisizliğine dayanır, yoksulluğa, düş kırıklıklarına göğüs gerer, tavan arasında oturur, yavan ekmekle yetinirdim. Kendi kendime yetmezliğin acılarını da memnuniyetle yaşar, ama buna karşılık ün isterdim, gerçek göz alıcı bir ün... (*Elleriyle yüzünü kapar.*) Başım dönüyor... Of...

ARKADİNA'NIN SESİ (*evden*): Boris Alekseyeviç!..

TRİGORİN: Beni çağırıyorlar... Eşyalar toplanıyor olmalı. Canım hiç gitmek istemiyor... (*Göle bakarak*) Şu güzelliğe bakın, cennet gibi!.. Ne harika bir güzellik!..

NİNA: Karşı kıyıda bahçeyle evi görüyor musunuz?

TRİGORİN: Evet.

NİNA: Rahmetli annemin çiftliğidir. Orda doğdum. Tüm yaşamım bu gölün çevresinde geçti, her bir adasını bilirim onun.

TRİGORİN: Çok güzel bir yer gerçekten. (*Martıyı görerek*) Bu nedir?

NİNA: Bir martı. Konstantin Gavrilic vurmuş.

TRİGORİN: Güzel bir kuş. Doğrusu, hiç gitmek istemiyor canım. İrina Nikolayevna'yı razı edin de kalsın. (*Deferine birşeyler yazar*).

NİNA: Ne yazıyorsunuz?

TRİGORİN: Not alıyorum... Bir konu geldi de aklıma... (*Deferi cebine koyar*) Küçük bir hikaye konusu. Çocukluğunda beri göl kıyısında yaşayan bir genç kız var, sizin gibi biri; tıpkı bir martı gibi seviyor bu gölü ve bir martı gibi de mutlu ve özgür. Günün birinde bir adam geliyor oraya, kızı görüyor ve yapacak başka bir işi olmadığından yazık ediyor kıza, tıpkı bu martı gibi...

(*Bir sessizlik... Pencerede Arkadina görünür.*)

ARKADİNA: Boris Alekseyeviç neredesiniz?

TRİGORİN: Geliyorum! (*Giderken dönüp Nina'ya bakar. Penceredeki Arkadina'ya*) Ne var?

ARKADİNA: Kalıyoruz.

(*Trigorin eve girer.*)

NİNA (*ramp ışığına yaklaşır, bir an düşündükten sonra*): Bir düş bu!

PERDE

Üçüncü Perde

Sorinler'in yemek odası. Sağda ve solda kapılar. Bir büfe. İlaç dolabı. Odanın ortasında bir masa. Yolculuk hazırlığını gösteren bir bavul ve karton şapka kutuları. Trigorin masada kahvaltı ederken Mâşa onun yanında ayakta durmaktadır.

MÂŞA: Yazar olduğunuz için söylüyorum bunları size. İşinize yarayabilir. İnanın, eğer ölümcül biçimde yaralaysaydı kendini, bir an bile yaşamazdım ben de. Ama metanetim yerinde yine de. İşte silkindim ve kararımı verdim: Bu aşkı söküp atacağım yüreğimden, kökünden sökeceğim.

TRİGORİN: Nasıl?

MÂŞA : Evleneceğim. Medvedenko'yla.

TRİGORİN : Şu öğretmenle mi?

MÂŞA: Evet.

TRİGORİN: Anlamıyorum, ne anlamı var bunun?

MÂŞA: Umutsuzca sevmenin, yıllardır bir şeyler bekleyip durmanın anlamı var mı? Evlenince aşk maşk kalmayacak, yeni duygular eski duyguları silip süpürecektir... Sonra, bir değişiktir ne de olsa. Bir tek daha atalım mı?

TRİGORİN: Çok olmaz mı?

MÂŞA: Yok canım! *(Kadehleri doldurur)*. Öyle bakmayın bana. Sandığınızdan daha sık içer kadınlar. Benim gibi herkesin gözü önünde içenler azınlıktadır, çoğu gizli içer. Ya. Ve daima vokka ya da konyaktır içtikleri. *(Kadehini Trigorin'inkiyle tokuşturur)*. Şerefimize! Sade, içten bir adamsınız. Ayrılacak olmamız yazık.

(İçerler).

TRİGORİN :Ben de gitmek istemiyorum.

MÂŞA: Rica edin, kalsın.

TRİGORİN: Yok, kalmaz artık. Oğlu son derece dengesiz davranıyor. Bir bakmışsın kendini vurmuş, şimdi de beni düelloya çağıracağı söyleniyor. Niçin bütün bunlar? Somurtuyor, homurdanıyor, yeni biçimler vaaz edip duruyor... Oysa herkese yer var. Ne diye itişip kakışmalı ki?

MÂŞA: Kıskançlık da var işin içinde. Neyse, beni ilgilendirmez. *(Bir sessizlik... Yakov elinde bavulla soldan sağa doğru gider. Nina girer, pencerenin önünce durur)*.

MÂŞA: Benim öğretmen akıllı biri değil pek, ama dürüst bir insan ve yoksul! Acıyorum ona. Zavallı, yaşlı annesine de acıyorum. Eh, kalın sağlıcakla. Kemlikle anmayın beni. *(Trigorin'in elini içtenlikle sıkar)*. Gösterdiğiniz yakınlığa teşekkür ederim.Bana kitaplarınızı gönderin, ama mutlaka imzalı olarak. Ama sakın “çok sayın” filan diye yazmayın, şöyle deyin yeter : “Kimin nesi olduğunu bilmeyen, bu dünyada ne için yaşadığı belirsiz Marya'ya...” Hoşçakalın!

(Çıkar).

NİNA (Yumruk biçiminde sıkığı elini Trigorin'e doğru uzatarak): Tek mi çift mi?

TRİGORİN: Çift.

NİNA: (İçini çeker). Hayır. Tek bir nohut tanesi var elimde. Aktris olacak mıyım, olmayacak mıyım diye niyet tutmuştum. Hiç değilse bir akıl veren olsa...

TRİGORİN: Böyle işlerde akıl verilemez.

NİNA: Ayrılıyoruz artık... ve ... belki görüşemeyeceğiz bir daha. Şu küçük madalyonu benden bir anı olarak kabul etmenizi diliyorum. Adınızın baş harflerini kazıttım üzerine... Şu yanda da kitabınızın adı yazılı: *Gündüzler ve Geceler*...

TRİGORİN: Ne zarif şey! (Madalyonu öper). Olağanüstü güzellikte bir armağan!

NİNA: Arada bir beni anımsayın.

TRİGORİN: Anımsayacağım. O günlük güneşlik günde olduğunuz gibi anımsayacağım sizi. Bir hafta önce, açık renkli bir giysi vardı üstünüzde hani, konuşmuştuk... beyaz bir martı yatıyordu bankın üzerinde de...

NİNA: (Düşünceli) Evet, martı... (Bir sessizlik...) Şimdi daha fazla konuşamayacağız gelenler var... Ayrılmadan önce iki dakika ayırın bana, yalvarırım... (Soldan çıkar. Aynı anda sağdan Arkadina, frak giymiş ve nişanlarını takmış olarak Sorin, arkalarından da eşya toplama telaşı içinde Yakov girerler).

ARKADİNA: (Sorin'e) Evde otursana ihtiyarcık. Romatizmalı bacaklarınla gezmelere gitmek senin neyine? (Trigorin'e) Kimdi az önce buradan çıkan? Nina mıydı?

TRİGORİN: Evet.

ARKADİNA: Pardon, engel olduk... (Oturur). Sanırım toparlandı her şey. Yorgunluktan bittim.

TRİGORİN: (Madalyonun üstündeki yazıyı okur). *Gündüzler ve Geceler*, sayfa 121, 11 ve 12. satırlar...

YAKOV: Oltaları da koyayım mı efendim?

TRİGORİN: Evet, daha gerekecekler bana. Ama kitapları birilerine verirsin.

YAKOV : Baş üstüne.

TRİGORİN: (Kendi kendine). Sayfa 121, 11 ve 12. satırlar. Ne var acaba bu satırlarda? (Arkadina'ya) Burada benim kitaplarımdan var mı?

ARKADİNA: Evet, ağabeyimin çalışma odasında, köşedeki dolapta.

TRİGORİN: Sayfa 121... (Çıkar).

ARKADİNA: Dinle beni Petruşa, evde kal...

SORİN: Siz gittikten sonra burada yaşayamam.

ARKADİNA: Kentte ne var peki?

SORİN: Özel bir şey yok, ama yine de... (Güler). Belediye Konağı'nın temel atma töreni var falan filan... Birkaç

saatliğine de olsa şu durgun hayattan kurtulmak istiyor insan, zifir bağlanmış hurda bir ağızlık gibi köşede yatıp durmaktan usandım... Atları saat birde getirmelerini emrettim, böylece yola aynı zamanda çıkacağız.

ARKADİNA: *(Bir sessizlikten sonra)* Burada kal sen, sıkıntıya kaptırma kendini, üşütme. Oğluma göz kulak ol. Gözün onun üzerinden eksik olmasın. Doğru yolu göster ona. *(Bir sessizlikten sonra)* Gidiyorum işte. Konstantin'in neden kendini vurduğunu öğrenmeden. Bence başlıca nedeni kıskançlık. Bu yüzden de Trigorin'le birlikte buradan ne kadar çabuk gidersem o kadar iyi.

SORİN: Nasıl söylemeli bilmem ama, başka nedenler de var. Anlaşılmayacak bir şey değil; akli başında genç bir adam, burada, bu ıssız köy hayatını yaşıyor. Ne parası, ne toplumda bir yeri, ne geleceği var. Belli başlı bir işi yok. Başboşluğundan utanıyor ve korkuyor. Çok severim onu, o da bana bağlıdır. Ama yine de ne de olsa, yerinin burası olmadığını biliyor, başkalarının merhametiyle yaşayan bir besleme, bir asalak gibi hissediyor kendini. Şaşacak bir şey yok bunda, gururlu bir insan.

ARKADİNA: Beni çok tasalandırıyor... *(Düşünceli)* Bir işe mi girmeli acaba?

SORİN: *(Islıkla bir ezgi çalar, sonra kararsızca)* Bence... Ona biraz para vermen yapılacak en iyi şey olurdu. Bir kere, doğru dürüst giyinmesi gerek, vesselam... Baksana üç yıldır aynı ceketi taşıyor sırtında, paltosu da yok... *(Güler)*. Sonra biraz gezip tozması da fena olmazdı delikanlının... Yurtdışına gitmesi filan... Çok para tutmaz bu.

ARKADİNA: Tutmaz olur mu?... Kostüm için bir şeyler yapabilirim belki, fakat yurtdışı olmaz... Yok, şu sıra kostüm de olmaz. *(Kararlı)* Param yok!

(Sorin güler).

ARKADİNA: Yok!

SORİN: *(Islıkla bir ezgi çalar)*. Peki peki. Kusura bakma canım, gücenme... İnanıyorum sana... Gönlü yüce, soylu bir kadınsın sen.

ARKADİNA: *(Yaşlı gözlerle)* Param yok!

SORİN: Bende olsa, söylemeye ne gerek, ben verirdim. Ama tek meteliğim yok. *(Güler)*. Kahya emekli maaşımı olduğu gibi alıp tarım işlerine, hayvancılığa, arıcılığa harcıyor, paralarım çarçur oluyor. İnekler geberiyor, arılar telef oluyor, atlara gelince, bana kimsenin at verdiği yok zaten...

ARKADİNA: Evet, param var biraz, ama bir aktrisim ben. Sadece tuvalet parası yıktı beni zaten.

SORİN: Tatlısın, iyi yürekli bir kadınsın sen... Saygım var sana... Evet... Bana bir şeyler oluyor yine... *(Sendeler)*. Başım dönüyor. *(Masaya tutunur)*. Kötüyüm, vesselam...

ARKADİNA: *(Korkmuş)* Petruşa! *(Tutmaya çalışarak)* Petruşa, ağabeyciğim! *(Bağırır)*. Yardım edin! Yardım edin bana!

(Treplev başında bir sargıyla ve Medvedenko girerler)

ARKADİNA: Fenalaştı birden!

SORİN: Bir şey değil, bir şey değil... *(Gülümser ve su içer)*. Geçti... vesselam...

TREPLEV: *(Annesine)* Korkma anne, tehlikeli bir şey değil. Bugünlerde sık sık böyle oluyor dayım. *(Dayısına)* Dayı, yatmalısın.

SORİN: Evet, biraz... Fakat ne olursa olsun gideceğim kente... Biraz yatıp gideceğim... Kesinlikle... *(Bastonuna dayanarak yürür)*.

MEDVEDENKO: *(Kolundan tutup yürümesine yardım ederek)* Size bir bilmece: Sabahleyin dört, öğleyin iki, akşamleyin üç ayak üstünde olan nedir? *(Güler)*. Evet.

SORİN: Geceleyin de sırtüstü. Teşekkür ederim, kendim yürüyebilirim.

MEDVEDENKO: Hadi, hadi, nezakete gerek yok. *(Sorin'le birlikte çıkarlar)*.

ARKADİNA: Çok korkuttu beni.

TREPLEV: Köyde yaşaması sağlığına yaramıyor. Sürekli gerilim içinde. Anne, cömertliğin tutsa da ona bir kaç bin ruble ödünç versen ne olur? Bütün bir yılı kentte geçirebilirdi böylece.

ARKADİNA: Param yok benim, aktrisim ben, banker değil...

(Bir sessizlik...)

TREPLEV: Anne, sargımı değiştirir misin? Bu işi çok iyi yaparsın sen.

ARKADİNA: *(İlaç dolabından tentürdiyot ve içinde sargı gereçleri bulunan bir kutu çıkarır)*. Doktor da gecikti.

TREPLEV: Onda geleceğini söylemişti, öğle oldu.

ARKADİNA: Otur. *(Oğlunun başındaki sargıyı çözer)*. Sanki sarık. Dün mutfakta bir yolcu senin hangi milletten olduğunu soruyordu. Fakat yaran iyileşmiş hemen hemen. Kuruması gereken küçük bir yer kalmış sadece. *(Oğlunun başını öper)*. Ben yokken silahla oynamayacaksın bir daha değil mi?

TREPLEV: Yok, anne. Kendimi denetleyemediğim çılgınca bir umutsuzluk anıydı o. Bir daha olmayacak. *(Annesinin ellerini öper)*. Ellerin büyüdür senin. Hiç unutmam, devlet tiyatrosunda çalıştığın sırada, ben küçük bir çocuktum, bizim avluda bir kavga çıkmıştı da, kiracıardan bir çamaşırcı kadını fena halde hırpalamışlardı. Anımsadın mı? Kadını kaldırıp götürdüklerinde baygındı... İyileşinceye kadar ziyaretine gitmiştin onun, ilaç götürmüştün, çocuklarını çamaşır teknesinde yıkamıştın. Yoksa anımsamıyor musun?

ARKADİNA: Hayır! *(Yeni bir sargı sarar oğlunun başına)*.

TREPLEV: Oturduğumuz binada iki de balerin vardı.... Sana kahve içmeye gelirlerdi...

ARKADİNA: Bunu anımsıyorum.

TREPLEV: Çok dindar kişilerdi. *(Bir sessizlik...)* Son zamanlarda, şu son günlerde, tıpkı çocukluğumdaki gibi seviyorum, öyle içten, bütün kalbimle... Senden başka kimsem kalmadı artık. Fakat neden, neden bu adamın etkisinden kurtulamıyorsun?

ARKADİNA: Onu anlayamıyorsun Konstantin... Çok soylu bir insandır o...

TREPLEV: Öyleyse kendini düelloya çağıracağımı öğrendiğinde, soyluluğu bir korkak gibi davranmasına neden engel olmadı? Gidiyor. Yüz kızartıcı bir kaçış bu.

ARKADİNA: Ne saçma şey! Ona buradan gitmesini rica eden benim.

TREPLEV: Çok soylu bir insanmış gerçekten de! Biz burada onun yüzünden neredeyse kavga ederken, o bir yerlerde, parkta ya da salonda üstümüze gülüyordur şimdi... Nina'yı çözümlüyor, dahi bir yazar olduğu konusunda onu kuşkuyla yer kalmayacak biçimde ikna etmeye çalışıyordu...

ARKADİNA: Bana bu çirkin şeyleri söylemekten özel bir zevk duyuyorsun. Sözüünü ettiğin kişiye saygım var ve rica

ederim, benim yanımda onun için kötü şeyler söyleme.

TREPLEV: Ama benim saygım yok. Senin istediğin, benim de onu bir dahi olarak görmem. Fakat başıyla, yalan söylemeyi beceremem ben, yazdıklarından bana usanç geldi artık.

ARKADİNA: Basit bir kıskançlık olayı bu. Yeteneği olmayıp da hevesi olanların, gerçek yeteneklere çamur atmaktan başka yapacakları bir şey yoktur çünkü. Ne denir, bu da bir çeşit avuntu işte!

TREPLEV: *(Alaycı)* Gerçek yetenekler! *(Öfkeyle)* Sizin topunuzdan çok daha yetenekliyim ben, madem öyle! *(Başındaki sargıyı çekip çıkarır)*. Siz, tutucular, sanat alanında su başlarını tutmuşsunuz bir kere, kendi dışınızdakilere yaşama hakkı tanımıyorsunuz. Sadece kendi yaptıklarınızı kurala uygun ve gerçek sanıyorsunuz! Sanatçı saymıyorum sizi! Ne seni, ne de onu!

ARKADİNA: Dekadan!

TREPLEV: Sen sevgili tiyatroya git de, o acınası, beş para etmez oyunlarında oyna!

ARKADİNA: Öyle oyunlarda hiçbir zaman oynamadım ben! Bana dil uzatma! Uyduruk bir operet bile yazacak yeteneğin yok senin. Sonradan görme türedi Kiev’li seni’. Asalak!

TREPLEV: Cimri!

ARKADİNA: Kılıksız!

(Terplev oturur ve sessizce ağlar).

ARKADİNA: Beş para etmezsin! *(Üzüntü ve öfkeyle gezinir)* Ağlama... Ağlama diyorum... *(Kendisi de ağlar)*. Ağlama diyorum sana... *(Oğlunu kucaklar, yüzünü, saçlarını öper)*. Sevgili yavrum benim, başıyla günahkar anneni. Başıyla bu bahtsız kadını.

TREPLEV: *(Annesini kucaklayarak)* Ah, bilseydin! Her şeyimi yitirdim! Beni sevmiyor, yazamaz oldum artık, tüm umutlarım yok oldu...

ARKADİNA: Umutsuzluğa kapılma... Her şey düzelecek... O gidince Nina seni sevecektir yine... *(Oğlunun gözyaşlarını kurular)*. Yeter. Barıştık artık değil mi?

TREPLEV: *(Annesinin ellerini öper)* Evet anne.

ARKADİNA: *(Sevecen)* Onunla da barış. Vazgeç düellodan... Olmaz mı?

TREPLEV: Peki... Ama izin ver, görmeyeyim onu. Bana ağır geliyor bu. Gücümün üstünde bir şey... *(Trigorin girer)*. İşte... Gidiyorum ben... *(İlaçları çabucak dolaba koyar)*. Sargıyı doktor sarar artık...

TRİGORİN: *(Kitapta aranarak)* 121. sayfa... 11 ve 12. satırlar... Tamam... *(Okur)*. “Eğer bir gün hayatım sana gerekecek olursa gel ve al onu...”

(Terplev sargıyı yerden alıp çıkar).

ARKADİNA: *(Saate bakarak)* Atlar az sonra koşulmuş olacak.

TRİGORİN: *(Kendi kendine)* Eğer bir gün hayatım sana gerekecek olursa gel ve al onu.

ARKADİNA: Umarım herşeyin toparlanmıştı artık.

TRİGORİN: *(Sabırsızlıkla)* Evet... Evet... *(Düşünceli)* Temiz bir yürekten kopan bir çağrıda neden bir keder tınısı

duydum, neden acıyla burkuldu yüreğim?... Eğer bir gün hayatım sana gerekecek olursa gel ve al onu. (*Arkadina*'ya)
Bir gün daha kalalım!

(*Arkadina "olmaz" anlamında salları başını*).

TRİGORİN: Kalalım ne olur!

ARKADİNA: Seni burada tutan şeyin ne olduğunu biliyorum canım. Ama kendine hakim ol. Başın döndü biraz, ayıl.

TRİGORİN: Sen de ayıl, mantıklı, akıllı ol. Çevrende olanlara gerçek bir dost gibi bak ne olur! (*Arkadina'nın elini tutup sıkarak*) Fedakar bir insansın sen... Arkadaş olalım... Vazgeç benden...

ARKADİNA: (*Şiddetli bir heyecan içinde*) Böylesine kapıldım demek?

TRİGORİN: Beni ona doğru çeken bir şey var! Bu belki de bana gereken şeyin ta kendisi.

ARKADİNA: Taşralı bir genç kızın aşkı, öyle mi? Oh, öylesine az tanıyorsun ki kendini!

TRİGORİN: İnsanlar ayakta uyurlar bazen. Şimdi seninle konuşuyorum ya, aslında uykudayım sanki ve düşümde onu görüyorum... Tatlı, olağanüstü düşler kapladı beni... Bırak gideyim, ne olur...

ARKADİNA: (*Titreyerek*) Hayır, hayır... Nihayet herhangi bir kadını ben de, böyle konuşamazsın benimle... Üzme beni Boris... Korkunç bütün bunlar...

TRİGORİN: İstesen olağanüstü olabilirsin. Dünyada mutluluk verebilecek tek şey, taze, şiir dolu, insanı hülyaların dünyasına çeken bir aşk olabilir ancak! Ben böyle bir aşk yaşamadım daha! Gençliğimde, editör kapılarının eşliğini aşındırmaktan, yoksullukla boğuşmaktan vaktim olmadı... Sonunda gelip buldu beni o aşk, el ediyor, çağırıyor... Niye kaçayım ondan?

ARKADİNA: (*Öfkeyle*) Sen aklını kaçırmışsın!

TRİGORİN: Varsın olsun!

ARKADİNA: Hepiniz bana acı çektirmek için söz birliği etmişsiniz bugün! (*Ağlar*).

TRİGORİN: (*Başını ellerinin arasına alır*). Anlamıyor! Anlamak istemiyor!

ARKADİNA: Öylesine yaşlı ve çirkin miyim ki, başka kadınlar hakkında utanıp sıkılmadan konuşuluyor benimle? (*Trigorin'in kucaklayıp öper*). Oh, sen çılgına dönmüşsün! Güzelim benim, olağanüstü sevgilim! Sen benim hayatımın son sayfasısın! (*Önüde diz çöker*). Sevincim benim, gururum, mutluluğum! (*Dizlerine kapanır*). Beni bir saatliğine bile bırakacak olsan yaşayamam, aklımı kaçıırım, olağanüstü erkeğim benim, kulu kölesi olduğum, efendim...

TRİGORİN: Bir gelen olur... (*Kalkmasına yardım eder*).

ARKADİNA: Gelsinler sana olan aşkımdan utanç duymuyorum ki. (*Ellerini öper*). Hayatımın zenginliği, deli bozuğum benim; bir çılgınlık yapmak istiyorsun sen, ama ben istemiyorum, bırakmayacağım seni... (*Güler*). Benimsin sen... Benim... Bu alın, bu gözler, bu güzelim ipek saçlar benim... Tümüyle bana aitsin sen... Öyle akıllı, öyle yeteneklisin ki... Bugünün yazarlarının hepsinden üstünsün, sen Rusya'nın biricik ümidisin... Sende öylesine içtenlik, yalınlık, tazelik, öyle sağlıklı bir humor var ki... Bir insanı, doğa parçasını en belirgin çizgileriyle bir çırpıda yaratabiliyorsun sen. İnsanların yaşıyor senin! Oh, seni heyecana kapılmadan okumanın olanağı var mı! Dalkavukluk yaptığımı, yalan söylediğimi mi sanıyorsun? Şu gözlerime bak... Bak... Bir yalancının gözleri olabilir mi bunlar? Görüyorsun işte, senin gerçek değerini ben biçebilirim ancak, sana doğruyu söyleyen tek kişiyim ben, sevgilim benim, biricik erkeğim... Geliyorsun değil mi? Ha? Bırakmayacaksın beni, değil mi?

TRİGORİN: İradem yok benim... Hiçbir zaman da olmadı... Uyuşuk, gevşek, nereye çekerlerse oraya giden biri... Kadınlar böyle bir erkekten nasıl hoşlanır? Al beni, götür, ama bir adım öteye bırakma kendinden!

ARKADİNA: *(Kendi kendine)* Elimdesin artık! *(Hiçbir şey olmamış gibi, pervasızca)*. Yine de, istiyorsan kalabilirsin tabi. Ben giderim, bir hafta sonra da sen gelirsin. Niye acele edesin ki?

TRİGORİN: Yok! Birlikte gidelim artık.

ARKADİNA: Sen bilirsin... Madem öyle, birlikte gideriz...

(Bir sessizlik... Trigorin defterine notlar alır).

ARKADİNA: Ne yapıyorsunuz?

TRİGORİN: İlginç bir söz **buldum** sabahleyin: “Kızlar Ormanı”... İşe yarar... *(Gerinir)*. Gidiyoruz demek... Yine vagonlar, istasyonlar, büfeler, pizololar, bitmez tükenmez konuşmalar...

ŞAMRAYEV: *(Girer)*. Arabanızın hazır olduğunu üzüntüyle bildiririm efendim. Yola çıkmanın vaktidir. Tren ikiyi beş geçe geliyor. Saygıdeğer İrina Nikolayevna, aktör Suldaltsev’in şimdi nerelerde olduğunu soruşturmayı unutmazsınız değil mi? Hayatta mı? Sağlığı yerinde midir? Bir zamanlar az mı içtik birlikte... *Posta Arabası Soygunu*’nda eşsiz bir oyun çıkarmıştı... O zamanlar, hiç unutmam, yine çok seçkin bir kişi olan trajedi aktörü İsmailov ile birlikte çıkarlardı sahneye... Telaş etmeyin saygıdeğer hanımefendi, daha beş dakikanız var... Bir keresinde bir melodramda komplotu rolündeydiler... Ansızın ele geçtiklerinde, “tuzağa düştük” denilmesi gerekirken, “kucağa düştük” demez mi? *(Kahkahalarla güler)*. Kucağa!...

(Şamrayev konuşmaktayken Yakov aceleyle bavulları taşır. Hizmetçi kız, Arkadina’nın şapkasını, mantosunu, şemsiyesini, eldivenlerini getirir, herkes giyinmesine yardım eder onun. Aşçıbaşı görünür soldaki kağıda, bir süre bekledikten sonra kararsız adımlarla girer. Polina Andreyevna, sonra Sorin ve Medvedenko girerler).

POLİNA ANDREYEVNA: *(Elinde küçük bir sepetle)* Yol için erik topladım biraz... Çok tatlılar. Canınız yemek ister belki.

ARKADİNA: Çok naziksiniz Polina Andreyevna.

POLİNA ANDREYEVNA: Yolunuz açık olsun iki gözüm. Bağışlayın, eğer bir kusurumuz olduysa... *(Ağlar)*.

ARKADİNA: *(Onu kucaklayarak)*. Her şey çok iyiydi, çok güzeldi. Ama ne var şimdi ağlayacak!

POLİNA ANDREYEVNA: Ömrümüz geçip gidiyor!

ARKADİNA: Elden bir şey gelmez ki...

SORİN: *(Sirtında pelerinli palto, başında şapka, elinde baston, sol kapıdan girer; odadan geçerken)* İrina, kardeşim, geç kalmayalım! Ben gidip arabaya oturuyorum, vesselam.

MEDVEDENKO : Ben istasyona yayan geleceğim... sizi uğurlamaya... Gecikmem! *(Çıkar)*.

ARKADİNA: Hoşçakalın dostalrım... Kısmet olursa gelecek yazı yine görüşürüz... *(Hizmetçi kız, Yakov ve aşçıbaşı elini öperler)*. Gönülden çıkarmayın beni. *(Aşçıbaşına para verir)*. Bir ruble, üçünüz için.

AŞÇIBAŞI: Allah razı olsun hanımefendi. Yolunuz açık olsun! Minnettarız size.

YAKOV: Hayırlı yolculuklar!

ŞAMRAYEV: Mektuplarınızı esirgemezseniz çok mutlu oluruz! Güle güle Boris Alekseyeviç!

ARKADİNA: Konstantin nerede? Söyleyin, gidiyorum. Vedalaşalım. Eh, hadi hoşçakalın. *(Yakov'a)* Aşçıbaşıya bir ruble verdim, üçünüz paylaşırız...

(Birlikte sağdan çıkarlar. Sahne boş kalır. Sahne gerisinden, yolcuların uğurlanışı sırasındaki sesler bağrıışmalar işitilir. Hizmetçi kız girip masadan erik sepetini alır, çıkar).

TRİGORİN: *(Döner)*. Bastonumu unutmuşum. Terasta olmalı. *(Soldaki kapıya doğru yürürken Nina'yla karşılaşır)*. Siz misiniz?... Gidiyoruz...

NİNA: Bir daha görüşeceğimiz içime doğmuştu... *(Heyecanla)* Boris Alekseyeviç, kesin kararımı verdim, ölsem de dönmem artık, sahneye çıkıyorum. Yarın ayrılıyorum buradan, babamı, her şeyi bırakıp yeni bir hayata başlıyorum... Sizin gibi, Moskova'ya gidiyorum ben de... Orada görüşeceğiz.

TRİGORİN: *(Çevreye bakınarak)* "Slavyanski Pazar" oteline inin... Hemen haber ulaştırın bana... Molçanovka'da Groholski'nin evi... Acele etmeliyim...

NİNA: Bir dakikacık daha...

TRİGORİN: *(Hafif sesle)* Öyle güzelsiniz ki... Yakında görüşeceğimizi düşünmek ne büyük mutluluk! *(Nina başını onun göğsüne bırakır)*. Bu eşsiz gözleri göreceği yine, tanımsız güzellikteki bu ince gülüşü, bir meleğinki kadar masum bu güzel yüzü... Canım benim...

(Uzun bir öpüşme...)

Üçüncü ve dördüncü perdelerin arasından iki yıllık süre geçer.

PERDE

Dördüncü Perde

Sorinler'in evinde Konstantin Treplev'in çalışma odası yaptığı bir salon. Sağda ve solda, içerdeki odalara açılan kapılar. Tam karşıda, terasa açılan camlı kapı. Bir konuk salonunda bulunması olağan eşya dışında, sağ köşede bir yazı masası, sol kapının yanında alaturka bir sedir, ayrıca bir kitaplık, pencere önlerinde ve iskemlelerde kitaplar. Vakit akşamdır. Abajurlu bir masa lambasının aydınlattığı odanın loşluğunda, bahçedeki ağaçların hışırtısı, rüzgârın bacalardaki uğultusu işitilmektedir. Bekçinin sopa vuruşları. Medvedenko ve Mâşa girerler.

MÂŞA (*seslenir*): Konstantin Gavrilîç! Konstantin Gavrilîç! (*Çevreye bakınır.*) Kimseler yok! İhtiyar da her an "Kostya nerde, Kostya nerde?" diye sorup duruyor. Yapamıyor onsuz...

MEDVEDENKO: Yalnızlıktan korkuyor. (*Kulak kabartır.*) Ne berbat bir hava! İki gündür böyle.

MÂŞA (*lambanın fitilini açar*): Gölde dalgalar göklere çıkıyor.

MEDVEDENKO: Bahçede göz gözü görmüyor. Söylesek de şu tiyatro sahnesini söküp atsalar. Çıplak, çirkin bir iskelet. Perdesi rüzgârda şaklıyor. Dün akşam ordan geçerken, sanki birisi ağlıyormuş gibi geldi bana.

MÂŞA: Daha neler...

(*Bir sessizlik...*)

MEDVEDENKO: Mâşa, evimize gidelim.

MÂŞA (*başını olumsuz anlamda sallar*): Ben gece burda kalacağım.

MEDVEDENKO (*yalvarır*): Mâşa, gidelim! Yavrumuz açtır belki.

MÂŞA: Saçmalama. Matryona doyurmuştur.

(*Bir sessizlik...*)

MEDVEDENKO: Yazık yavrucağa... Üç gündür annesiz...

MÂŞA: Çekilmez bir adam oldun artık! Eskiden, hiç değilse arada bir felsefe yapardın. Şimdi "yavrumuz... evimiz..." den başka laf çıkmaz oldu ağzından.

MEDVEDENKO: Mâşa, gidelim.

MÂŞA: Kendin git.

MEDVEDENKO: Baban bana at vermez.

MÂŞA: Verir verir. Git iste...

MEDVEDENKO: Öyle ya, isteyeyim... Sen yarın mı geliyorsun?

MÂŞA (*enfiye çeker*): Hı, yarın. Uzattın ama artık!

(Treplev ve Polina Andreyevna girerler. Treplev yastıklar ve bir yorgan, Polina Andreyevna bir yatak çarşafı taşımaktadır. Getirdiklerini sedirin üstüne koyarlar. Treplev gidip masasının başına oturur.)

MÂŞA: Ne için bunlar anne?

POLİNA ANDREYEVNA: Pyotr Nikolayeviç kendisine Kostya'nın odasına yatak yapılmasını istedi.

MÂŞA: Bırakın, ben yaparım... *(Yatağı yapar.)*

POLİNA ANDREYEVNA *(içini çekerek)*: Ha ihtiyar, ha çocuk... Farkı yok...

(Polina Andreyevna, Treplev'in yazı masasına yaklaşır, dirsekleriyle masaya dayanarak yazılara bakar. Sessizlik...)

MEDVEDENKO: Eh, ben artık gideyim. Allahaismarladık Mâşa. *(Karısının elini öper.)* Allahaismarladık anneciğim... *(Kayınvalidesinin elini öpmeye çalışır.)*

POLİNA ANDREYEVNA *(can sıkıntısıyla)*: Hadi uğurlar olsun.

(Treplev ona bir şey söylemeden uzatır elini, Medvedenko çıkar.)

POLİNA ANDREYEVNA *(Treplev'in yazdıklanna bakarak)*: Günün birinde gerçekten de yazar olacağınız kimin aklına gelirdi Kostya! Tanrıya şükürler olsun, dergilerden para bile gönderiyorlar yazdıklarınız için... *(Saçlarını okşar.)* Yakışıklı da oldunuz... Kostya'cığım, güzelim, benim Mâşa'ya da biraz güler yüz gösterseniz ne olur!

MÂŞA *(yatağı yaparken)*: Bırakın onu, anne!

POLİNA ANDREYEVNA *(Treplev'e)*: Öyle cana yakındır ki... *(Bir sessizlik...)* Kostya, arada bir güler yüz göster bir kadına, başka bir şey istemez senden. Kendimden bilirim...

(Treplev masadan kalkar, bir şey söylemeden çıkar.)

MÂŞA: İşet kızdırdınız onu! Bu kadar üstüne varmak çok gerekliydi sanki!

POLİNA ANDREYEVNA: Ne yapayım, üzülüyorum senin için Maşenka!

MÂŞA: Ne de gerekli ya!

POLİNA ANDREYEVNA: İçim parçalanıyor sana baktıkça. Görmüyor, anlamıyor değilim ki...

MÂŞA: Budalalık hepsi. Umutsuz aşk romanlarda olur. Saçma bütün bunlar. İnsanın kendini bırakmaması, balığın kavağa çıkmasını bekler gibi boş umutlara kapılmaması gerek... Yüreğinde aşkın kıpırtısını duydun mu, yapılacak en iyi şey onu ordan kovmaktır. Kocamı başka bir yere atayacaklarmış zaten. Hele gidelim oraya, unutacağım her şeyi, kökünden söküp atacağım yüreğimden.

(İki oda öteden hüzünlü bir vals duyulur.)

POLİNA ANDREYEVNA: Kostya çalışıyor. İçi sıkılıyor çocuğun.

MÂŞA *(sessizce birkaç tur vals yapar)*: En önemlisi anne, gözden irak olması... Benim Semyon'un atanma işi olsun, gidelim, bir ay geçmeden her şeyi unutacağım. Saçma bütün bunlar.

(Soldaki kapı açılır. Dorn ve Medvedenko, tekerlekli koltuğunda Sorin'i getirirler.)

MEDVEDENKO: Altı nüfus benim elime bakıyor şimdi. Gel gör ki sekiz okka un, yetmiş kapık...

DORN: Yettirebilirsen yettir ha!

MEDVEDENKO: Sizin için hava hoş! Denizde kum sizde para.

DORN: Para mı? Otuz yıl gece gündüz, anamdan emdiğim süt burnumdan gelircesine çalıştıktan sonra, iki bin ruble artırabilmişim. Onu da geçenlerde yurtdışında harcadım. Şimdi meteliğim yok.

MÂŞA (*kocasına*): Sen daha gitmedin mi?

MEDVEDENKO (*suçlu*): Nasıl gideyim? At vermezlerse...

MÂŞA (*can sıkıntısı ve öfkeyle, yavaş sesle*): Gözüm seni görmesin!

(Sorin'in koltuğunu odanın sol tarafına getirirler. Polina Andreyevna, Mâşa ve Dorn da Sorin'in yakınında otururlar. Medvedenko üzüntü içinde bir köşeye çekilir.)

DORN: Ne kadar değişmiş burası! Konuk salonu çalışma odası olmuş.

MÂŞA: Konstantin Gavrilıç daha rahat çalışıyor burda. Canı istediğinde çıkıp bahçede dolaşüyor, düşünüyor.

(Bekçinin sopa vuruşları...)

SORİN: Kardeşim nerde?

DORN: İstasyona Trigorin'i karşılamaya gitti. Nerdeyse döner.

SORİN: Kardeşimi çağırttığınıza göre hastalığım tehlikeli demek. *(Kısa bir susuştan sonra)* Şu işe bakın, tehlikeli biçimde hastayım, ama kimsenin ilaç verdiği yok!

DORN: Ne istiyorsunuz ilaç olarak? Valeryan damlası mı? Karbonat mı? Yoksa kına mı?

SORİN: İşte, felsefe başlıyor yine! Of, ne bitmez çiledir bu! *(Başıyla sediri göstererek)* Benim için mi serildi?

POLİNA ANDREYEVNA: Sizin için Pyotr Nikolayeviç.

SORİN: Çok teşekkür ederim.

DORN (*bir şarkı mırıldanır*): "Yüzüyor ay gece göklerinde..."

SORİN: Ne diyeceğim bakın, Kostya'ya bir hikaye konusu vermek istiyorum. Adı şöyle olmalı: "İstemiş olan adam". *L'homme qui a voulu*. Bir zamanlar gençken yazar olmak istedim, olamadım. Güzel konuşmaya özendim, beceremedim, dilin canına okudum. *(Kendini taklit eder.)* "... vesselam filan, falan filan..." Öyle ki başladığım lafi bağlayana kadar ter basardı. Evlenmek istedim, evlenemedim. Kentte yaşamak isterdim, hayatım köyde sona eriyor, vesselam!

DORN: Yüksek dereceli devlet memuru olmak istiyordun, oldun.

SORİN (*güler*): Bunun için özel çaba harcamadım. Kendiliğinden oldu.

DORN: İnsanın altmış iki yaşında hayatından hoşnut olmadığını belirtmesi, kabul ederseniz ki yüce gönüllü bir davranış değil.

SORİN: Ne dik kafalı adam bu! Yahu, ben yaşamak istiyorum, anlasanıza!

DORN: Hafiflik... Doğa yasalarına göre her yaşam bir yerde sona ermek zorundadır.

SORİN: Siz doymuş bir adam olarak yargı veriyorsunuz. Kanıksamışsınız artık, hayata karşı umursamazlığınız bundan; sizin için hepsi bir. Fakat ölmek sizin için de korkunç olacak.

DORN: Ölüm korkusu hayvansal bir korkudur... Onu alt etmek gerekir. Ancak ölümden sonraki hayata inananlar, bilinçli olarak korkarlar ölümden, çünkü günahlarının ağırlığı altında ezilirler... Oysa siz, bir kere, öteki dünyaya inanan biri değilsiniz; ikincisi, ne günahınız var? Yirmi beş yıl Adalet Bakanlığı'nda çalıştınız, hepsi bu.

SORİN (güler): Yirmi sekiz.

(Treplev girer, Sorin'in ayak ucundaki sandalyeye oturur. Mâşa tüm sahne boyunca gözlerini ayırmaz ondan.)

DORN: Konstantin Gavriloviç'in çalışmasına engel oluyoruz.

TREPLEV: Yok canım.

(Bir sessizlik...)

MEDVEDENKO: Doktor, yurtdışında en çok hangi şehirden hoşlandığınızı sorabilir miyim?

DORN: Cenova'dan.

TREPLEV: Neden Cenova?

DORN: Çünkü orda sokakları dolduran kalabalıkta insanı çeken, etkileyen bir şey vardır. Akşamüstü otelinden çıktığında, sokakların insanla dolduğunu görürsün. Sen de bu kalabalığa karışır, onunla kaynaşır, belirli amacın olmadan, gelişigüzel dolaşır durursun. Kendini bu kalabalığın bir parçası hisseder, evrensel bir ruhun varlığına inanmaya başlarsın... Hani bir zamanlar sizin oyununuzda Nina Zareçnaya'nın oynadığı türden bir şey... Sahi Zareçnaya nerelerde şimdi? Ne yapıyor?

TREPLEV: İyi olduğunu sanırım.

DORN: Biraz tuhaf bir yaşam sürdürdüğü çalındı da kulağıma... Nedir bu işin aslı?

TREPLEV: Uzun hikâye bu doktor.

DORN: Siz kısaca anlatınız...

TREPLEV: Evinden ayrıldıktan sonra Trigorin'le yaşamaya başladı. Bunu biliyorsunuz, değil mi?

DORN: Biliyorum, evet.

TREPLEV: Bir çocuğu oldu, çocuk öldü. Sonra Trigorin, pek doğal olarak, onu bırakıp eski ilişkilerine döndü. Zaten bu ilişkileri hiçbir zaman koparmamıştı, kurnazlıkla hepsini birden idare edecek karakterde biridir çünkü. Bunlardan anlayabildiğim kadarıyla, Nina özel yaşamında başarısızlığa uğradı.

DORN: Ya sahnede?

TREPLEV: İşin bu yanı sanırım daha da kötü. Moskova yakınlarında yazlık bir tiyatrodan başladı, taşraya gitti sonra. İlk zamanlar onu izliyor, nereye giderse ardından gidiyordum. Büyük rollere heves ediyordu. Fakat sesi kaba, kulak tırmalayıcı, hareketleri sert ve keskindi. Arada bir yeteneklice bağırıldığı, yeteneklice öldüğü anlar olmuyor degildi... Fakat kısa, sürekli olmayan anlardı bunlar.

DORN: Ama yine de yeteneği var demek?

TREPLEV: Anlaması kolay değil. Ama olsa gerek. Ben onu görüyordum, ama o beni görmek istemiyordu, hizmetçisi de bırakmıyordu otel odasına. Duygularını anlıyor, fazla ısrar etmiyordum görüşmekte. *(Bir sessizlik...)* Başka ne anlatabilirim? Sonra buraya döndüğümde, mektuplar aldım ondan. Akıllı, içten, ilginç mektuplardı... Yakınmıyordu hiçbir şeyden, ama alabildiğine mutsuz olduğunu hissediyordum... Her satırı gergin, hasta bir sinirdi sanki... Hayal dünyası da dağınıktı biraz. "Martı" diye imzalıyordu mektuplarını. Puşkin'in *Deniz Kızı* oyununda değirmencinin kendini kuzgun sanması gibi, o da mektuplarında, bir martı olduğunu tekrarlayıp duruyordu. Burdaymış şimdi.

DORN: Burda mı? Nasıl yani?

TREPLEV: Şehirde, otelde, dört beş gündür orda bir odada kalıyor. Görmeye gidecektim ben, Marya İlyiniçna gitti de, ama kimseyi kabul etmiyor. Semyon Semyonoviç dün öğleden sonra onu kırdı, burdan iki verst ötede gördüğünü söylüyor.

MEDVEDENKO: Gördüm ya! Şu yana, şehre doğru yürüyordu. Selamlayıp, neden bizi görmeye gelmediğini sordum. Geleceğini söyledi.

TREPLEV: Gelmez. *(Bir sessizlik...)* Babasıyla üvey annesi adını bile duymak istemiyorlar. Her yana bekçiler koymuşlar, çiftliğe yanaştırılmaması için. *(Doktorla birlikte yazı masasına doğru yürürler.)* Doktor, kağıt üzerinde filozof olmak ne kadar kolay, ama aslında ne kadar güç bir şey bu.

SORİN: Dilber kızdı.

DORN: Ne buyurdunuz?

SORİN: Dilber kızdı diyorum. Hatta devlet danışmanı Sorin bir ara âşıkta ona.

DORN: Seni koca çapkın!

(Şamrayev'in gülüşü duyulur.)

POLİNA ANDREYEVNA: Anlaşılan istasyondan döndü bizimkiler.

TREPLEV: Evet, annemin sesini duyuyorum.

(Arkadina, Trigorin, arkalarında Şamrayev girerler.)

ŞAMRAYEV *(girerken)*: Bizler yaşlanıyoruz, doğanın kör güçleri aşındırıp yok ediyor bizleri de; fakat siz, saygıdeğer hanımefendi, siz her dem tazesiniz... Bu parlak bluz, bu canlılık, hareketlerinizdeki bu zarafet...

ARKADİNA: Yine nazarınız degecek, can sıkıcı adam!

TRİGORİN *(Sorin'e)*: Nasılsınız, Pyotr Nikolayevic? Bu ikide bir hastalanmaklar da nedir? Hoş değil! *(Mâşa'yı görür, neşeyle)* Marya İlyiniçna!

MÂŞA: Tanıdınız demek? *(Trigorin'in elini sıkar.)*

TRİGORİN: Evlendiniz mi?

MÂŞA: Çoktan.

TRİGORİN: Mutlusunuz ya? *(Dorn ve Medvedenko'yla selamlaşır, sonra kararsız adımlarla Treplev'e yaklaşır.)* İrina Nikolayevna geçmişti unuttuğunuzu, bana artık kızmadığınızı söylüyordu.

(Treplev elini uzatır ona.)

ARKADİNA (*oğluna*): Bak, Boris Alekseyeviç yeni hikayenin yayınlandığı dergiyi getirdi.

TREPLEV (*dergiyi alır, Trigorin'e*): Teşekkür ederim. Çok naziksiniz.

(*Otururlar.*)

TRİGORİN: Hayranlarınızın da selamlarını getirdim... Petersburg'da ve Moskova'da hep sizden konuşuluyor zaten. "Nasil biri?", "Kaç yaşında?", "Esmer mi yoksa sarışın mı?" Herkes bu sorulara yanıt arıyor. Genç biri olmadığınız konusunda nedense görüş birliği var... Takma adla yazdığınız için gerçek adınızı da bilen yok. Demir Maske gibi gizemlisiniz...

TREPLEV: Epey kalacak mısınız burda?

TRİGORİN: Hayır. Yarın Moskova'ya dönmem gerek. Bitirmem gereken bir hikâye var. Bir yıllığa da bir şey yazmaya söz verdim. Yani, eski tas eski hamam...

(*Onlar konuşmaktalarken, Arkadina ve Polina Andreyevna odanın ortasına bir oyun masası getirip açarlar. Şamrayev şamdanın mumlanm yakar, iskemlelerini yerleştirir. Dolaptan tombala kutusunu çıkarırlar.*)

TRİGORİN: Hava güler yüzle karşılamadı beni. Yaman rüzgâr var. Yarın yatışırsa biraz göle balık avlamaya gitmek istiyorum. Ha, bir de, hani parkta oyununuzun sahnelendiği bir yer vardı, anımsadınız mı bilmem, orayı görmeliyim. Bir hikaye konusu olgunlaştı da kafamda... Ama olay yerini belleğimde tazelemem gerekiyor...

MÂŞA (*babasına*): Baba, izin ver de bir at versinler kocama. Eve gitmesi gerek.

ŞAMRAYEV (*öfkeyle taklit ederek*): "At versinler...", "Eve gitmesi gerek..." Hayvanlar istasyondan yeni döndü, görmedin mi? Yine yola koşamayız ya!

MÂŞA: At köküne kıran girmede ki canım... (*Babasının sustuğunu görünce, elini lanet olsun anlamında sallar.*) Size dert anlatmak mı!..

MEDVEDENKO: Mâşa, ben yayan da giderim... Gerçekten...

POLİNA ANDREYEVNA (*içini çekerek*): Yayan, bu havada...(Oyun masasına oturur.) Bayanlar baylar, buyrun...

MEDVEDENKO: Canım ne olacak, topu topu altı verstlik yol. . . Hadi allahâısmarladık. . . (*Karısının elini öper.*) Allahâısmarladık anneciğim. . . (*Kaynanası istemeye istemeye uzatır elini, öpülmesi için.*) Kimseye rahatsızlık vermek istemezdim ama, yavrucak. . . (*Eğilerek selamlar herkesi.*) Allahâısmarladık. (*Suçlu suçlu yürüyerek çıkar.*)

ŞAMRAYEV: Yürüsün varsın! Paşa değil ya bu!

POLİNA ANDREYEVNA (*masaya vurarak*): Bayanlar baylar, lütfen zaman yitirmeyelim. Az sonra akşam yemeğine çağrılacağız..

(*Şamrayev, Mâşa ve Dorn masa başına geçerler.*)

ARKADİNA (*Trigorin'e*): Uzun güz akşamları başladığında tombala oynanır burda. Bakın, şu gördüğünüz tombala, çocukluğumuzdan kalmadır; rahmetli annem oynardı bizimle... Akşam yemeğine kadar siz de bir partiye katılmak istemez misiniz? (*Trigorin'le birlikte masaya otururlar.*) Can sıkıcı bir oyun ama alışınca hiç de fena değildir. (*Herkesi üçer kart dağıtır.*)

TREPLEV (*dergiyi karıştırarak*): Kendi hikâyesini okumuş, benimkinin olduğu sayfaları kesip açmamış bile... (*Dergiyi çalışma masasının üstüne bırakır, sol kapıya doğru gider, yanından geçerken eğilip saçlarından öper*

annesinin.)

ARKADİNA: Kostya, sen oynamıyor musun?

TREPLEV: Bağışlayın, canım istemiyor. . . Biraz dolaşacağım.

(Çıkar.)

ARKADİNA: Onar kopek koyacağız. Doktor, siz benim yerime de koyun.

DORN: Baş üstüne.

MÂŞA: Herkes sürdü mü parasını? Çekiyorum... Yirmi iki!

ARKADİNA: Bende var!

MÂŞA: Üç!

DORN: Pek güzel!

MÂŞA: Oynadınız mı mı üçü? Sekiz! Seksen bir! On!

ŞAMRAYEV: Dur, dur atlı kovalamıyor arkandan!

ARKADİNA: Harkov'da bir karşıladılar beni, bir karşıladılar, görecektiniz! Mutluluktan hala başım dönüyor...

MÂŞA: Otuz dört!

(Sahne gerisinde hüzünlü bir vals çalındığı duyulur.)

ARKADİNA: Üniversiteliler alkış tufanına tuttular... Üç sepet çiçek, iki çelenk ve bir de bu... (Göğsündeki broşu çıkarıp masaya atar.)

ŞAMRAYEV: Değerli bir şey bu...

MÂŞA: Elli!

DORN: Tam olarak elli mi?

ARKADİNA: Göz alıcı bir tuvalet vardı üstümde... Ee, başka şeye karışmam, ama giyinmesini bilirim ben...

POLİNA ANDREYEVNA: Kostya çalıyor. İçi sıkılıyor zavallı çocuğun.

ŞAMRAYEV: Gazeteler veryansın ediyorlar aleyhinde.

MÂŞA: Yetmiş yedi!

ARKADİNA: Aldırmayıversin.

TRİGORİN: Şansı yok. Kendi sesini bulamadı bir türlü. Tuhaf, bulanık, bazen sayıklamaya benzer bir şeyler var yazdıklarında. Kişileri yaşamıyor.

MÂŞA: On bir!

ARKADİNA (göz ucuyla Sorin'e bakarak): Petruşa, sıkılıyor musun? (Bir sessizlik...) Uyumuş.

DORN: Ekselans uyumuş.

MÂŞA: Yedi! Doksan!

TRİGORİN: Ben böyle bir yerde, böyle bir göl kıyısında yaşasam, elime kalem mi alırdım yazmak için? İçimdeki bu tutkuyu yener, balık tutmaktan başka bir şey yapmazdım.

MÂŞA: Yirmi sekiz!

TRİGORİN: Bir hani balığı ya da tatlı su levreği yakalamaktan daha büyük zevk mi olur!

DORN: Ben Konstantin Gavrilıç'ın yeteneğine inanıyorum. Bir şeyler var çocukta. Kesinlikle var! İmgelerle düşünüyor. Hikâyeleri canlı, parlak. Kendi payıma, ben çok etkileniyorum onlardan. Üzücü olan, belirli bir amacının olmayışı. Okurda bir takım izlenimler uyandırıyor, hepsi bu... Fakat sadece izlenimlerle nereye kadar gidilir ki! İrina Nikolayevna, oğlunuz yazar diye mutlu musunuz?

ARKADİNA: İnanır mısınız, henüz hiçbir şey okuyamadım ondan. Fırsat olmadı.

MÂŞA: Yirmi altı!

(Treplev sessizce girer, masasına doğru gider.)

ŞAMRAYEV *(Trigorin'e)*: Ha, Boris Alekseyeviç, sizin bir şeyiniz var bizde.

TRİGORİN: Nedir?

ŞAMRAYEV: Konstantin Gavrilıç'ın vurduğu bir martı vardı ya hani, bana onun içini doldurtmamı emretmişsiniz.

TRİGORİN: Anımsayamadım! *(Bir an düşünür.)* Anımsayamadım, hayır!

MÂŞA: Altmış altı! Bir!

TREPLEV *(pencereyi ardına kadar açar ve kulak kabartır.)* Nasıl da karanlık! İçimdeki bu sıkıntının nedenini bilsem...

ARKADİNA: Kostya, kapa pencereyi, fena esiyor.

(Treplev pencereyi kapar.)

MÂŞA: Seksen sekiz!

TRİGORİN: Bayanlar baylar, tombala!

ARKADİNA *(sevinçli)*: Bravo! Bravo!

ŞAMRAYEV: Bravo!

ARKADİNA: Şansı her zaman her yerde yaver gider bu adamın. *(Kalkar.)* Hadi gidip bir şeyler atıştıralım şimdi. Ünlü yazarımız bugün öğle yemeği de yemedi. Yemekten sonra devam ederiz. *(Oğluna)* Kostya, bırak yazmayı da, yemeğe gel.

TREPLEV: Sağol anne, ben tokum.

ARKADİNA: Nasıl istersen. *(Sorin'i uyandırır.)* Petruşa, yemek vakti geldi! *(Şamrayev'in koluna girer.)* Beni

Harkov'da nasıl karşıladıklarını anlatayım size...

(Polina Andreyevna mumları söndürür, Dorn'la birlikte Sorin'in tekerlekli koltuğunu iterler. Birlikte sol kapıdan çıkar hepsi. Sahnede, yazı masasında oturmakta olan Treplev kalır sadece.)

TREPLEV *(yazmaya hazırlanır, daha önce yazdıklarını gözden geçirir.)* Yeni biçimler konusunda çok söz ettim ama, yavaş yavaş, kendimin de basmakalıp bir söyleyişe kaydığını hissediyorum... *(Okur.)* "Duvardaki afişte deniyordu ki...", "Koyu, siyah saçlarla çerçevelenmiş, solgun bir yüz..." Deniliyordu ki... çerçevelenmiş... *(Karalar.)* Bayat sözler bunlar. Kahramanın, yağmurun sesiyle uyanmasıyla başlayacağım, geri kalan her şey dışarı! Mehtaplı gece tasviri uzun ve özentili. Trigorin için kolay bunlar, kendi yöntemini elde etmiş o... Su bendinde kırık bir şişe ağzının parlaması ve değirmen taşının gölgesi mehtaplı bir gecenin tasviri için yetiyor ona. Bana ise titrek ışıklar, yıldızların yumuşak parıltısı, bir piyanonun uzaklardan gelen ve güzel kokularla dolu dingin havada yitip giden ezgileri gerekli... Ne işkence! *(Bir sessizlik...)* Biçimin eskiliğinde ya da yeniliğinde değil iş, yazdığım şeyi hangi biçimde olduğunu düşünmeden yazmada, çünkü sözler özgürce akmaktadır ruhundan, bunu gitgide daha iyi anlıyorum... *(Birisi masaya en yakın pencereyi tıklatır dışardan.)* O da ne? *(Pencereden dışarı bakar.)* Karanlıktan başka bir şey görünmüyor. *(Camlı kapıyı açıp bahçeye bakar.)* Basamaklardan aşağı koşuyordu biri. *(Seslenir.)* Kim var orda? *(Çıkar. Terasta hızlı hızlı yürüdüğü duyulur. Yarım dakika sonra Nina Zareçnaya ile döner.)* Nina! Siziniz demek, Nina! *(Nina başını göğsüne dayar onun, sessizce ağlar.)*

TREPLEV *(çok duygulanmış):* Nina! Siziniz bu, Nina!.. İçime doğmuştu, bütün gün bir sıkıntı kemirip duruyordu içimi... *(şapkasını ve pelerinini çıkartmasına yardım eder.)* Oh, biriciğim benim, güzelim, sevgilim! Geldi sonunda! Ama ağlamayalım, ağlamayalım ne olur!

NİNA: Biri var burda!

TREPLEV: Yok kimse.

NİNA: Kapıları kilitleyin, içeri giren olur.

TREPLEV: Yok, girmez kimse.

NİNA: İrina Nikolayevna'nın burda olduğunu biliyorum. Kapıları kilitleyin.

TREPLEV *(sağdaki kapıyı anahtarla kilitler, soldakine giderken):* Kilidi yok bunun, şu koltuğu yanaştırayım. *(Bir koltuğu itip kapının arkasına dayar.)* Korkmayın, kimse girmez içeri.

NİNA *(Treplev'in yüzüne dikkatle bakar):* Sıcak, güzel... Konuk salonuydu burası. Çok değişmiş miyim?

TREPLEV: Evet. Zayıflamışsınız, gözleriniz daha da irileşmiş... Nina, sizi görmem ne tuhaf! Neden hep kaçtınız benden? Neden şimdiye kadar gelmediniz buraya? Bir haftadır şehirde olduğunuzu biliyorum. Her gün birkaç kez otelinize gelip dilenci gibi pencerenizin altında durdum...

NİNA: Benden nefret edersiniz diye korkuyordum. Her gece düşümde karşılaşıyoruz, tanımıyorsunuz beni... Bilseniz, ah! Geldiğimden beri buralarda dolaşıyorum... Gölün çevresinde... Birçok kez evinizin yakınına kadar geldim, ama bir türlü, bir türlü cesaret edemedim içeri girmeye. Oturalım hadi. *(Otururlar.)* Oturalım da konuşalım doya doya. Ne güzel burası, kuytu. Rüzgârı ışıtiyor musunuz? Bir cümle vardır Turgenyev'de: "Böyle gecelerde, sıcak bir köşesi, bir yuvası olanlara ne mutlu!" Bense bir martıyım... Yok, değil. *(Alnını ovuşturur.)* Ne diyordum... Ha, Turgenyev... "Tanrı tüm barınsızların yardımcısı olsun..." Neyse. *(Hüngür hüngür ağlar.)*

TREPLEV: Nina, ağlıyorsunuz yine, Nina!..

NİNA: Ağlayayım, bırakın. Böylece ferahlıyorum biraz. İki yıldır hiç ağlamadım. Dün akşam geç vakit, tiyatromuz yerinde mi diye bahçeye bakmaya geldim. Baktım, duruyor orda! İki yıldan sonra ilk kez ağladım. İçim açıldı, ferahladım. Bakın, ağlamıyorum artık. *(Treplev'in elini tutar.)* Demek, yazar oldunuz. Siz yazar, ben aktris... Böylece biz de bir girdaba yuvarlandık... Oysa bir çocuk sevinciyle yaşıyordum burda... Sabahları uyanınca bir şarkı

tutturuyor, sizi seviyor, şöhret düşleri kuruyordum; ya şimdi? Yarın sabah erkenden üçüncü mevkide köylülerin arasında Yeletz'e gidip, kültürlü görünme meraklısı tüccarların yapışkan iltifatlarına katlanmam gerekecek...

TREPLEV: Neden gidiyorsunuz Yeletz'e?

NİNA: Bütün kış angajmanım var. Vakti geldi.

TREPLEV: Nina, nefret ettim sizden, lanetler yağdırdım; mektuplarınızı, fotoğraflarınızı yırtıp attım. Ama her an, bütün benliğimin, size sonsuzca bağlı olduğunu biliyordum. Sizi sevmemek elimde değil Nina. Sizi yitirdiğim, yazdıklarımın yayınlanmaya başladığı zamandan beri, hayat dayanılmaz bir şey oldu benim için... Sanki ansızın koparıldım gençliğimden ve bazen bu dünyada doksan yıldır yaşıyormuşum gibi geliyor bana. Size sesleniyor, ayaklarınızın bastığı toprakları öpüyor; nereye baksam yüzünüzü, hayatımın en güzel yıllarında bana ışıldayan o sevgili gülümsemenizi görüyorum...

NİNA (*şaşırmış*): Neden söylüyor bunları bana, neden?..

TREPLEV: Yapayalnızım, beni ısıtacak hiçbir sevgi yok, bir yeraltı zindanındaymışım gibi üşüyorum, yazdıklarım da, soğuk, yavan, bulanık... Nina, yalvarırım burda kalın, ya da bırakın sizinle geleyim...

(*Nina aceleyle şapkasını ve pelerinini giyer.*)

TREPLEV: Nina, neden? Ne olur, Nina... (*Onun giyinmesine bakar. Bir sessizlik...*)

NİNA: Arabam bahçe kapısı önünde bekliyor... Gelmenize gerek yok... Ben giderim... (*Gözyaşları arasından*) Bir bardak su verir misiniz?

TREPLEV (*suyu verir*): Şimdi nereye gideceksiniz?

NİNA: Şehre. (*Bir sessizlik...*) İrina Nikolayevna burda mı?

TREPLEV: Evet... Perşembe günü dayım kötüleşti birden, telgraf çektik gelmesi için.

NİNA: Neden bastığım toprakları öptüğünü söyledin bana? Beni öldürmek gerek. (*Masaya eğilir.*) Öyle yorgunum ki! Dinlenebilsem, birazcık dinlenebilsem!.. (*Başını kaldırır.*) Bir martıyım ben... Yok, değil. Aktrisim. Ah, evet! (*Arkadina ve Trigorin'in gülüşmelerini duyarak kulak kabartır. Sonra soldaki kapıya doğru koşarak anahtar deliğinden bakar.*) O da burda demek!.. (*Treplev'e dönerek*) Eh, iyi... Ne yapalım... Evet... Tiyatroya inanmıyor, hayallerimle alay ediyordu... Böylece ben de inancımı yitirdim yavaş yavaş, hevesim kalmadı... Sonra aşkın getirdiği sorunlar, kıskançlıklar, yavrum için duyduğum sürekli korku... Ufaldım, zavallılaştım, boş bir kalıp gibi oynamaya başladım sahnede... Ellerimi nereye koyacağımı bilemiyor, ayakta düzgün durmayı beceremiyor, sesimi denetleyemiyordum... İnsanın çok berbat oynadığını hissetmesi ne korkunç şeydir bilemezsiniz! Bir martıyım ben. Yok, değil. Anımsıyor musunuz, bir martı vurmuşunuz. Günün birinde bir adam geliyor, görüyor onu ve yapacak başka bir işi olmadığından kıyıyor ona... Küçük bir hikâye konusu... Yok, bu da değildi söylemek istediğim... (*Alnını ovuşturur.*) Ne diyordum?.. Sahneden söz ediyordum, evet. Şimdi öyle değilim artık... Şimdi gerçek bir aktrisim, zevk duyarak, coşkuyla oynuyorum; kendimden geçiyorum sahnede ve çok güzel olduğumu hissediyorum... Burda olduğum şu günlerde de yürüyorum hep, yürüyor ve düşünüyorum... İçimdeki bir gücün gelişip büyüdüğünü hissediyorum gitgide... Kostya, yazmışız ya da sahnede oynamışız, fark etmez, anlıyorum ki bizim bu işlerde başta gelen şey parıltı, şöhret filan gibi benim hayal ettiğim o şeyler değil, sabredebilme yeteneğidir... Kaderine katlanmasını bil ve inançlı ol... İnanıyorum ben ve o kadar çok acı çekmiyorum şimdi... Bir görevim, bir amacım olduğunu düşündüğümde, hayattan korkmuyorum...

TREPLEV (*kederli*): Siz yolunuzu bulmuşsunuz, nereye gittiğinizi biliyorsunuz... Bense, kime, neye gerekli olduğunu bilmeden, hülyaların, görüntülerin kargaşasında sürükleniyorum... Bir inancım yok. Görevimin, amacımın ne olduğunu da bilmiyorum.

NİNA (*kulak kabartarak*): Şşş... şimdi gidiyorum ben. Hoşça kalın. Büyük bir aktris olduğumda görmeye gelin beni.

Söz mü? Ama şimdi... (*Elini sıkar.*) Geç oldu. Ayakta duracak halim yok... Yorgunum, karnım da çok acıktı...

TREPLEV: Durun, yiyecek bir şeyler getireyim size...

NİNA: Yok, yok... Geçirmeye gelmeyin beni, kendim giderim... Arabam uzakta değil... Demek onu da kendisiyle getirdi? Eh, iyi... Ne yapalım... Trigorin'e bir şey söylemeyin gördüğünüzde... Onu seviyorum... Hatta eskisinden de daha çok seviyorum... Küçük bir hikaye konusu... Bütün kalbimle seviyorum, umutsuzca... Kostya, ne güzeldi o günler! Anımsıyor musunuz? Hayatımız nasıl da aydınlık, sıcacık, sevinç dolu ve tertemizdi! İnce, narin çiçeklere benzeyen ne duygulardı onlar!.. (*Ezberden okur.*) "İnsanlar, aslanlar, kartallar ve keklikler, boynuzlu geyikler, kazlar, örümcekler, derin suların suskun balıkları, deniz yıldızları ve gözle görülmesi olanaksız varlıklar; tek sözcükle, tüm canlılar, yaşamlarının kederli çemberini tamamlayıp söndüler... Artık binlerce yüzyıldır yeryüzü tek bir canlı varlık taşıyor üzerinde ve bu zavallı ay boşu boşuna yakıyor fenerini. Çayırlarda çığırarak uyanan turna kuşları yok artık ve ıhlamur korularında mayıs boceklerinin vızıltıları işitilmiyor... (*Treplev'i taşkınlıkla kucaklar ve cam kapıdan kaçıp gider.*)"

TREPLEV (*bir sessizlikten sonra*): Bahçede bir gören olur da anneme söylerse hiç iyi olmaz. Üzülebilir annem... (*İki dakika süresince tüm el yazmalarını sessizce yırtar ve masanın altına fırlatır, sonra sağdaki kapıyı açıp kapar.*)

DORN (*soldaki kapıyı açmaya çalışarak*): Tuhaf şey. Kilitlenmiş, sanki... (*Girer ve koltuğu yerine koyar.*) Engelli koşu! (*Arkadina, Polina Andreyevna, arkalarında da şişelerle Yakov ve Mâşa, sonra Şamrayev ve Trigorin girerler.*)

ARKADİNA: Kırmızı şarapla Boris Alekseyeviç'in birasını, şuraya, masaya koyun. Hem oynar, hem içeriz. Buyrun, oturalım.

POLİNA ANDREYEVNA (*Yakov'a*): Çayı da getir. (*Mumları yakar, oyun masasına oturur.*)

ŞAMRAYEV (*Trigorin'i dolaba götürür*): İşte, az önce sözünü ettiğim şey burda... (*Dolaptan içine saman doldurulmuş bir martı çıkarır.*) Siz ismarlamıştınız...

TRİGORİN (*martıya bakar*): Anımsamıyorum! (*Biraz düşünür.*) Hayır, anımsamıyorum!

(*Sağdan, sahne gerisinden bir silah sesi işitilir, hepsi irkilir.*)

ARKADİNA (*korku içinde*): Nedir bu?

DORN: Hiç. İlaç çantamdaki şişelerden biri patlamıştır. Kaygılanacak bir şey yok. (*Sağdaki kapıdan çıkar, yarım dakika sonra döner.*) Tahmin ettiğim gibi. Eter şişesi patlamış. (*Bir şarkı mırıldanır.*) "İşte yeniden karşında senin, büyülenmiş, gibi duruyorum ben..."

ARKADİNA (*yerine oturarak*): Öff, öyle korktum ki... Birden aklıma... (*Yüzünü elleriyle kapar.*) Bir an gözlerimin önü kararı...

DORN (*bir dergiyi karıştırarak, Trigorin'e*): İki ay kadar önce bir yazı çıkmıştı bu dergide... Amerika'dan gönderilen bir mektup... Size bir şey sormak istiyorum bu konuda. (*Kolunu Trigorin'in beline dolayarak sahne önüne götürür onu.*) Çünkü bu sorun çok ilgilendiriyor beni. (*Sesini alçaltarak*) İrina Nikolayevna'yı alıp bir yerlere götürün. Konstantin Gavriloviç kendini vurmuş.

PERDE